Poveste americană. Film despre noi doi

Roji are Coji

2018

Roji are Coji

Poveste americană Film despre noi doi

Cătălin Rojişteanu pentru o naştere monumentală

…şi un vis fără măsură

Mă laud că sunt un tată norocos şi nu numai, pentru că pot percepe bucuria vieţii aproape în fiecare moment.

Am absolvit Academia Tehnică Militară în 1998, am avut norocul de a rămâne la catedră, ca şef al clasei mele, grupa de armament, aparatură artileristică şi sisteme de conducere a focului.

Sunt autor sau coautor al unor manuale, note de curs şi lucrări de specialitate, cu teme diverse, precum *Optimizarea parametrilor de sistem ai unui telemetru laser, Statistici şi Probabilităţi, Arme neletale şi nedistructive, Aparatură artileristică, Informatică juridică, Cibernetică juridică*. Cu toate reprezintă doar un aport de conjunctură la buna desfăşurare a unor procese de educaţie.

Sunt doctor în ştiinţe inginereşti din 2003, când am părăsit şi sistemul militar. Cred că de atunci îmi tot pierd formaţia inginerească şi o îmbrăţişez pasional pe cea bipolară.

M-au trimis copiii la studii juridice şi să termin un master în Project Management în limba engleză, absolvit în 2015. (Slavă Domnului că tot copiii trebuie duşi pe la diverse forme de învăţământ, aşa că uneori mă trezesc la timp dimineaţa.)

Am debutat în proză cu povestiri, *Despre cele ce pot fi*, la Editura Junimea, 2018. Pot fi regăsit în calitate de coautor al unui volum de poezii, *Kiu & Vai*, editat în 2016, la Editura Scriitorilor Militari.

Singurul meu card este cel de călătorie, aşa că nu vă pot furniza PIN-ul lui.

„Poveste americană” este un roman ce poate fi interpretat ca ficţiune în egală măsură cu o experienţă cvasionirică. Este în esenţă o saga de familie multiculturală, extinsă în tumultul magnetismului lumii noi, creată de lumea din adâncurile sinelui şi din întâmplare tangentă primului război mondial. Mi-am dorit

şi consider că am reuşit să transmit un sentiment pronunţat de continuă proiecţie cinematografică, pentru a plămădi o carte ce se citeşte doar imaginând, care să tulbure şi să bucure în timp ce se parcurge, în scopul creării unei abordări senzoriale şi voit analitice de extindere a unei atmosfere unice fiecăruia, de basm şi de introspecţie în acelaşi timp. Pentru că s-a găsit un povestitor verosimil, vă asigur că toate întâmplările pe care le veţi parcurge sunt cazuri reale.

Mi-am permis să îmi las personajele să îşi aleagă liber drumul şi momentul introducerii sau participării. În lipsa unui alt act managerial sau senioral, le mulţumesc eroilor mei pentru că îmi sunt aproape şi îmi doresc pentru ei o viaţă lungă, asigurată doar de bucuria cititorului, căruia mă închin şi îi mulţumesc la rândul meu.

Vizionare plăcută!

Mă cheamă la ea, mă ademeneşte. El m-a învăţat să o cunosc, să-mi iubesc umbra, el mi-a tras perdeaua de pe timpul primit în dar. La început a fost Cuvântul, alt semn al nemuririi noastre, care este în toate. Max mi-a dat credinţa şi răgazul să mi se aşeze graiul potrivit poveştii acestor vieţi, urme colorate ale amintirilor. Acum umbra mea mă îmbrăţişează şi mă invită să ne pierdem împreună, să fugim sub glodul nesfârşirii.

*

Aş putea începe cu Ziua în care s-a născut Maximilian. Totul a început atunci, în acea zi. Dacă stau bine să mă gândesc, Lumea a început atunci. Tot ce a fost înainte de asta fusese doar exerciţiu sau antrenament.

Tot atunci a început şi sfârşitul lumii, desigur.

Colonelul William Sounders era pe atunci maior, iar în aerul limpede răzbătea cântecul puternic şi lălăit al lui Indian Jim, ale cărui incantaţii schimbaseră brusc registrul odată cu lumina care cădea, probabil blând, pe pielea linciurită a lui Max.

Nevasta lui Jim îl ţinea cu o delicateţe exagerată pe pruncul abia venit pe lumea asta. Ochii lui erau inexpresivi pentru mintea noastră, ca în desenele oamenilor cu aripi

de pe pereţii peşterii de sub Malul Crăpat.

Slavă domnului că bebeluşii au privirea neclară. Dacă s-ar fi născut cu privirea pe care eu şi ceilalţi i-am simţit-o ceva mai târziu, Max n-ar mai fi fost Max, cineva l-ar fi scăpat de frică, sau poate doar l-ar fi aruncat înspăimântaţi. Sau poate i-ar fi crăpat ţeasta cu tesla. Eu am văzut destule la viaţa mea şi sunt bătrân, am trecut aproape optzeci de ierni deja sau or fi mai multe şi le-am rătăcit eu şirul. Ochi atât de ascuţiţi am văzut doar în visul mamei despre morţii călători şi i-am văzut cu puterea minţii doar. Îţi zic, dacă cineva ar fi reuşit măcar să întrevadă la naştere privirea ce avea să fie a lui Max, bietul făt ar fi sfârşit repede mâncat de coioţi. Nu, privirea asta s-a cizelat odată cu siguranţa braţelor şi spatelui lui, pe măsură ce a învăţat cine ştie de unde să se înfigă în pământ ca un Sequoia şi să înoate ca un somon. Privirea asta s-a desăvârşit cu viaţa pe care o lua din ce ofereau ceilalţi.

Colonelul îl botezase Maximilian sperând că vor avea în sfârşit un filosof sau ceva de genul ăsta în familie, un om cu multă carte oricum, iar al cincilea născut părea potrivit, în mintea lui, pentru soarta asta. Colonelul mă pusese să citesc stelele înaintea naşterii şi stelele aşa spuneau, că cel născut în ziua a douăzeci şi una a lunii lui Prier, în crăpatul de noapte, va fi un mare cărturar, iar de se va naşte ziua, va fi cel puţin şaman sau pictor.

Doctorul Schwartz fusese anunţat din timp să nu bea nimic în ziua aia, vezi bine că maiorul de pe atunci se temea de vreo boacănă, vreo nefăcută sau nedorită.

Max avea însă alte socoteli, planurile lui. Aşa a fost mereu. Cu o zi mai devreme decât în socotelile lui taică-său şi ale doctorului, Maxie rupea cu picioruşele lui pufoase pântecele maică-sii. Indianul Jim ştia doar să ajute la naşterea cailor şi vacilor, iar asta doar cu titlu de mândrie, pentru că în general nu avea nimic de făcut. De fapt, cred că doar le speria mai tare cu lălăiala lui de cântece guturale, aceleaşi cu care aducea ploaia sau soarele sau cu care îşi ostoia setea ori foamea după ce bea

prea multă apă de foc. Nevastă-sa s-a descurcat mai bine, colonelul a tăiat cordonul, iar Maxie a lăsat pe blana de focă albă singura urmă care atestă că a fost vreodată atât de mic, o urmă de sânge de la maică-sa, care la păstrat acolo ca o amprentă în lut.

Colonelul Sounders era încă de-atunci cel mai înstărit din toată Valea şi cred că erau deja o grămadă de case pe acolo, poate că mai mult de zece, puse la câteva mile bune între ele. Până în oraş făceai vreo trei ceasuri cu un cal bun, aşa că totul era la îndemână, vezi bine.

Colonelul primea gradele astea ale lui de undeva din capitală, pentru că, după câte o călătorie mai lungă, de vreo trei săptămâni, se întorcea cu uniformă cu zorzoane mai noi pentru el şi cu daruri pentru toţi. Se pricepea tare bine să aleagă cai, de-asta aveam cei mai buni cai de prăsilă şi la noi în curte erau mereu cel puţin cincizeci de cai buni de şa sau de căruţă, gata de vânzare pentru preţul potrivit.

Colonelul povestea că ai lui veniseră în America cu vaporul din Germania şi se mândrea cu istoria lor de cavaleri sau ceva de genul ăsta.

Avea o tradiţie lungă de militari în familia lui veche. Taică-su ar fi fost militar, iar unchii lui meşteşugari mari. Bunicul lor era un fel de mare proprietar de pământuri în Germania asta, dar nu ştiu cum le pierduse. Şi bunicul şi străbunii lui fuseseră militari.

Cred că asta s-a transmis şi colonelului, el fiind, cum ziceam, de toate, adică şi militar şi meşteşugar şi agricultor. A, să nu uităm că mai era şi cavaler, cică meseria asta era un fel de titlu şi se moştenea ca un teren, dar nu putea fi vândut ca un plug sau un cal.

Oricum am da-o, dânsul se pricepea cu siguranţă cel mai bine la cai, adică îi vindea bine şi îi cumpăra pe mai nimic.

*

Doctorul Schwartz fusese înainte judecător de pace. Se denumea pe sine însuşi ca fiind descendentul loial al unei tradiţii evreieşti autentice, marcată de şcoală multă şi

chibzuinţă la bani.

Memoria sa foarte bună se întărise de la sine şi poate că tocmai de nevoie, iar pe deasupra ştia tot despre noi, chiar mai mult decât ne-am fi dorit noi să ştim. Un lucru mare apreciam eu şi Indianul Jim în mod special, poate şi alţii ca noi: discreţia lui neînfrântă.

În ultimul timp devenise taciturn şi vorbele lui aveau raritatea argintului din minele epuizate. Îl auzisem vorbind din camera mare, cum stăteam eu în faţa ferestrei, că îi spunea cu tristeţe soţiei colonelului de boala lui, o boală a uitucilor, care îl mânca încet. De fapt presupunea că îi mănâncă doar partea lui cea mai de preţ, creierul.

Cred că nevasta colonelului nu fusese niciodată foarte frumoasă, atât cât cutez eu să mă gândesc la ea. Nevasta Indianului Jim spunea că nu cunoscuse niciodată aşa o femeie, iar ea ştia multe femei, că lucrase spălătoreasă la bordelul lui Mag cea chioară din oraşul cel mare, la două zile de mers de aici. Aşa cum vă spuneam, zicea că nu mai văzuse aşa femeie cu ciudat de mult lipici. Toţi bărbaţii se pierdeau în ochii ei, nici nu se mai punea problema să îi ajungă între picioare, că erau terminaţi de mult.

— Îi făcea din vorbe, îi înnebunea şi apoi le storcea tot ce îşi dorea de la ei. Naiba ştie ce dambla o apucase acum mult timp, că îi storcea mai ales pe ăia însuraţi. Nevasta lui Indian Jim pufni în stinghiile atinse de moliciune jilavă, ca să înteţească focul.

Nevasta lui Jim îşi sufleca poalele de parcă se pregătea să treacă printr-un vad cu apă, apoi le scutura brusc, să înteţească focul ăla leneş.

— Colonelul când a găsit-o? am îndrăznit să întreb, că nu era tocmai treaba mea şi nu mi-ar fi prea plăcut să mă încaiere vreunul pentru curiozitatea asta.

Bine, ce-i drept, trebuie să dau în vileag pe faţă că pe mine chiar mă rodea curiozitatea. Pentru noi familia colonelului era cea mai importantă, dar şi cea mai interesantă. Vedeţi voi, noi toţi trăiam pe lângă casa colonelului şi dincolo de faptul că era o casă mare şi

prosperă, noi o duceam bine şi eram respectaţi, dar colonelul şi băieţii lui erau puternici şi pricepuţi la manevrarea armelor, iar chestia asta mie unul mi se părea cât se poate de suficient să mă ajute să nu uit până unde mi se întinde plapuma.

— Păi, să zic, hm, să fi fost acu' vreo douăşdoi de ierni, da' era toamna. Până în primăvară colonelul deja începuse să îi facă casă şi să n-o mai lase să puie mâna pe nimic, că era borţoasă cu Steve. Colonelul m-a adus pe mine aici să o ajut la lucrurile din curte şi din casă. După ce s-a născut Steve l-a adus şi pe Jim să ajute, că făcuse grajdul cel mare. Avea deja cai de călărie, de căruţă şi de samar. Pe ăia de samar i-a vândut bine atunci, că treceau minerii, în drumul lor spre Munţii Stâncoşi.

— După aia s-a pus pe împreunat cai şi a adus şi vaci, completă Indianul Jim.

— Da, că în mai puţin de un an doamna a rămas cu Ziggie.

— Are un nume destul de rar după mintea mea.

O priveam pe nevasta Indianului cum stătea ciucită la foc şi mă rugam să o prind în toane bune, adică să fie mai vorbăreaţă.

— Colonelul i-a zis Sigmund, cică după nişte neamuri de-ale lui din Germania, da' uneori îi mai zicea Dash, dashuri, dintr-o limbă pe care o vorbea doar când era foarte ciupit. Alteori îi zicea Bukur, sau cam aşa.

— Deci domnul Sounders vorbeşte şi limba friţilor, nu?

— Păi bine că nu, normal că da, face afaceri cu multe neamuri de nemţi.

*

Eu îi sunt recunoscător colonelului pentru că mi-a dat viaţă din nou. Sunt oameni care au mai multe date de naştere şi eu am avut noroc să fiu unul din ei.

Mă încăieraseră rău doi tâlhari cu care jucasem cărţi la Colţu' Pisicii şi am dat să îi prind sau măcar să le iau urma, dar m-au dat gata cu două cazmale. De atunci mi se zice Jumate de Faţă.

Colonelul venea cu Indianul Jim şi cu doi băieţi de-ai lui luaţi cu ziua pe care îi năimise atunci de pe la târg, unde vânduseră caii de samar. M-au cules de pe jos şi m-au ţinut o lună încheiată în paiele făcute pentru mine în bordeiul dintre casă şi grajd. Omenos colonelul, mi-a adus doctorul în aceeaşi zi şi ăla m-a cusut. Pe atunci, domnul Schwartz nu încurca numele nimănui nici când obosea şi era mult mai vorbăreţ. M-a învăţat să schimb feşele cu altele foarte curate, mi-a vorbit de infecţii şi de ce e important să păstrezi ceea ce numea el un mediu steril, mai ales când ai răni. M-a fermecat de la bun început darul lui de a-i învăţa pe ceilalţi, ca un dascăl.

Colonelul mi-a zis că pot să rămân pe lângă casa lui şi am vorbit atunci şi de plata mea. Zicea că oamenii trebuie să se înţeleagă de la început, mai târziu poate fi prea târziu. Mi-a dat simbrie socotită încă de când m-a adus pe trei sferturi mort în casa lui. Noi, toţi oamenii colonelului stăm în casa mică, pe care a făcut-o cu noi, pentru noi. Mâncăm la un loc şi nici nu cred că am nevoie de altă familie. Simbria pe care mi-o dă colonelul nu am folosit-o niciodată, e vârâtă în butoiul cu arme ascuns sub grajd. Mă gândesc să o adun, cine ştie când o avea omul nevoie de banii ăia. Când zic om mă refer la colonel, eu nu am nevoie de bani.

*

Al treilea băiat al colonelului, Scottie, plecase la şcoală în oraş, colonelul spera ca legile cele noi să nu îi ia pe nepregătite şi că era indicat să avem un avocat sau un contabil în familie. Băiatul învăţa acolo limbile străine nouă, ba unele dintre ele chiar că nu se mai vorbeau decât la sindrofii sau şcoli mari. Pe lângă tainele cuvintelor vechi şi noi, Scottie se dusese să studieze matematicile şi o chestie numită ştiinţele naturii, care după spusele lui sunt o altă limbă a pământului ăsta. Deşi el era bălai la păr, Scott semăna cel mai bine cu maică-sa, avea aceeaşi faţă alungită, ochii blânzi, mari, sprâncene bine conturate, buzele pline şi picioare drepte. Ceilalţi doi fraţi mai mari erau niţel crăcănaţi, moştenindu-l pe colonel.

Ce nu moştenise Scottie de la maică-sa era evident magnetismul ăla al ei, un vino-ncoa’ pe care e greu să-l dobândească fitecine. Asta nu înseamnă că ar fi fost un ins şters sau urât, dimpotrivă, doar că ne aşteptam ca, moştenind-o pe nevasta colonelului, să primească tot pachetul.

*

Cel de-al patrulea fiu al colonelului, Stan, era pământiu la faţă, mereu serios, cu nişte palme mai mari ca lopeţile. La vârsta lui, la cincisprezece ani, era deja adult la trup şi la faţa tăcută şi preocupată parcă doar de muncă.

Nevasta Indianului Jim zicea că nu îl văzuse râzând niciodată. Doar bărbatu-său, Indianul Jim, zicea că-l văzuse râzând de câteva ori, pe când Stan era încă un copilaş. Cică râsese cu poftă când tăiase colonelul un porc şi îi umflase lui băşica să se joace cu ea. Copilul Stan apăsa în băşica umflată şi râdea de se prăpădea, dar ce-i, drept, spunea Jim, în pauza dintre reprizele de râs era atât de serios că îţi îngheţa sângele în tine când te privea.

Colonelul putea să mâne o herghelie întreagă doar cu Steve şi Stan, fără alt ajutor.

*

După cum spuneam, al cincilea fiu este Max, Maximilian. Orice aş spune despre el acum nu îşi are rostul, pentru că probabil totul este despre el.

*

**

În zilele de după naşterea lui Maximilian colonelul era şi mai voios ca de obicei, iar doctorul Schwartz reuşise şi el să fie mai vorbăreţ.

După ce copilul a împlinit o lună, doctorul a venit să îl controleze la fiecare două săptămâni, cred că se lipise de inima lui mai mult decât se aştepta, o magie pe care niciunul dintre noi nu o înţelegeam, dar ne bucuram cu toţii de ea.

De-a lungul vieţii mele, văzusem mai multe soiuri de bătrâni, dar mai toţi intrau în două mari tabere, să ştiţi: păi, erau unii care strângeau tot soiul de gioarse şi nu s-ar

fi despărţit de ele să îi tai, iar alţii care se goleau încet-încet de ele, ca şi cum s-ar fi primenit de ultimul drum, să nu le fie greu cu atâta calabalâc pe cap.

Pe doctorul Schwartz nu-l puteam judeca pentru acareturile din casa lui, care îi era şi oficiu. Cât fusese judecător de pace luase în serios ceea ce cugetase a fi chemarea şi menirea lui de a servi oamenii prin lege, iar învăţătura lui de-o viaţă se bazase pe muncă şi ordine, astfel că dânsul adunase cu toată migala datele tuturor sufletelor venite sau plecate de pe lume în anii ăia, precum şi măsurătorile şi martorii pământurilor lor. Socotesc că îi era tare greu şi îi prilejuia mai multă suferinţă decât arăta altora când trebuia să asiste la toate prilejurile de sfadă ale enoriaşilor locului, de aceea adunase cu atâta efort toate hârtiile şi mărturiile lucrurilor mari sau mărunte, uite de ce zic eu că era atât de respectat.

Doctorul era un om al păcii.

Pentru toate hârtiile alea ai nevoie de sertare serioase, de lemn tare şi rafturi pe măsură, ca să nu mai vorbim de răbdare şi destulă căzneală să le ţii ordonate.

Practica meseria de doctor după pregătirea lui de bază, cum zicea, aşa că el îi moşea pe nou-veniţi şi tot el îi consemna în registre.

Şeriful din oraş trecea pe la el tot la câteva zile, iar asta nu doar pentru distilatul lui de porumb, ci să se lase cicălit cu blândeţe şi să-i asculte cât mai temeinic poveştile şi poveţele lui pline de cele mai potrivite exemple. Doctorul spunea că o pildă bună cu cuvintele potrivite poate curma cu lesniciune o nenorocire, încă dinainte să înceapă. Ce să zic, avea omul totdeauna vorbele la el.

Doctorul luase pe lângă el pe Samuel, băiatul codoaşei de la Barza Săltăreaţă, Martha, care îl trimisese de lângă ea din motivele ei şi mai slobozise totodată şi pe Mack Frumuşelul, ăla care se iubea cu fandosiţii de pidosnici, că veneau şi dăia la mierea minelor dinspre munţi. Eu zic că o fi supărat-o rău Mack Frumuşelul, că a plecat de acolo cocoşat de cotonogeală şi fără degetele mari de la ambele palme, după cum povestea nevasta lui

Jim, care povestea cu mai toate zânele libere de clienţi de prin bordelurile din oraş când îşi făcea drum pe acolo după seminţe de răsaduri, sodă şi var.

Mai lăsa câteodată piei la tăbăcit, ca să le croiască dup-aia Indianul Jim pentru noi.

Indianul Jim mergea cu ea, cu căruţa, de cele mai multe ori, altminteri mă trimitea pe mine cu ea, că se temea de sminteala pe care i-o aducea abuzul de băutură muierii lui, meteahnă pe care cât stătea acasă o ţinea departe, dar când se vedea în oraş îi sclipeau ochii cu jind greu la vederea fiecărei tejghele, de parcă turnau nestemate în pahar.

Patima asta a ei mă lăsa să înţeleg că există plată şi răsplată, că femeia asta muncea tare bine acasă şi tot ce ieşea din mâna ei părea a avea un rost bine gândit şi mai ales bine primit.

Îi mai săreau ei ochişorii ca iepurii în laţ şi la băieţi frumoşi, de-aia salahorii pe care îi năimea colonelul nu făceau prea mulţi purici la noi în curte, că Indianul Jim nu era prost şi nici încet la pumn. Colonelul tolera apucăturile lor cu totul, poate că se obişnuise cu ei sau poate că văzuseră prea multe împreună.

Eu zic că tot nu poţi cunoaşte un om nici după ce mănânci cu el un sac de sare, dar măcar îţi faci o părere, aşa zic.

*

Samuel era un băiat tare diferit de băietanii din vale, era mai puţin deşirat decât vreun năltărog cocoşat, deşi statura lui îl ajuta să facă umbră el unui pom şi nu tocmai invers. Ziceam că era diferit, pentru că în vale se stabiliseră inşi puşi pe lucrul pământului şi cu putere de lucru, care trăiau să fie una cu glodul ăsta. Pe aici sau prin oraş nimeni nu ştie cu cine se fi iubit mă-sa, Martha, de a ieşit aşa ceva. Băiatul arată a contabil sau avocat sau politician din ăla elegant care se plimbau o dată la câţiva ani să rânjească pe la bâlci. Cred că maică-sa îl învăţase să se poarte, să se îmbrace şi să mănânce ca un domn sau poate el ştiuse asta pur şi simplu şi zic asta pentru că

Martha asta era cea mai drăcoasă codoaşă de prin vale şi toate oraşele din jur, de le era cam teamă de ea şi bărbaţilor mai zdraveni.

Împieliţata aia ştia să facă lucruri despre care mi-e şi ruşine să povestesc, că aşa gustoasă plăcere îţi aduce adesea păcatul, de tare mi-e teamă că parcă toate amintirile alea ar cam trebui păstrate într-un loc însemnat, să-mi ţină de cald la adânci bătrâneţi şi ceva mai mult.

Cred că Samuel avea vreo şaişpe ani sau cam aşa ceva când l-a luat doctorul pe lângă el. Era ordonat şi ştia, pe lângă scriere şi citit, probabil că şi socotelile obişnuite, dar şi să vorbească franţuzeşte şi nemţeşte, de la fetele care serveau la Barza Săltăreaţă.

*

Îmi amintesc cu mare drag şi de vremurile alea, poate şi pentru că eram tânăr şi nevoile trupului se împlineau mai repede şi mai vârtos, cred că de-asta v-am povestit atâtea din timpurile de atunci. Pe de altă parte, nu se cuvenea să trec prea grabnic peste izvoarele poveştii, mai ales că dintotdeauna am fost de părere că orice istorie are viaţa ei şi tocmai de-aia trebuie tratată cum se cuvine.

Am să vă spun un secret: oamenii bătrâni nu ţin minte ce au făcut cu o zi în urmă, dar nu cred că ştiţi de ce, aşa că vă luminez eu: din simplul temei că pentru ei nu mai contează ce au făcut ieri. Vă veţi mira mereu că mai toţi bătrânii îşi amintesc multe lucruri de odinioară, cu lux de amănunte, iar eu vă voi lumina din nou: îşi amintesc doar pentru că toate lucrurile alea contează cel mai mult pentru ei! Nu le mai pasă dacă au mâncat cârnaţi sau ouă cu o zi în urmă sau dacă au dormit bine la prânz, dar contează straşnic de tare ce făceau ei şi ai lor când toate aveau rost, în vremurile când erau tineri, când erau în putere şi durerile corpului erau o glumă. A, staţi niţel, că a mai fost ceva pe-atunci.

Am uitat să vă spun despre nordicul ăla ţicnit care se aciuiase la colonel acum ceva timp.

Era doar pierdut pe aici, mi-a părut rău de amărât că a trebuit să-l cotonogim aşa tare atunci, când l-a alungat

colonelul.

Cu ceva vreme înainte să înceapă timpul poveştii, când Max nici nu se făcuse anunţat, matahala asta de bărbat de care uitasem să vă spun a apărut trimis de prin oraş de vreun glumeţ sau vreun nebun. Alţii ziceau că a fost mâna sorţii.

Eu sunt de părere acum că aşa a fost să fie şi că a fost îndeosebi voia lui.

A intrat în bătătura noastră, s-a dus chitit la nevasta Indianului Jim şi i-a turuit în limba lui, liniştit, vreun sfert de ceas, că ce să crezi, minune mare, femeia avea brusc răbdare cu el. Omul ăsta era cât o şură, mai mare ca un cal de căruţă şi la fel de musculos, cu o claie de păr rânduit de vânt sau de crengi şi cu o barbă bălaie întocmai ca părul lui, cu ochi puternici şi coloraţi ca pădurea din care o fi venit.

Ţinea în mână, ca pe frunzuliţe, două tablouri din cele mici făcute la aparatele de bâlci şi cred că întreba de femeia lui şi copiii din ele, copii care probabil că mai crescuseră, că făcea mereu semn la feţele mici din poză şi apoi arăta cu latul palmei la umărul lui. Cred eu că asta ne-ar fi spus, că erau cam de statura aia acum, crescuseră de când li se confecţionaseră reproducerile alea prezentate nouă, cu atâta grijă, de zănatec.

Nu ştiu bine ce etate ar fi avut amărâtul ăla ţicnit, să tot zic că vreo treizeci de ani plini ori poate mai mult niţel, cu urmele lăsate pe el ca urmele de car în noroi. Arăta amărâtul ca un cal de povară sau cam tot aşa, se vedea că fusese muncit toată viaţa şi, judecând după urmele de bici de pe spate şi tăieturile de pe coapsă şi cusăturile din spinare, nici prea cuminte nu fusese.

Ce să mai colonelul l-a pus la probă de muncă şi într-o săptămână i-a dat prima simbrie.

Caii şi vacile s-au bucurat repede, avea bărbatul ăsta viaţă în el cât pentru toţi şi le îmblânzea doar din fluierăturile alea când ascuţite, când hămăite ca o tobă apaşă şi aduna toate dobitoacele ca pe fluturi. Nu punea mâna pe bici ferit-a sfântul, parcă s-ar fi temut să-l atingă.

Ce-i drept, după ce am văzut urmele de pe spatele lui, i-am dat dreptate în gând.

Din moment ce nu ne înţelegeam cu el decât prin semne, stătea vreme îndelungată mut pe lângă vatră sau curăţa bucătăria mare, spăla el după masa noastră, fără să o lase pe nevasta lui Jim să mai facă asta. Poate că aşa o fi fost obiceiul în ţara lui, unde o fi fost asta.

Nevasta lui Jim îi tot dădea gânduri lui bărbatu-său, pentru că începuse să se sulemenească şi să îşi spele hainele mai des de când apăruse intrusul ăsta. Şi-a luat inima în dinţi şi i-a arătat răspicat că nu-i place, adică a încins-o niţel, cu păruială şi dormit afară cu tot, aşa că muierea a înţeles prea bine. La fel şi nordicul. De atunci a stat mai mult pe lângă casa colonelului, să-i repare tot acoperişul.

Aranja şindrila cu o împletitură petrecută după felul lui, foarte îngrijit şi părea trainică, mai ales că trecuse sănătoasă deja două rânduri de vânt greu. Îşi tăia singur astereala cu barda lui la care cred că ţinea tare mult, că părea a fi singurul lui avut.

Nevasta colonelului îl învăţa cuvinte noi aproape în fiecare zi, iar el le desena seara băieţilor în glod poveşti despre locuri de-ale lui sau le cioplea în lemn peşti care în capul lui însemnau ceva important, corbi şi mereu doi lupi cuminţi. O fi învăţat asta de la vreun indian de-al nostru de dincolo de vale, la fel de smintit ca el.

Învăţase să îşi scrie numele, al lui şi al copiilor lui probabil, cred că şi al femeii lui, de care părea foarte doritor şi când o privea în tablouaşele lui ofta cu un fel de zâmbet şi făcea un semn al lui, fluturându-şi palma deschisă în dreptul frunţii, cu ochii trişti.

Domnul Schwartz zisese odată că în lumea noastră nu e greu deloc să încurci între ele smerenia şi ţicneala, aşa că nu pot zice acum, după atâtea veri, ierni, primăveri şi alte nenumărate schimbări de vreme, dacă omul ăla a fost până la urmă vreun sfânt, vreun lunatic sau pur şi simplu o fantomă. Cine ştie, o fi fost de toate la un loc.

Cu toată nădejdea pot zice că de fiecare dată când ne

trimitea colonelul la oraş, nu mi-a fost vreodată teamă cu el lângă mine. Nu bea, nu cerşea atenţie, nu pierdea nimic şi să-l ferească sfântul pe ăla care s-ar fi gândit să ne prade pe drumul de întoarcere.

Ochii ăia ai lui năşteau suspine grele de sub bustierele nevestelor din târg, să nu mai zic ce feţe jalnice făceau fetele din faţa bordelurilor când refuza chemarea lor. L-ar fi iubit toate, fără vreo leţcaie, că altă plată nici nu şi-ar fi dorit. Colonelul râdea când îi povesteam de patima femeiuştilor după el şi de lipsa de răspuns a nordicului.

— Îţi dă Domnul, dar nu-ţi bagă în traistă, ţine minte. Poate vrea altceva, nu l-ai mirosit?

— Nu îi plac nici băieţii, că îl încercase Martha cu unul de pe la ea, i-am zis colonelului, care ţâţâia din buze, ca orice om întreg la cap care nu înţelege de ce ninge vara, să zicem.

— Eu îmi dau cu părerea că aşa o fi datina în ţara lui, să rămâi doar cu muierea ta, poate d-aia o jeleşte cu atâta patimă.

— Întreabă mereu în târg de ea, acum ar vrea să meargă şi în oraşul cel mare să o caute, dacă îl lăsaţi dumneavoastră, eu aşa am înţeles.

— Mie nu mi-a zis nimic, socotesc că e liber să facă ce l-o tăia capul în privinţa asta, deşi tare mă tem să nu rămână pe acolo ca un cerşetor şi vezi tu, ar fi păcat, că de-acu e de-al nostru şi face treabă bună pe aici.

— Să îi căutăm şi lui o muiere, domnule…

— Zic să nu, îl vezi că n-are niciun gând. O fi vreun d-ăla scopit, la câte semne de schilodeală are pe el.

Nordicul ăsta era pentru noi şi pentru toţi pe care îi pot numi sau îi ştiu, aceeaşi dihanie pe care nu o înţelegi, dar ştii că te poate mira oricând sau te poate lua pe neaşteptate, te poate surprinde, aşa zic. De-aia am fost mereu atent pe lângă el.

Alt motiv de atenţie pe care mi-l dădea nordicul era să mă minunez cum reuşea să-şi mişte toporul ăla vrăjit, de mi-era drag să privesc ce iese din el. Mare mirare era că doar la el am văzut cum croia mantalele sau bundele din

piele ori blană direct cu toporul atât de bine ascuţit era şi mai ales cu atât de multă măiestrie îl mişca, de parcă dansa cu el sau parcă era o parte din corpul lui. Când cioplea, arareori, doar în caz de mare grabă, nu lăsa lucrarea din mână fără vreo înfloriturăsau măciulie meşteşugită pe orice stinghie sau par. Făcuse nişte uşi frumoase la hambar, împodobite cu cai cu capete de dragon sau un fel de tigru, cum văzusem în desenele din cărţi ale doctorului.

Ne învăţase pe mine şi pe nevasta Indianului Jim să facem peşte sărat, în două feluri. Primul era peştele atârnat de între doi pari, ca rufele la uscat, atârnat printr-o gaură în ochi pe fâşii subţiri de piele de căprioară, din aia din care ne făceam noi nojiţe pentru încălţări. Mai era peşte băgat la butoi, în saramură pe care mai apoi îl punea la afumătoare.

Am uitat să vă zic despre afumătoarea nevestei lui Jim, că era acum numai desene de-ale candriului de Grimnir, dar nimeni nu avea vreo supărare, că făcea nişte cârnaţi cum nu mai mâncasem nici la nemţii din târg. Când mergea cu Steve şi Stan la vânătoare, nu exista să vină fără o ciută şi un porc sălbatic. Atunci colonelul, maior încă, le dădea voie să taie şi o junincă, iar smintitul de nordic scotea barda lui vrăjită şi toca toată carnea, o amesteca cu sare zdrobită, apoi cu nişte ierburi cum ar fi măghiran şi coriandru, bolborosea nişte descântece de-ale lui şi mai punea nişte sânge uneori. Făcea cârnaţi afumaţi, pe alţii îi lăsa proaspeţi şi îi dădeam repede la oraş sau mai lăsa pe unii direct în untură, mai mult de jumate prăjiţi, în putioară. Pe ăştia perpeliţi îi ţin aşa bine minte şi acum, că bălesc doar când mă gândesc la ei.

Doctorul a zis că vikingii au fost luptători mari, dar şi lucrători de pământ, neguţători şi călători pe măsură. Aventurieri sau căutători. Mai zicea doctorul că nordicul o avea el după cum se vede sânge de viking de-ăsta, doar că al nostru era foarte potolit. Pâinea lui Dumnezeu.

Cică vikingii ar fi rămas liniştiţi pe pământurile lor, dar în urmă cu vreo mie de ani i-a dat afară foametea

adusă de o iarnă lungă, atât de lungă că a durat cât vreo douăzeci de ierni obişnuite. Bag seama că ăia care au scăpat după o aşa urgie au fost ori foarte puternici, ori foarte norocoşi, ori poate şi una şi alta.

Bine, uitasem să vă zic de încăierarea cu nişte tercheaberchea care ne tăiaseră drumul când veneam de la târg în vară. Până să mă întind eu după carabină şi Steve să scoată revolverele, nordicul îi tăiase pe ăia cinci ca pe dovleci, că le retezase căpăţânile tare frumos şi la sfârşit i-a îngropat cu feţele în dreptul bucilor şi râdea ţăcănitul nostru cu aşa o poftă, că nici noi nu am putut să nu râdem, eu mă simţeam de parcă eram la bâlci şi m-aş fi uitat la spectacolul cu păpuşi de cârpă.

Mă cam temusem că o să avem necazuri cu şeriful, dar îi tranşase aşa bine căpiatul nostru şi îi îngropase aşa adânc, că nu numai că nici mamele lor nu i-ar mai fi recunoscut, dar tare mă îndoiesc că n-avea cum să-i mai cheme cineva nici măcar la judecata de apoi, atât erau de împachetaţi.

Grimnir îi cioplise doamnei, nevasta colonelului, mai multe vase pentru flori sau cutii pentru nimicuri. Cel mai frumos mie mi se păruse o cutie mare în care doamna ţinea blănurile şi pânzele cu care se acopereau iarna. Era o cutie cu totul nemaivăzută, în formă de barcă cu capac, cu balamale din lemn bine ales şi se desfăcea de la un mâner în formă de sfert de lună.

Mie mi-a cioplit şaua asta, pe care mă reazem acum când vă povestesc.

*

— Domnul acesta are exotismul animalelor din cuşcă pe care le vedem la menajeria circului, cred din toată inima că doar la bâlciurile noastre mai avem atât noroc, spunea doctorul Schwartz.

— Greu de găsit aşa ceva, domnule, zicea Indianul Jim, că al nostru pare deja dresat.

— Simt ceva zeflemea în cuvintele dumitale, zise doctorul şi zâmbi.

Noi toţi ştiam deja că Jim ar fi strivit cu dragă inimă

animalul acela, dar chiar şi lui îi venea să-l păstreze, din motivele lui. De fapt, fiecare avea motivele lui cu nordicul, fiecare avea gândurile lui. Deosebirea este că, aşa cum am aflat noi de mai multe ori şi la multă vreme după zilele acelea, şi el avea planurile lui.

Am înţeles că numele lui era Grimnir, aşa cum scrisese pe tăbliţa pe care desena litere acasă la colonel.

În seara în care Scottie căzuse de pe scară, norocul lucrase pe jumătate pentru el, adică avusese destul din moment ce nordicul îl prinsese în cădere, ca pe un pisoi, apoi îi aranjase braţul la loc fix ca la figurile cioplite de el în lemn, cu meşteşug şi siguranţă.

Doctorul a venit trei ore mai târziu, adus de Jim, iar băiatul Samuel i-a legat braţul lui Scottie al nostru aşa frumos de ziceai că e un lăstar pus la rodit.

Samuel venea apoi singur tot la două zile, fără doctor, să îi vadă braţul lui Scott şi apoi să îi dea socoteală doctorului pentru cum arăta totul. Cei doi băieţi se înţelegeau tare bine, dacă nu l-aş fi ştiut pe colonel un om lipit de familie, tare m-aş fi gândit că erau fraţi sau măcar rude bune.

Lunaticul de nordic era bucuros că făcuse treabă bună, îl descântase pe Scottie o săptămână întreagă cu rugăciunile lui şi mişcările de palme ca de păsări-fluturi, apoi îl lăsase pe Samuel să îşi facă lucrarea în felul lui, deşi era clar ca apa din trocul caprelor că nu-i convenea asta deloc.

Grimnir ăsta era o dihanie mai ciudată şi mai greu de înţeles pentru mine decât orice alt om sau animal din vale.

În dimineaţa de după plecarea lui Jim şi a colonelului la târg, nordicul s-a apucat să deseneze în ţărână cercuri, triunghiuri şi bucăţi de soare sau de lună, lângă copacul cel mare din colţul curţii. La poalele ridicăturii de lângă poartă a desenat un câine sau un lup, aşa de bine că treceam pe lângă scălâmbăitura aia cu un pic de teamă, că avea o ditamai gura deschisă cumva spre copac, de parcă aştepta să-i cadă drept pe gâtlej vreo halcă de sus.

Nevasta colonelului era tăcută. Se aşezase pe

balansoarul de pe prispă şi se legănase cu cana ei de ceai, până seara târziu, când se întorsese Stan cu caii de la alergat. Steve era plecat cu colonelul şi cu Jim, cum v-am zis, să vândă nişte cai de căruţă şi să mai aducă nişte capre.

*

Când l-am luat la omor, nordicul nu a dat înapoi deloc. L-am jucat în picioare, eu, Indianul Jim, Stan, Steve şi trei băieţi care fuseseră aduşi de colonel să îl ajute cu caprele şi nişte vaci de soi nou. Îi pârâiau coastele ca la mielul pus pe jăratic şi el tot nu zicea nimic. După ce nu mai aveam loc întreg să dăm, de-mi era târşă de atâta poceală, îl auzeam cum geme potolit. Domnul Sounders dădea doar cu mâinile, cred că îl dureau pumnii de atâta blagoslovealã, că se mai potolise o ţârâ, de ne-a făcut şi nouă semn.

Nu aveam de ce să mă mir sau să întreb ceva, ştia colonelul ce face.

Habar n-aveam ce îi căşunase pe prăpăditul ăla, dar fără îndoială că o făcuse latã faţă de ei, că nu l-am văzut niciodată pe colonel să purceadă la vreun deranj de-ăsta fără temei serios, iar după cum îl ştiu pe el, consider că s-a făcut plata cum se cuvine.

L-a atârnat pe Grimnir de copacul mare din colţ, să-l vadă toată bătătura. Îl legase mai rău ca pe bunul Iisus Cristos, cum era desenat de Nicholas cel şchiop în biserica din oraş.

După mai bine de o săptămână de uscat în soare şi vânt, îl dezlegaserăm din atârnătoare să-l îngropăm, crezându-l mort. Nenorocitul încă mai respira, doar că îi căzuse ochiul care îi pocnise sub pintenul lui Steve.

Colonelul ni l-a aruncat în căruţa mică, că era încovrigat ca un câine înfrigurat şi ne-a poruncit să fie aruncat dincolo de pădure, în prăpastia lupilor, să-l termine dihăniile lui.

Am aruncat nişte apă peste el, să nu ne năpădească muştele până acolo şi a prins viaţă, nenorocitul. Mă speriase rău, că mi se părea că se făcuse şi mai mare decât

era, dar el doar a rânjit niţel şi a zis, de câteva ori, la început scheunat, apoi ca un tunet, privind spre casă, un cuvânt din limba lui, pe care cred că îl tot spunea cam aşa:

— Vidar, Vidar, Vidar.

La scurtă vreme a căzut lat. L-am aruncat la lupi, ţeapăn cum se făcea. Mi-am tot bătut capul pe drum dacă n-ar fi mai bine să-l îngrop, dar nu ştiu dacă în credinţa lui asta n-ar fi fost foarte potrivit, cum se întâmpla la indienii choctaw sau alţii. Colonelul nici nu mă lăsase să iau vreo cazma sau târnăcop cu mine, ce-i drept. Am lăsat peste el muşchi şi iarbă uscată în groapa aia în care l-am aruncat şi i-am dat foc, că nu-mi greşise cu nimic şi nu vream să-l pocească mai rău de atât sălbăticiunile alea. Era greu ca un taur, chiar şi după ce se uscase destul.

I-am aruncat în glodul în care s-a rostogolit şi barda lui, cu care tăiase şi cioplise toate alea de pe la noi din ogradă, pe care colonelul ne-a pus să le ducem dincolo de grajd, dar nici el nu le-a făcut pierdute şi nici nu le-a dat altora, el ştie de ce.

Pe drumul de înapoiere spre casă m-am bucurat că îi pusesem foc, că aşa măcar lupii nu mai apucau să-l sfâşie, deşi mare îmi fuse mirarea că pe tot drumul nu văzusem niciun alt lup în afară de unul foarte mare, prea mare pentru un lup, dar cred eu că mi se păruse că-l văd aşa. Zic asta pentru că aşa lighioană nu putea să existe, în umbra serii crezusem la început c-o fi vreo junincă rătăcită sau aşa ceva, dar mă înşelasem. Poate că totuşi o fi fost vreun lup uriaş, dar tot cred că mi se părea aşa din cauza oboselii cu poceala dată nordicului şi cu plimbatul lui prin amurg. M-am mai minunat atunci, ca şi acum, văzându-i umbra în ceaţa înserării. Da, umbra lupului avea fără tăgadă o viaţă separată, că se mişca altfel decât izvorul ei în carne şi oase, de parcă lupul ăla avea o misie anume dată lumii noastre, în timp ce umbra lui păzea alte lumi, a ceţurilor jucăuşe sau plânse.

Pomul de care atârnase se împovărase sub acele de promoroacă, care gesticulau ca nişte degete ce zugrăveau o poveste încă nespusă cum se cuvine.

Simbria pe care o strânsese amărâtul mi-o dăduse mie mereu, aşa că a ajuns tot în butoiul meu cu arme, schimbată în argint, pentru zile de nevoie. Tot acolo am îndesat şi desenele lui caraghioase. Nu mi-a venit să le las să se prăpădească.

Venea iarna.

*

După vreo patru luni sau mai bine, a început să curgă timpul nostru, că s-a născut Max, cum vă ziceam.

Înainte de naşterea băiatului, nevasta colonelului se făcuse cât o ursoaică, fără a fi grasă, doar mare, vreau să zic uriaşă, de ne temeam să nu pocnească, să mă ierte Domnul că mă gândeam la aşa pagubă. Colonelul ne trimitea tot la câteva zile după doctorul Schwartz, dar până la urmă, cum v-am zis, copilul îşi păstră socoteala lui şi se născu după placul şi planul său, aşa cum avea să ne obişnuiască.

Samuel şi Scottie ţineau locul doctorului când acesta nu era prezent, socotind ei că probabil aşa vor învăţa mai multe şi or fi mai pregătiţi pentru zilele ce fără îndoială aveau să urmeze după retragerea domnului Schwartz, care bietul de el devenea din ce în ce mai uituc, pe zi ce trecea. Samuel ţinea de-acum ordinea tuturor condicilor lui, iar la rugămintea şerifului, începuse să rearanjeze în plus şi toate catastifele de la arestul biroului şi actele de stare civilă. Scottie al nostru îl ajuta aproape în fiecare zi la rânduit hârtii şi buchisit după nume necunoscute, acte lipsă ori încurcate sau inşi uitaţi de mult de lume. El părea bucuros, iar colonelul cred că era şi mai mulţumit, pentru că băiatul era cel mai plăpând dintre toţi, îi plăcea cartea şi putea deveni un notar bun sau vreo oficialitate de-asta mai simandicoasă, care nu trebuie să mai rânească pământul sau după animale. Pe deasupra, avea stofă de om drept, el fiind foarte direct şi nu lua partea nimănui, încă de pe vremea când era băieţel şi îşi privea fraţii păruindu-se. Se băga între ei şi ăia mici se opreau ca prin minune.

*

Colonelul se bucura de băieţii lui cu poftă, iar de

nevasta lui cu patimă, dar într-un fel al lui mai potolit, ca şi cum îi gusta pe îndelete. După venirea lui Max timpul se mişca altfel, cel puţin aşa îl simţeam la noi în curte. Zilele treceau mai încet, după placul şi dorinţa colonelului, dar anii se duceau imediat.

Aşa de pildă, ca să vă spun pe scurt, Maxie a făcut trei ani. În ziua aia domnul Sounders a devenit colonel. Aşa ne-a spus tuturor, că fusese avansat cu doar o zi în urmă. A fost prima oară când l-am văzut destul de ciupit pe colonel şi cam prea plin de zeflemea, de mă făcuse să mă opresc din mâncat şi băut, că mi-era să nu ne dea semn de vreo treabă.

Semnul a venit, niţeluş mai târziu. La trei apusuri după ce-am făcut ziua lui Max, ne-am dus în creierii nopţii şi l-am săltat pe junele Samuel să-l încingem niţel, cum ne ceruse colonelul. Eu şi Indianul Jim nu ne miram niciodată şi nici nu întrebam, că nu era treaba noastră să dăm ca proştii din cap mai mult de o secundă, aşa că l-am tras pe Samuel din aşternuturi ca pe un peşte din năvod, de nici nu apucasesă-şi înghită gălbenuşul.

Amărâtul începuse să bâiguie despre hârtiile pe care cică le pierduse şi nişte scuze care oricum nu erau treaba noastră, aşa că l-am rugat civilizat să-i zică toate astea colonelului şi i-am mai tras două dosuri de palmă să lase smiorcăiala.

Împieliţatul o ţinea pe a lui, că nu a vrut să îi facă rău şefului nostru, că îl ştie ce om bun este, că să-l iertăm şi toată cardeala aia pe care o încearcă orice ins într-o situaţie ca a lui, în care nu vede nimic, doar simte cum i se frăgezeşte pielea.

Îi pusesem un căluş pe care mi-l dăduseră de acasă şi când i l-am legat i-am citit în ochi o groază care mă mirase din cale-afară.

Intrasem după el doar eu şi Jim, dar colonelul şi Steve ne aşteptau la ieşirea din oraş. De regulă, unde era Steve apărea şi Stan, ca o umbră a lui. Stan, deşi mai necopt decât frate-său, era şi mai spătos niţel, iar împreună făceau de râs lumina soarelui pe oriunde se

iţeau, fie că era o cameră mare, fie un salon. Mi-aduc aminte că la cârciuma de lângă Barza Săltăreaţă au primit odată din partea casei două rânduri de brandy de cel mai bun doar să nu mai stea unul lângă altul în dreptul ferestrei, că aduseseră întunericul cu ei înăuntru. Cei drept, nu erau ei prea lungi, dar dacă îi vedeai călare sau pe scaun, la vreo masă, simţeai un ghes să treci mai departe fără să ai de-a face cu ei.

De data asta colonelul îl luase doar pe Steve, iar isprava asta se pare că avea socoteala ei, de care ştia şi Samuel ceva, că la vederea lui Steve începuse să tremure ca lovit de streche şi să se smiorcăie mai abitir ca înainte.

Colonelul i-a băgat căluşul mai adânc şi l-a ridicat pe calul lui, ca pe un sac de cartofi prost umplut sau ca pe o carpetă mai răsfirată în ţesătură, făcută sul.

*

Când ajunseserăm acasă, după zbaterile lui din căruţă şi de pe cal de ziceai că vezi un peşte pe uscat, Samuel era tot numai zgaibe şi se învineţise la faţă de parcă prevestea moartea.

M-am gândit că e prost şi uşor de speriat, oricine ştie că dacă ni l-am fi dorit mort, era dus de mult, iar un pic de chelfăneală te mai şi întăreşte şi te face mai bărbat, dar nu era treaba mea să mă gândesc la instrucţia lui.

L-am dus pe pezevenchi în grajd, unde m-am mirat văzându-l pe Stan cum ne aştepta cu ciocanul de potcovit şi cu tesla de scos cuiele mai mici, cu cleştii mici şi cu un brici, aşezate frumos pe o bucată de scândură, în faţa unei scaun înjghebat cam în grabă, că-mi părea foarte inconfortabil. În sfârşit, oricum nu cred că era de aşteptat ca tihnă şi lux să primească cineva în situaţia asta.

Până l-am legat pe Samuel de scaun, făcuse deja pe el de două ori, aşa că l-am mai plesnit de două ori peste meclă, dar parcă dădeam într-un viţel, că se încordase cu toată forţa lui, altminteri destul de puţină şi nu mai zicea nimic.

— Stai aici, mă! Taci!

Oricum tăcea, de fapt scâncea.

Colonelul ne-a zis să mergem să ne culcăm, că treaba asta o rezolvă el şi băieţii. În timp ce ieşeam, l-am văzut pe Stan cum rânjea şi cum începe să-i jupoaie încetişor scalpul lui Samuel, dar foarte anapoda, nu din creştet, ci doar de pe lateral, fără să intre bine în chica lui mereu aranjată. După cum arătau lucrurile, mi-am zis că povestea e ceva mai alambicată decât mă pregătisem eu să cred şi avea să dureze ceva.

Se auzea vocea lui Steve:

— Şi zi, mă, pederastule, ce poveste ai tu azi pentru noi?

Taică-său îl domoli pe Stan şi se auzi vocea lui hârâită prin scândurile grajdului:

— Să-l luăm domol pe bicisnic, tată, că are poveşti multe. Scoate-i căluşul.

Licheaua de Samuel începu să urle după ajutor ca din gura lupului, de se auzea de la o poştă, aşa că din casa mare ieşi mirat Scottie, cu mersul lui atent. Nevasta colonelului trăgea de el să intre înapoi în casă, dar băiatul se pare că îşi recunoscuse după glas prietenul, aşa că iuţi pasul spre grajd şi începu să-l întrebe pe taică-său ce se întâmplă. Colonelul ne-a strigat atunci, pe mine şi pe Jim, să venim acolo imediat, aşa că de-acum pot să vă zic în amănunt tot ce am văzut, fix cum se petrecuse.

Samuel leşinase cu şuvoiul de sânge pe faţă, aşa că i-am dat cu o găleată de apă pe faţă. Indianul Jim a luat săpăliga şi a făcut un şanţ mic în jurul scaunului, ca să nu se împrăştie peste tot sângele şi zoaiele care curgeau de pe fanfaron.

— Aşa mă, buzerantule, cântă ce ştii tu, jigodie nenorocită ce eşti, l-a luat iar Steve la tacrir.

A trecut colonelul la întrebări:

— Unde sunt hârtiile de care i-ai zis mă-tii, mă? Hai, arată-mi le şi mie, să mă luminez, că poate nu ştiu destule despre viaţa mea, trebuie să mai aflu şi de la tine, gunoiule.

Samuel tăcea ca un copac îngheţat, cu scurte scârţâieli. Din când în când mai făcea bolboroci de muci şi

sânge, la nas şi pe la gură.

Scottie al nostru tremura puţin, se vedea că îi face rău înfăţişarea celui pe care îl numea prietenul lui. Se aşezase cuminte pe o bârnă întinsă pe jos şi tăcea chitic.

Samuel a început să vorbească mult mai târziu, abia la ceva timp după ce eu şi Indianul Jim am dat o fugă să i-o aducem plocon şi pe mă-sa, la fel de frăgezită de mine cum fusese şi el până să-l preia colonelul.

Colonelul s-a stropşit la el şi îl fixa ca un şarpe gata să-i rupă coastele ca să-l înghită mai uşor:

— O s-o mierlesc pe mă-ta în faţa ta, dar abia după ce nu mai rămâne mult din ea. Te ascultăm.

Filfizonul tăcea mâlc.

Colonelul a început să-i smulgă unghiile mă-sii, iar după ce i-a tăiat o ureche, Samuel a scâncit printre alte bolboroseli:

— Las-o.

— Hai, spune.

— Bine, las-o. Hârtiile sunt în camera lui Isac, sub dormeza lui.

Isac ăsta era un înapoiat pe care Martha îl ţinea la ea în bordel pentru tot soiul de nebuni şi nebune care iubeau ceva mai special să îşi facă mendrele cu bolnavi de-ăştia. Băiatul era cocoşat şi râdea mai mereu fără motiv, dar cică ţinea în pantaloni un ditai şarpele.

Samuel a continuat neaşteptat de vioi pentru condiţia lui:

— Ştiu cine este tatăl meu şi o să pună să ţi se scoată ochii când o afla ce îmi faci! Ştiu că eşti un cioflingar şi un hoţ, că te-ai aciuiat pe aici după ce ai fugit din puşcărie din ţara aia a ta, Albania, de-aia nici nu mergi la biserică, păgânule! Minţi ca un cârnat că ai tradiţie militară şi familie nobilă, bă, ai venit aici ca un coate-goale, tac-tu era hoţ de cai ca tine şi mă-ta o curvă bătrână, că doar o hârcă putea căca un parşiv ca tine. Eu i-am mai dat câteva la coaste doar că mă simţeam vinovat faţă de colonel dacă nu o făceam.

Colonelul mi-a făcut semn să mă opresc, dar gunoiul

de Samuel a început să strige la mine, ca un blestem:

— Şi tu, Robert, crezi că nu ştie nimeni că eşti fetiţa lui Jim şi vă giugiuliţi pe ascuns a?

Indianul Jim s-a aplecat şi i-a sfârtecat un deget de la picior cu cleştele mare, făcându-l să leşine.

Colonelul s-a apropiat de ei şi a făcut semn să încetăm. Am adus apă rece şi l-am trezit. Era hodorogit rău, mirosea a toate alea şi respira greu.

— Pune-i alcool să miroase!

Puşlamaua deschisese ochii pe jumătate, probabil spera să ia şi poceală doar pe jumătate.

Mă-sa urla de mă plictisisem eu. Stan i-a îndesat ciorapii lui fiu-su în gură.

Scottie, bietul de el, părea rupt de acolo, dar nici nu dădea semne că s-ar duce în casă, unde îl striga maică-sa.

Noaptea era pe sfârşite. Colonelul l-a trimis pe Indian şi pe Stan după hârtiile de la Isac.

A mai strigat după ei:

— Grăbiţi-vă, într-o oră să fiţi înapoi!

Scott a schiţat o încercare de a înţelege ce se întâmplă, dar felul lui mai evlavios de a fi nu-i prea dădea ghes să fie martor la aşa mizerie câtă făceam noi pe-acolo. S-a scuzat, mai mult de ochii soacrei cum se zice, că i-ar fi somn, dar se vedea pe privirea lui că-i era doar foarte lehamite şi un pic de spaimă, ca oricărui ins în situaţia asta.

*

Nu ştiu cât a aşteptat colonelul în tăcere, pentru că atunci când a vorbit, liniştea aia grea s-a crăpat ca un butoi scăpat de pe un acoperiş:

— Şi ce mai zici, mă, ciochistule?

Cu ciocanul de potcovit i-a zdrobit mă-sii două degete de la picior dintr-o singură lovitură. Aia urla ca un coiot hodorogit, că prăpădita nu prea mai găsea forţă destulă cât să facă o treabă mai bună ca o tânguială ascuţită. Dincolo de coada ciocanului pe Samuel îl fixau doi ochi mai tăioşi ca lama de la coasă, cu o ură aşezată, răbdătoare, care îi dădea semn puşlamalei că mai are multe de pătimit.

După vreun ceas şi mai bine, colonelul m-a trimis pe acoperiş să desluşesc dacă nu cumva se apropie băieţii cu hârtiile. Nu se vedea nimic, nu auzeam nimic. Rămăsei să scrutez mai temeinic, iar prin deschizătura vetrei de potcovit l-am auzit clar pe Samuel zicând:

— Ai minţit lumea de douăzeci de ani că eşti mare ofiţer, n-ai fost în stare nici să termini armata, că ai dezertat. Am văzut mandatul pe numele tău. Eşti un pârlit de hoţ de cai.

— Nu trebuie să-ţi dau ţie socoteală, loază!

— Tata nu a vrut să pună să te umfle, că era vorba de băiat.

— Ce băiat?

— Stan, şi el e băiatul lui. Colonelul lătră după mine:

— Juma-de-faţă, ad-o pe nevastă-mea!

Îl auzisem şi ştiam că îi trece de obicei repede, aşa că am făcut pe prostul şi l-am mai întrebat o dată, de parcă nu aş fi înţeles.

Ajunsesem în dreptul suporturilor de şei când i-am văzut figura şi m-am cutremurat, ştiam doar că nu vreau să mai ştiu nimic, nu vreau să mai gândesc nimic şi să scap mai repede din faţa lui. Stătea rezemat cu cotul stâng de stâlpul din faţa scândurilor pe care era crăcănată şi legată Martha. Pe poale şi pe dosul palmelor era numai sânge, muci şi alte zoaie. Avea într-o mână cleştele şi în cealaltă ciocanul. Ce mă speria mai tare era că-l vedeam încordat ca o pumă, în continuare, şi mai ales că era aşa de mai mult de cinci ceasuri, de parcă se hrănea cu urgie.

Nevastă-sa a venit după mine ca mielul la tăiere, s-a lipit de Scottie şi tremura ca frunzele când se schimbă vântul.

— Netrebnicul ăsta zice că te-ai culcat cu ta-su şi că Stan e frati-su, ce zici, ce pedeapsă să le dăm noi mincinoşilor ca el?

— Cine e tac-tu? întrebă femeia cu vocea ei domoală, acum mai puţin tremurată de spaimă, poate mai mult de la vânticelul care îi răcea şalele.

— Pfui, auzi, cine e tata? Doctorul e tata, normal!

Martha începu să râdă ca apucata, de parcă înviase, nebuna:

— Doctorul Schwartz are ouăle stricate, puişor, nu e el tac-tu. Te-a minţit, nu poate să aibă urmaşi, că e sterp ca vântul din deşert. Ai citit prost.

— Nu, nu, nu, am citit bine. Am văzut actele alea cu ochii mei, de o sută de ori le-am citit!

— Ai citit ce a scris doctorul, ce a vrut el să scrie.

Filfizonul tăcu şi lăsă căpăţâna în jos, părăsit de toate adevărurile strâmbe care îl hrăniseră până atunci, şi arăta de parcă ar fi obosit dintr-odată. Eu crezui că a dat ortu' popii, aşa că mă grăbii să îi fac proba cu o pereche de dosuri de palmă.

Dădeam ca în scândură. Nimic.

I-am dat încă una. Ciochistul chiar o mierlise. Mi-am strâns gândurile în grabă şi m-am prefăcut că vorbesc cu el, icnind:

— Bine, mă, te iert acuşica, te iau mai târziu.

Martha părea a fi înghiţit găluşca că fraierul mai respira, aşa că am zis spre colonel, făcându-i un semn, să nu ne vadă hoaşca:

— Cred că n-ar strica să mai aruncăm un ochi după băieţi, ar fi trebuit să se întoarcă de vreun ceas. Cred că au boscorodit cam mult după hârtiile alea de conţopişti.

Băieţii nu se vedeau, în schimb se vedea bine cerul aprins de soarele ce mijea de ziuă. Era cam târziu şi mă cam lovise îngrijorarea. Mă temeam să nu fi dat peste vreo cursă de-a loazelor ăstora pe care le ţineam legate sau a altora, poate că s-or fi găsit mai mulţi să boscorodească după hârtii vechi uitate prin rafturile doctorului. Mă feream să încep discuţia asta şi mai ales mă feream să îmi dau cu părerea despre situaţie, mai mult de groaza vreunei reacţii nepotrivite.

Stan şi Indianul Jim erau cei mai precauţi şi rapizi dintre noi, fusese o decizie înţeleaptă să-i trimită pe ei la treaba asta.

Colonelul îmi făcu semn cu sprânceana lui săltăreaţă să îl urmez afară, aşa că l-am urmat, nu înainte de a-i mai

da o palmă mortului şi una mă-sii, să dau impresia că totul e bine şi că plesnesc de sănătate amândoi.

— Nu e bine cu ăştia ţinuţi aici, Juma-de-Faţă, nu e bine deloc. Nu e bine nici cu băieţii noştri la tractirul Marthei, nu putem merge după ai noştri până nu îi ascundem pe ăştia, să nu ne pice pe cap şeriful şi să trebuiască să vorbim şi cu el şi oamenii lui.

— Eu zic să o mierlim şi pe murătura de Martha, apoi să îi îngroape Scottie şi Sigmund, iar Steve şi cu mine să dăm o fugă la bordel să scoatem băieţii din impas.

În timp ce îmi dădeam eu cu părerea ieşea din casa mare, tăcut şi luminos ca de obicei, Max, trecând pe lângă noi şi mergând ţintă la staul, unde cred o mirosea pe maică-sa. Până să-l oprim, a intrat şi ne-a lăsat martori la urletul Marthei ce înţelesese deja că fiu-su murise.

— Dooaaamne, ia-mă pe mine, lasă-mi sufletul meu viu! Lasă mi copilaşul pe lume, Doamne! Inima şi viaţa mea!

Martha se micşora zbătându-se, ca un şoarece de hambar care caută scăpare de pisică. Custura mică a colonelului era pe jos plină de sângele celor doi nenorociţi, aşa că tocmai de lama ei s-a agăţat Maximilian ca de un surcel şi până să ne dezmeticim noi, a mierlit-o pe hoaşcă dintr-o singură mişcare, crestându-i tot gâtul, ca la miei.

A pus custura apoi pe genunchii lui Samuel şi mă gândeam să îl ţin înainte de a-l mai tăia şi pe mort sau de a se răni el din nepricepere de copilaş. Max i-a pus însă delicat o mânuţă pe coaste şi a zâmbit.

Mortul a icnit tare şi a scuipat printre dinţi bale colorate. A deschis ochii şi a tăcut, dar parcă ne zicea ceva tuturor, parcă noi toţi îl auzeam, un jurământ de nezdruncinat, imposibil de călcat, pentru că era un jurământ nerostit, doar dat definitiv. Stan şi Indianul Jim au intrat chiar atunci în staul şi slavă cerului că asta ne-a dezmeticit pe toţi, mai puţin pe Martha, care doar trebuia îngropată pe undeva.

Max se dusese liniştit la maică-sa. Scottie plângea fără lacrimi, înăuntrul lui, doar cu ochii umezi, iar doamna

Sounders îl mângâia liniştită, ca o mamă ce era, cu drag, ţinându-l delicat pe Max de mânuţă.

Cămăşuţa albă a lui Max părea şi mai albă acum, în zorii zilei şi în deranjul din jurul şi din capetele noastre.

*

Mortul respira şi respira foarte bine.

Samuel mortul era aproape viu, dar nu tocmai viu, pentru că eu îl văzusem cât fusese de mort, colonelul îl văzuse mort, mă-sa la fel. Ştiam bine că de la moarte nu există cale de întoarcere. Fusese mort mai bine de un ceas.

Când un mort se întoarce la noi şi jură tăcut, cred că ceva mult deasupra noastră ne porunceşte să credem că nu poate jura strâmb.

Max s-a apropiat de Samuel şi a tras de legăturile cu care îl proptisem de scânduri. Auzeam foarte bine o voce de pretutindeni din jurul meu:

— De acum omul acesta este sub stăpânirea unei făgăduieli de nezdruncinat şi tot aşa este ocrotit de orice tulburare din partea celorlalţi. Aşa să ştiţi!

Eu am dat din cap, cred la fel de ascultător ca un viţel la ugerul maică-sii. Am înţeles atunci privind împrejur că toţi auziseră clar şi fără vreo urmă de tăgadă vocea aia, inclusiv Samuel cel nou şi nemort, pentru că fandositul rosti, pe un ton cuminte:

— Sunt legat de copilul ce mi-a dat viaţă şi tot ce mi-a cerut deja voi face fără amânare. Isac nu ştia ce am ascuns la el în cameră, nici doctorul Schwartz n-avea vreun habar. Acum ştiu bine că greşelile se cară în spinare până crezi de cuviinţă că nu mai are vreun rost să te laşi căznit de ele şi că oricât le-ai îndrepta, tot mai rămân urmele apăsărilor lor în cocoaşa umerilor, de-asta socotesc că nu mai are rost să vorbesc despre ce a fost.

Iţele nevăzute ale zilei care abia începuse ne-au descurcat toate impasurile din trecut, de se minunaseră toţi ce uşor părea şi ce simplu.

Stan şi Indianul Jim îl cruţaseră pe Isac cel sandilău de aproape orice deranj, îl ademeniseră afară din debaraua aia în care sălăşluia cu nişte zahăr candel şi tutun de

mestecat, îl pocniseră doar pentru că se întorsese prea devreme şi cu o persoană foarte nepotrivită, doctorul Schwartz, care avea, se pare, plăcerile lui la şarpele fără pene al zgubiliticului.

E de la sine înţeles că şi doctorul era acum legat la rândul lui şi ancorat în şareta băieţilor, laolaltă cu ghiotura de hârtii.

— Cu doctorul o să vorbesc eu, în drum spre casa lui, anunţă colonelul cu vocea atentă şi liniştită pe care mi-o aminteam de pe când l-am cunoscut, în urmă cu multe primăveri.

Ziua se limpezise de parcă se terminase un vis.

*

Scottie îl dezlegă milos pe domnul Schwartz şi îl ajută să coboare, sprijinindu-i genunchii în timp ce păşea pe lambele şaretei. Bătrânului doctor îi tremurau fălcile şi îşi freca încheieturile, pe care se citeau bine rosăturile de la legături. Se sprijini temător de colţul lambei şi ne scrută grijuliu, deşi nu văzuse nimic din grozăvia din grajd.

Max ieşi liniştit din mâna maică-sii şi se duse ţintă către el, în timp ce noi ceilalţi ne uitam cu groază să nu mai aibă la îndemână vreo custură ca să repete pocinogul de dinainte. Max păşea cum doar la oraş mai văzusem când veneau domnii cei mari şi se însoţeau cu fel de fel de feţe bisericeşti sau domni şi mai importanţi, ce vreau să spun e că nu păşea deloc aşa cum ne aşteptam noi, ca un băieţel ce era de fapt, ci ca un om prea mare.

Dacă stau bine să-mi amintesc, cam de pe atunci ne-a fost limpede tuturor că lumea noastră este plămădită din două bucăţi, ca gălbenuşul şi albuşul de la ou, de o parte Max şi focul neostoit din el, iar albuşul restul, noi toţi ceilalţi. Cred că noi, ceilalţi, ne comportam şi arătam atunci ca nişte nătângi, dar fiind cu toţii la fel de încuiaţi şi stângaci nimeni nu băgase încă de seamă împrejurarea aceea.

Doctorul ne scruta cu prea mare băgare de seamă, pe care eu mi-o tălmăceam şi ca o consecinţă a temerii lui că se putea afla la capătul drumului.

— Mi se face o mare nedreptate, domnilor!

Tăcerea noastră îl trimitea, fără tăgadă, într-o confuzie şi mai mare, pentru că noi ne uitam fermecaţi la copilul ce se apropia de el, iar el încerca să ne tragă de limbă sau să afle ceva despre ce-o să păţească. Nici noi nu ştiam, dar în ceea ce mă priveşte nu puteam mişca un deget, nici eu, nici ceilalţi. Cred că în clipele acelea se oprise şi vântul, oricum dobitoacele din curte şi din jur erau tăcute ca în burta mamei lor sau în ouăle din care veneau.

— Domnilor, vă solicit o minimă…

Max l-a atins pe undeva pe coaste, ca un soi de mângâiere în care mâna mai întârzie niţeluş, de parcă ar vrea să-ţi aducă la cunoştinţă mai multe sau să te ajute să nu uiţi prea lesne. Atunci vântul şi-a reluat jocul, frunzele şi viaţa au repornit. Domnul Schwartz s-a dus glonţ spre coşarele din spatele nostru, unde văzuse că apăruse Samuel. Doctorul se îndreptă de spate în faţa lui şi îşi deschise mâinile să îl îmbrăţişeze, amintindu-mi din nou de sculpturile din biserica mare. Dragul de el, ca un tată bun ce şi-ar fi dorit să fie, era fără îndoială pregătit de ce urma să se petreacă. Samuel cel nou l-a crestat pe doctor la gât, ca pe porc, apoi l-a primit în braţe, aşteptând să-şi termine şuvoiul de sânge gâlgâind, ce şiroia odată cu viaţa pe care o adunase şi o înţelesese ca un om înţelept.

Măicuţa mea îmi spunea mereu că fiecare ins îşi alege bine drumul său, cerul de deasupra noastră doar îl mai scurtează sau îl mai întunecă după faptele fiecăruia. Nu sunt eu potrivit să judec viaţa domnului Schwartz, socotesc în schimb că a murit împăcat.

Maximilian se întorsese la nevasta colonelului şi o ţinea acum de mână aşa cum o face orice copilaş de etatea lui, iar eu m-am bucurat, cred că toată lumea s-a bucurat, pentru că după mintea mea se petrecuse în dimineaţa aia prea multă scuturare a vieţii noastre aşa cum o ştiam până atunci.

Am luat-o pe Martha şi am îngropat-o la şapte picioare sub pământ, în spatele coşarelor, după cum a

cerut Samuel. Îngropăciunea a fost liniştită şi liniştitoare.

Pe doctor l-a ridicat Indianul Jim ca să-l îngroape noaptea următoare în ţintirimul evreilor din oraşul mare, unde îi era locul. Abia apoi ne-am mai mirat puţin, când Samuel ne-a arătat hârtiile de deces, semnate şi parafate de toţi oficialii, inclusiv de şerif, pregătite de doctor de ceva timp, după cum se părea. Data decesului era exactă, doar că era trecut acolo deces din motive cardiace. Colonelul a fost de acord să îl înmormântăm ziua, în legea lui.

Cică evreii înmormântează mortul imediat după moarte, nul prea mai lasă să aştepte, cum se face la creştini, aşa ne luminase Samuel, care a cerut să-l înmormântăm în aceeaşi zi. Cred că nici nu era nevoie să ne întrebe pe noi, oricum tot ce făcea părea parte a unui plan mult mai măreţ şi mai important. S-a apucat să recite o înşiruire de cuvinte şi apoi l-a spălat pe doctor, împreună cu mine. L-a învelit într-o pânză albă de in pe care a luat-o de nu ştiu unde, pe care a numit-o parcă tachrichim.

Am făcut mai mult de trei ore până la ţintirimul evreilor, cu căruţa mare.

De data asta nu s-a mai mirat nimeni că groapa era deja săpată şi se adunaseră mai mult de vreo zece duzini de inşi pe acolo, toţi cam jerpelit îmbrăcaţi, deşi păreau înstăriţi. Aveau hainele rupte la revere şi la încheieturile mânecilor, de parcă toată ziulica s-ar fi agăţat prin copaci. M-au luminat că aşa e obiceiul lor, să-şi rupă hainele la înmormântare şi m-am gândit din nou că am cam îmbătrânit de pomană.

M-am căznit să ţin minte ce se întâmpla, pentru că nu mai văzusem aşa obiceiuri şi nici atâţia ovrei la un loc. Unul dintre ei, cu un fular plin de ciucuri, cânta El Maleh Rachamim şi Ztiduk Hadin. Cam asta a fost tot.

A, a mai fost totuşi ceva. Nu ştiam că doctorul avea un frate. Insul cu fularul, care era un fel de preot de-al lor, adică rabin, era frate-său şi la începutul înmormântării a fost foarte ceremonios cu Max, pe care l-a salutat cu o plecăciune. Nu era o plecăciune glumeaţă, de dragul unui

copil reuşit, ci mai degrabă un acord tacit, adică o înţelegere de pace nerostită. La sfârşitul înmormântării i-a mulţumit colonelului şi lui Samuel şi i-a mai făcut o plecăciune lui Max, de data asta ceva mai temător.

Da, exact aşa a fost.

*

Se limpezea de vară, caii erau mai strălucitori, vacile, oile şi caprele dădeau lapte cât pentru tot târgul, ne mai veniseră vreo nouă inşi cu ziua la lucru, iar nevasta Indianului Jim părea a fi grea din nou şi spera ca de data asta să o ducă la bun sfârşit. Ne povestise că prima dată rămăsese grea pe când lucra la oraş şi îl lepădase de la prea multă bătaie, dar eu tot o bănuiam că făcuse asta dinadins. De atunci nu se putea prinde bine de ea gravizenia şi când se întâmpla o pierdea repede, o lepăda ca un blestem, de parcă fizicul ei ţinea minte siluiala cea veche.

După înmormântarea doctorului Schwartz am mai avut parte de un motiv de mirare, anume faptul că Samuel cel nemort mânca, pentru că mai degrabă fără vreo temeinicie deosebită eu şi aproape toţi din curtea colonelului avusesem o bănuială că nemorţii nu pot mânca. Ei bine, Samuel respira, mânca şi tot restul ca orice ins obişnuit, aşa să ştiţi. Colonelul l-a tratat de atunci ca pe argat, aşa că i-a dat şi lui simbrie, calculată din seara în care l-a adus legat în curte.

Acoperişul reparat de Grimnir rezistase deja patru ierni şi nimic nu părea a-i trăda temeinicia.

Ridicasem în plus doar încă o coşare, în care stăteau lucrătorii cei noi.

*

Chibzuiesc că e de înţeles să fiţi curioşi ce scria prin hârtiile aduse de băieţi de la raidul din odaia lui Isac cocoşatul, eu ştiu că m-a cam ros, deşi mă tot străduiam să-mi ascund şi să-mi domolesc avântul de a întreba ce bazaconii or fi găsit pe acolo.

Pe Indianul Jim nu l-aş fi întrebat pentru că nu ştia carte. Mă întrebam ce s-ar fi întâmplat totuşi dacă l-aş fi

întrebat pe Samuel despre asta. Mă miră încă şi acum curiozitatea care m-a lovit, pentru că arareori îmi pierdeam cumpătul şi răbdarea, iar curiozitatea asta care mă măcina era cel puţin nefirească mie şi uite cum mă punea şi mai tare pe gânduri.

*

Steve venise acasă cu familia fetei pe care avea de gând să o ia. Tatăl ei era şef la poştă, se trăgea dintr-o familie mai veche de francezi, iar maică-sa era singura odraslă a unor altfel de francezi, mai puţin francezi şi un pic nemţi, naiba să-i pieptene, dar se îmbogăţiseră făcând dulciuri sau cam aşa ceva, ciocolată. Colonelul a primit atunci multă ciocolată de-asta şi, după cum îi era felul, ne-a dat fiecăruia să ne bucurăm şi noi.

Mi-e greu să spun eu, aşa neînsemnat cum mă simt şi mă ştiu după ce am văzut atâtea, dacă magia ciocolatei nu avea de-a face cu vreo altă minune, dar fără tăgadă că era prea bună să mă pierd acum într-o înfăţişare a ei de doar câteva cuvinte. Cel mai tare mă umplea de desfătare să cuprind bucuria lui Max când a început să mănânce din toate tipurile de cofeturi şi zaharicale, era dragul de el copilaş pe de-a-ntregul.

Spre marea noastră bucurie, colonelul a cucerit şi familia fetei ăştia de care vă ziceam că avea de gând să o ia Steve, aşa că la scurtă vreme fata s-a mutat în casa mare, care s-a mai mărit cu două verande şi o cameră.

*

Nevasta Indianului a lepădat din nou copilul.

A umblat candrie vreo săptămână, bietul Jim o tot pescuia de prin pădure, plină de frunze şi hârşâită de ramurile şi gătejele în care se agăţa când bântuia pierdută de nebună.

Samuel şi doamna Sounders o îngrijiseră bine, spre marele ei noroc, aşa că fizicul ei a scăpat.

Mai adânc de atât, nu ştiu prea bine, decât că fătul ar fi fost o fetiţă.

*

A trecut un an. A mai trecut un an peste acela.

După datinile ştiute bine de nevasta Indianului, care era creştină de prin Europa şi o visa pe Martha fix când mai trecea un an de la moartea ei, noi făceam un fel de masă cu gânduri bune pentru sufletul ei. La masa de doi ani ne umplusem de gânduri bune şi mai ales de aburii gândurilor. Băieţii colonelului creşteau, unii erau bărbaţi de-a dreptul. Nevasta Indianului spusese că mese din astea cu gânduri bune, de pomenire, se ţin până face mortul şapte ani, una pe an. Singura abatere de la regula asta a pomenirii era aceea că la noi nimeni nu zicea nimic despre Martha, doar, aşa cum opinase colonelul, puteam spune un hai, să fie de sufletul morţilor şi cam atât, dar eu tot zic că era destul şi aşa, prea mult deranj oricum.

Indianul Jim m-a tras de-o parte în toiul mesei şi m-a întrebat ce cred despre femeia cea nouă care venise ajutor în curte. Uitasem să vă zic şi de ea.

Steve o adusese cu el pe când se întorsese de la târgul de vite cu vreo lună în urmă sau mai bine şi dormea muierea asta în odaia lui Samuel, pe care îl mutaseră cu ceilalţi salahori, la coşare. Noi, lucrătorii vechi, nu ne prea băteam capul cu nou veniţii decât să le explicăm ce au de treabă şi să mai aruncăm câte un ochi după ei, să nu aibă obiceiuri urâte sau să umble cu furtişaguri. Pe Jim îl lovise interesul după femeia asta aşa cum încă mă rodea şi pe mine să pricep ce era prin hârtiile luate de la doctor, prin urmare îl înţelegeam.

Muierea era mai degrabă ceva chinezoaică sau corcită după înfăţişare, dar nu vorbea ca gălbejiţii, cum îi auzisem ţipurind prin târg. Nu arăta nici ca cei din ţara de foc, pe care îi văzusem pe vremea când fusesem năimit pe un vas de vânători de foci. Hainele ei erau foarte colorate şi avea o sumedenie de cuşme şi potcapuri fistichii.

Samuel era la fel de interesat de femeia cea nouă ca şi mine, adică nu-i spunea nimic şi nici nu căuta să se afle în treabă cu ea. Când şi-a luat lucrurile din camera în care locuise, pentru a-i face loc ei, aflase doar că se trage dintr-o familie mare, iar toţi ai ei se înecaseră pe drum spre ţara nouă, cum zicea ea în limba stricată pe care o putea vorbi.

Vaporul pe care îl luaseră să vină încoace se scufundase cu tot cu acareturile lor. Niciunul dintre noi nu cutezase să o întrebe ce învârtiseră ai ei, doar aveau bănuiala că ori erau foarte pârliţi, ori dimpotrivă şi prin urmare fugeau de ceva, cineva sau vreo nefăcută.

*

O puzderie de gânduri o rodeau pe muierea asta şi oricine înţelegea asta din şoaptele ei amestecate vorbindu-şi singură în fiecare dimineaţă şi din privirea cam pierdută toată ziulica de lungă. M-am tot întrebat ceva timp cum era mai bine să îi zicem, fată sau femeie, pentru că din statura ei nu se înţelegea bine şi nici după înfăţişare. Judecând după lipsa de asprime a obrazului, mai că ziceai că e doar o copilă mai dezvoltată, dar privindu-i ochii alungiţi nu te puteai împotrivi unei poveşti mult mai lungă pe care fiecare o citea cum îl tăia capul. Privirea ei era o poveste. Ochii ei erau deschişi şi strălucitori ca pietrele colorate de râu în lumina soarelui de după ploaie.

Fără tăgadă că născuse mai multă curiozitate printre noi, pentru că apăruseră deja mai multe născoceli printre cei din curte, plăsmuite de fantezii diferite.

Avea totuşi un companion nelipsit în ieşirile ei prin curte şi împrejurimi, deşi nu ştiu dacă e bine spus aşa. E vorba de pipa ei, o lulea mare şi ţăpănoasă din lemn tare, scobit cu măiestrie. Rareori o vedeam cu ea aprinsă, doar o ţinea mereu cu ea, de parcă ar fi fost legate întrucâtva sau aveau prea multe să-şi povestească.

*

O altă împrejurare ne-a scos din preocuparea dată de viaţa fetei cu ochii mijiţi, una plină de bucurie: nevasta lui Steve născu primul copil.

Pe băiat l-au botezat William, după vrerea lui Steve şi a neveste-sii. Colonelul era voios ca un căţel, iar simplul fapt că puiul de om îi purta numele întreg îi mai dăduse o pereche de mâini şi picioare, robotind toată ziulica şi nemaiştiind cum să se asigure că tot poporul din curte îi împărtăşeşte împlinirea.

Am înţeles atunci cu toţii rostul femeii cu ochii mijiţi

în curtea noastră, anume să stea dădacă copilului. Ar fi trebuit să ne ducă mintea de la început, judecând după burta lui Ellen, nevasta lui Steve, dar înfăţişarea muierii se cerea cercetată mai mult, cel puţin după capul nostru.

Samuel ţinea toate registrele colonelului, în care rânduia toate câte ni se adunau şi mergea cu calculele săptămânal la el, ca să le iscălească sau să le schimbe, mai ales că Scottie fusese mutat de vreun an bun la oraş şi îşi făcuse acolo o turnătorie de argint, unde mai repara şi ceasornice, tot soiul de roţi şi alte mecanici şi maşinării.

Colonelul adusese din oraşul cel mare un landou, adică o caleaşcă micuţă ca un cărucior, pe roţi, în care îl plimbau pe micul Will.

Samuel ne-a luminat, pe mine şi pe Indian, că dădaca cea nouă se numea Ingrid, din neamul Sapmi şi venea de prin nordul Europei, de dincolo de marginea oceanului. Ştia să cânte la tot felul de clopoţei şi zornăiele, spre mare plăcere a copilului, pe care îl plimba prin jur, împingând caleaşca lui micuţă, cu mers delicat, pisicesc, de parcă s-ar fi temut să nu deranjeze iarba, să nu mai zic de colbul potecilor şi al drumeagului. Femeia asta adusese şi mai multă lumină în curtea noastră, prin simplul fapt că preţuia fiecare colţişor de viaţă, fiecare suflet, dobitoc, frunză, surcel şi mai ales pietrele.

Doar Max o iscodea cam prepuielnic pe femeia asta şi tăcea într-un fel mai adânc atunci când se afla pe lângă ea, de parcă aveau alte socoteli.

*

Lui Sigmund îi dăduse maică-sa o şubrezime a sănătăţii pe care ceilalţi nu o aveau, de aceea doctorii îl trimiseseră să trăiască la căldură, pe malul oceanului, unde putea să-şi mângâie bojocii cu mult soare şi aer sărat. Venea pe acasă destul de rar, cam o singură dată pe an, pe când se pârguia vara şi stătea vreo două săptămâni, rareori trei.

În anul acela a venit mai devreme, pe la mijlocul lui Florar. Nu a venit singur, ci însoţit de o femeie năltuţă, cu ochii limpezi şi verzi, frumoasă cum nu mai văzusem

demult. Se numea Ida, iar neamul ei era tot din Europa, un neam de munteni aşezaţi şi liniştiţi. Era dezgheţată rău fata asta a lui şi nu mi-a fost greu să pricep de ce Ziggie nu o lăsa nicio clipă din priviri. Se vedea limpede că o iubeşte ca pe lumina ochilor lui sau mai bine de atât. Femeia vorbea cu noi cu siguranţa pe care ţi-o dă o putere pe care ştii că o ai, fără să fie nevoie să le spui asta şi altora, căci toţi ceilalţi ştiu deja. Puterea asta a ei era blândă, niciunul din noi nu resimţea lângă ea nimicnicia adevărată a propriului hotar. Am înţeles de la ea că neamurile ei erau dogari, făceau roţi, butoaie şi puţini, iar unul era chiar cioplitor pentru biserici. Ai ei plecaseră din ţara lor din pricina schimbării cârmuitorilor cu unii străini, care le cam dădeau prilej de chin. Locurile ei de baştină semănau la nume cu capitala unui imperiu mare, cu Roma, dar lor nu le rămăsese de la romani decât limba.

Ida era grea şi Sigmund nu a trebuit să fie rugat de ea de două ori să rămână mai mult la noi. Colonelul o plimba pe dealurile dimprejur, unde ştiam că toamna era blândă şi molatecă, iar peste zi soarele lenevea mai mult. La îndemnul ei a cumpărat trei dealuri lângă noi care dădeau mai larg spre miazăzi şi repejor i-a făcut hatârul să planteze viţă de vie pe toate văile alea însorite. Aşa au intrat strugurii la noi în curte, fără vreun alai special, dar aduşi de o fată magic de frumoasă şi puternică.

În mai puţin de o duzină de zile s-a umplut curtea de lucrători, fiecare cu culoarea lui, iar Indianul Jim a fost numit un fel de vătaf peste ei. Trunchiurile de plantă din care ies strugurii cică se numesc butaşi şi au fost aduşi de colonel direct de la descărcarea unui vapor, la schimb cu trei cai de samar. Socotesc că strugurii ăştia or fi din ceva aur sau măcar argint, că n-ar fi dat ai noştri caii ăia fără un temei foarte serios.

Ida îl încântase pe Max altfel decât vraja pe care o aruncase pe Sigmund, pe colonel sau pe noi. Max vorbea rar, dar cu Ida povestea, ei ştiu ce, însă dincolo de cuvinte ei aveau mult mai mult şi, spre mirarea noastră deplină, Max cânta.

Atunci eu am ştiut, cred că mai bine decât toţi, că dacă Max cânta, atunci se schimba cu toată forţa ordinea lucrurilor, greu de spus însă dacă în bine sau în rău. Era ca atunci când marea pleacă pentru totdeauna să lase locul scoicilor înfipte în scoarţa pietrelor moi din malul devenit deal şi nimeni nu ştie dacă asta e mai bine sau mai rău, doar că altfel, definitiv.

Când cântecul lui era ca unul care te îmbia la joc se făcea soare, când îngâna a jale începea ploaia, jilavă şi hrănitoare ca un şuvoi de sânge.

*

Odată cu adunătura proaspătă de la noi din curte a venit peste noi şi nevoia de a le da merinde şi adăpost, mai apoi trebuinţa de pază. Dincolo de oameni, strugurii chemau şi ei rugă pentru ploaie sau soare, după caz. Suma bătăilor astea de cap suna în ochii noştri ca o fluturare de aripi, pentru că Ida şi Max făceau totul să fie firesc şi fără urmă de prefăcătorie, doar plin de miez.

Copilul s-a născut vara, la crăpatul zorilor, în luna lui Cuptor.

Sigmund s-a purtat nouă zile ca un netot lovit de strechea fericirii, noroc cu Samuel că a făcut toate hârtiile din vreme. Pe nou-născut avea să-l cheme Alin, din câte am înţeles după un neam de-al Idei, dar tare cred că Max nu era străin de toată întâmplarea alegerii numelui.

A venit mai apoi vremea să adăpostească bebeluşul de ploaie, semn că frunzele ruginii vesteau pregătirea pentru fulgii de iarnă. Ida şi-a luat bărbatul înapoi la căldura nisipului de la marginea oceanului cald, cu legământ că se vor întoarce când vor înverzi frunzele din nou.

Sigmund împrăştia atâta fericire de ştiam cu toţii că putea trage caleaşca lor singur şi părea că lasă caii să-şi facă treaba doar fiindcă era mizericordios cu ei.

Farmecul Idei şi copilului Alin au rămas în urmă, lăsându-ne linişte şi armonie, iar mai presus de dealurile cu joarde aliniate ostăşeşte, ni l-au lăsat pe Max zâmbind.

Iarna aceea a trecut fără pic de stăruinţă din partea

noastră, de parcă o mână în plus ne băga în traistă şi ne tot ea ne ţinea baierile pungii.

*

Primăvara cea nouă a venit, iar Max a împlinit şase ani.

În anul acela Ziggie şi ai lui nu au mai venit la noi, din cauza unei chestii pe care Samuel a încercat să ne-o lămurească şi a zugrăvit-o drept complicaţie a bojocilor cu sânge şi tuse chinuitoare şi a numit-o tuberculoză.

Boala asta se ia repede, aşa că Ida şi Alin, cu tot cu părinţii ei, erau la pat de la începutul lui Frunzar. Pe la sfârşitul lui Cuptor o epistolă îl anunţa pe colonel că fiul său este în stare foarte gravă şi îşi cheamă degrabă părinţii să îi mai vadă înainte de sfârşit. Micul Alin era şi el pe ducă, deja.

Max, dragul de el, a ieşit în prima zi de Răpciune în prispa casei mari. Eu şi Indianul pregăteam şareta colonelului să plece cu nevastă-sa la Ziggie. Cum îl priveam noi toţi pe Maxie, ne-a lovit mărimea lui, de acolo din pragul uşilor. Era oricum un copil foarte cărnos, dar se făcuse brusc nămilos, era o matahală care parcă ţinea casa mare la subţioară. S-a urcat în şaretă lângă maică-sa, fără nicio vorbă, cum îi era felul, numai că acum tăcerea asta a lui ne apăsa prea tare şi eu cel puţin îmi doream să se oprească.

M-a privit şi a spus răspicat:

— Robert, tu mergi cu noi. Mergem la Ziggie.

Eram convins că în afară de pezevenchiul de Samuel nimeni nu îmi mai ştie numele adevărat. Chiar şi colonelul s-a mirat de spusele şi hotărârea băiatului. Am legat doi cai de rezervă în spatele şaretei şi unul de călărie pentru mine.

Drumul a fost scurt, am ajuns în mai puţin de două zile, dar tăcerea îmi găurea pieptul şi mă scurgea spre pământ.

*

Casa lui Sigmund era aproape de malul oceanului, chiar pe nisip şi avea foarte multe perdele şi ferestre

deschise. Mai toate ferestrele erau mai mari ca uşile noastre şi parcă ne spuneau ceva, deschise cum erau, păreau nevorbite.

Ne-a întâmpinat tatăl Idei, un zdrahon cu privirea deschisă, dar destul de zvelt la trup. Se citea pe faţa şi ochii lui disperarea cioplită de ultimele luni de aşteptare chinuită şi alergare după doctori şi spiţeri.

Mama Idei se prăpădise cu câteva clipe înainte de sosirea noastră.

Ida era pământie, cu o înfăţişare nefiresc de inegală, cu un obraz aprins şi unul stins. Taică-su ne lămurise gâtuit că ea era atacată cel mai rău, iar cel mai puţin lovit încă era micul Alin.

Max îi cerceta atent, ca o pisică sau ca un leu de munte răbdător. Mă gândisem tot drumul că nu vine degeaba cu noi la frate-său, sigur mai face vreo vrajă de-aia salvatoare pe care le mai văzusem la el.

Ida se îmbolnăvise de ftizie de la o ofticoasă care stătuse dădacă la ei vreo două luni, apoi Sigmund şi bebeluşul Alin, iar la scurtă vreme bunicul Alin. Întregii familii i se făcuse un hatâr probabil foarte bine plătit să nu fie băgaţi la carantină, unde îi închideau ca să nu dea molima mai departe. Colonelul se chinuia să pară ţanţoş, dar se lăsase deja de umeri după primul ceas. Servitorii plecaseră şi ei de mult, părăsind izvorul bolii, al morţii. Socotesc că nu mi s-ar fi părut o casă exagerat de mare dacă ar mai fi fost ceva suflete prin ea, dar cei patru muribunzi păreau a se micşora în dauna camerelor mari, care în loc să-i aerisească, de data asta pare-se că îi striveau.

*

A doua zi după ce ne-am instalat la casa lui Ziggie, ajutorul de şerif şi doi tipi de la poliţia statală au adus un ordin de carantină, pe care l-au lipit de poarta mare. Colonelul s-a dus să vorbească cu ei, dar a fost ameninţat că nu are voie să se apropie de poartă, iar dacă încercăm să plecăm se consideră evadare sau cam aşa ceva şi o să ne împuşte.

Domnul Sounders s-a întors la noi, după ce a dat din mână cu lehamitea unuia care văzuse prostia oamenilor în toate felurile.

— Juma-de-Faţă, adu-l pe Samuel, să ne doftoricească. Pleci la noapte, prin spatele grădinii şi îţi cumperi un cal de galop. În trei zile ar fi cazul să fiţi înapoi, să ne facem bine, nu?

Nici nu era nevoie să dau din cap, aş fi plecat chiar atunci, dacă nu mă oprea.

— Vreau să fii atent, foarte atent, să ajungi bine acasă şi să nil aduci bine pe puiul de doctor.

Se uita cu tristeţe la castronul cu struguri albi şi sângerii de pe masa ovală.

Maxie a gustat un bob roşu, apoi unul alb. S-a tras într-un colţ de cameră şi a mâncat, pe îndelete, un ciorchine dolofan, iar cum mesteca alene boabele, parcă le sugea de vlagă mai întâi, apoi le trăgea viitorul, aromele vinului ce ar fi fost.

Tatăl Idei se apropie de el, nu prea mult, din grijă pentru un copil. Îi arătă un bob destul de mititel, roşu negricios:

— Zinfandel. Italienii îi spun Primitivo. Numele de Zinfandel vine de la alt tip de strugure, botezat de teutonii care făceau vin, dar ăla era alb.

Max se luminase privind boabele de struguri.

— Eşti un om bun, Alin, se auzi desluşit vocea nerostită din jurul lui Max, pe care cu toţii o socoteam atunci firească.

Nevasta colonelului era vânătă la faţă de jale. Ceva din ea aluneca, prea mult pentru a rămâne zdravănă, dar îndestulător pentru a vorbi cu lumea noastră. Pruncul Alin se agăţa de marginile pătuţului, peste care vălureau perdele uşoare ca nişte năluci. Nu mă mai simţeam aşa de când fumasem câteva pipe chanupa cu siouxie care mă luaseră la ei când rămăsesem pe drumuri.

Lumile se amestecau în casă atunci şi nu ştiam dacă aveam vreun temei de bucurie, groază sau de prăpădire.

Strugurii rupţi de Maxie se întregeau încet, apoi tot

cuprinsul porţelanului în care stăteau ciorchinii fu cuprins de o pojarniţă care îi ardea fără flacără. Boabele îşi pierdeau culoarea şi în loc să se usuce erau tot mai verzi, până s-au prefăcut iar în mâţişorii de zgârciuri cu care se atârnau peste tot. Firele verzi se umpleau de perişori mititei, care pe urmă se pufoşeau şi păreau picioare de tarantulă. Chiar erau picioare de tarantulă, multe, multe picioruşe, care se uneau şi se făceau o blăniţă de căţel.

L-aş fi mângâiat, era ca puiul de lup care se aciuase la noi când mai trăia Grimnir. Abia atunci am realizat că nici nu ştiu cine a alungat puiul ăla de lup de la noi din coteţ.

— Măi să fie, m-am trezit minunându-mă, este chiar puiul de lup al lui Grimnir!

Colonelul scoase pe jumătate pistolul. Mă simţeam dator să fac şi eu la fel şi m-am dus după Winchester, pe care îl lăsasem la oblâncul calului. Calul avea colţi de focă şi susura ca un şarpe, mare cât o zi de post. S-a rostogolit şi a zgâlţâit poarta de la intrare în curte, care a fluierat scurt, ca după un câine. Din casă a sărit, direct prin ferestrele deschise spre poarta mare, lupul sur, care s-a întregit după ce i-au ajuns la loc toate bucăţile strecurate pe unde găsise loc de strecurat. Se făcuse cât copacul din faţa mea, în care atârnau acum, ca sperietorile de ciori, bucăţi-bucăţi de perdele rupte de bucăţile de lup care se îngrămădiseră afară din casă. Am pus mâna pe puşcă, dar greşisem din nou, era un toiag, care se ascuţea singur în vârf şi a început să se umfle, născând cu scremete o sabie mare, ce putea fi la fel de bine topor sau o bardă, care începu să lovească de capul ei şi fără niciun ajutor la rădăcina copacului ce devenea din ce în ce mai posac.

Porţelanul în care stătuseră strugurii era pictat de moşii din ţara lui Alin cel bătrân şi lumina aşa de tare din casă, de mă orbea pe mine afară.

Când am deschis ochii Max privea lupul de dincolo de porţelanul pe care îl ţinea în mână care se făcuse un scut de lemn, colorat şi rotund. Nu-mi trăsnise nicio clipă prin cap că tipsia aia mai putea face altceva decât să coloreze

masa din cameră. Sabia se opri din lucrarea ei şi se întinse parcă să se odihnească, iar pomul şubrezit îi mulţumi că l-a cruţat. Max o culese de pe iarbă şi când o apucă îl văzui tare fercheş, un domnişor educat, cu haine de-ălea de capitală, cu pantofi de mers la fripturi simandicoase. Sabia era acum o furculiţă lustruită, prin care se oglindea o altă lume, cu munţi aşezaţi în jurul unor coline îngheţate şi o intrare cu o poartă strălucitoare, ca de aur. Era hărmălaie mare dincolo de oglinda dinţilor de furculiţă. Larma de dincolo de luciu a încetat când Max a înfipt furculiţa în cerul gurii lupului, care se căznea şi el să înghită stelele care erau lipite pe acolo. Curgea sângele din lup, şuvoaie frumos mirositoare, de vin bun. Când s-a terminat totul, dihania era un bob roşu de strugure, pe care băieţelul Max l-a luat în casă, să i-l ofere pruncului Alin, să îl mănânce.

Max ajunse în faţa patului şi dădu roada lui Alin.

Puse furculiţa pe podea şi crescu la loc Winchesterul meu. Maxie se întoarse spre noi, începând din nou să crească şi se sprijini ameţit de mobila din cale.

Băiatul se aplecă peste un scaun, care se tânguia sub povara măririi lui Max şi era de înţeles, că băiatul creştea aşa de mult de parcă se dospea. Se auzi un icnet din toţi rărunchii lui, iar casa începu să scârţâie odată cu el.

— Bietul de el, strigă Ziggie, opriţi-l, vă rog!

Max începu să borască, curgea din el ca din căldare, lepădând sâmburi de poame, frunzuliţe, mai apoi pământ şi o insectă mare, cu o coadă ascuţită. Ştiam că aşa trebuia să arate un scorpion, îmi spusese un felcer pe vasul de vânători. Era mult mai mare ca un carcalete de lemn. Târâtoarea asta şi-a făcut loc imediat în patul pruncului Alin şi l-a cuprins, având grijă de el.

Casa s-a micşorat tocmai bine şi tocmai la timp, apoi s-a pornit să cânte ceva, pornind cu un murmur susurat, când vaiet, când vuiet, apoi cu corzi de ghitară şi un fel de orgă de biserică. Ceva cânta la casă, aşa cum se cântă la o unealtă sau la un suflet. În jur cântau cu toţii, cântam în legea noastră şi era frumos.

Pământul şi frunzele date afară de Max miroseau a

primăvară şi a viaţă.

Casa a răsuflat uşurată.

*

Se crăpa de zi.

Soarele se ridica din ocean, unde se răcorise cum se cuvine în somnul nopţii.

Nu mă mai întrebam nimic. Nu mă mai putea ademeni nimic. Acum era bine, linişte. Le văzusem în sfârşit pe toate şi fusesem o parte din ele. Patima, uimirea, neştiutele erau una singură, dezvelite limpede.

Plăsmuirile oricui nu ar fi găsit putinţa de a ajunge la zvârcolirea vieţilor pe cale să se aşeze în rândul vieţii celei mari, a lumii.

Primul care s-a ridicat înzdrăvenit a fost pruncul, apoi Ida, care l-a ridicat pe Sigmund ca pe o comoară şi l-a îmbrăţişat cu patima pe care doar cei ce gustă un pic din moartea lor o pot da.

La poartă erau două ţestoase cu centuri de pistol şi insignă. Bănuiesc că nu ne puteau ajunge şi nici întoarce din drum. Bătrânul Alin a înhămat caii şi duşi am fost. Drumul acasă a fost o joacă, nu mă întrebaţi cât a durat, că nici nu am apucat să clipesc.

Am dormit cu toţii trei zile întregi, fără remuşcări, doar vise după măsura şi nebunia fiecăruia.

*

Toate joardele de viţă muriseră într-o singură zi, ca arse în foc, lucrătorii erau speriaţi şi vorbeau de fantome şi vieţi legate. Indianul Jim îi cam tăvălise niţeluş când îi descususe de pricina prăpădirii plantelor.

Colonelul a ieşit în a treia zi şi le-a spus oamenilor lui adunaţi ca la priveghi că va cumpăra toate dealurile din jur şi punem joarde noi pe toţi, după ce ardem putreziciunile moarte, aşa că o să avem toate soiurile pe care le socoteşte potrivite domnul Alin, care va fi liber să facă ce pofteşte cu roadele alea şi îi mulţumeşte că ne ajută.

— Indianul Jim va fi vătaf, oricine se va abate de la dorinţa maestrului Alin se va izbi de cuvântul Indianului Jim, iar el nu prea vorbeşte…

S-au apucat de treabă.

Au venit joardele, butaşii. Au umplut dealurile.

Au venit încă două duzini de lucrători şi odată cu ei toate datinile şi deprinderile lor, cu bune şi rele, cu smerenie sau patimă.

Nevasta Indianului era pe jar. Toate muierile astea noi se dădeau cu nădejde la bărbatul ei, spre desfătarea lui.

După două luni grele de muncă, Jim gustase bărbăteşte din mai toate ispitele puse în calea lui, ca un războinic neaoş. A fumat, s-a afumat, a gustat, s-a bucurat şi îşi dorea mai mult, mereu mai mult, cât mai mult şi cât mai des.

— Lasă-mă, femeie, îi spuse din nou nevesti-sii.

— Te las, nenorocitule, te las.

Şi l-a lăsat, iar Indianul Jim s-a scurs, fără a mai avea de ce se ţine.

*

Umbletul lui Jim a fost voiajul vieţii lui, aşa zicea.

— Mi-e ruşine să îţi mărturisesc, aşa zicea.

— Bine, Jim, îi spusesem şi eu, cu gândul că oricum nu e de vreun ajutor să-l mai scurm şi eu, că oricum avea bietul de el capul prea greu şi încurcat.

*

Găsesc că viaţa omului e ca un ghem de-ăla amestecat de nojiţe puse cap la cap între ele. Unele nojiţe sunt mai lungi, altele mai scurte, unele mai trainice, alte mai şubrede, dar pentru a face o viaţă de om e musai să fie legate între ele cu noduri sănătoase. Dacă tot chibzuim aşa, ca să înţelegi viaţa unuia mai întortocheat, e musai din nou să descâlceşti ghemul ăsta amestecat plecând cu grijă dintr-o parte şi întinzând în tihnă fiecare nojiţă până dai de celălalt capăt. Vei găsi pesemne multe noduri şi poate că adesea te vei minuna cum de au ţinut noduri aşa costelive şi nojiţe atât de sfrijite. Aşa ne putem dumiri că viaţa noastră nu e totdeauna doar a noastră, multe piedici, dar şi proptele vin de mai departe, de dincolo de ghemul ăsta.

*

Jim rămăsese de la vreo cinci anişori de izbelişte, când fusese spre norocul lui primit de nişte indieni irochezi şi l-au crescut până a crescut destul de mult să facă mai multe rele decât îi puteau înghiţi. Jim mi-a povestit că plăcerea lui a mai mare era să se abţiguiască bine şi să se încaiere cu cine prindea, de cele mai multe ori din senin şi mai mereu ieşea scărmănat bine, că nu era mare scofală de capul lui.

— Pe la vreo şaişpe sau şaptesprezece ani se milostivise de mine Mag cea chioară şi m-a luat pe lângă bordel şi cârciumă, să ajut la rânit şi să servesc la mese. Îmi luam câte o ciomăgeală bună aproape în fiecare zi, dacă nu de la Mag, atunci de la vreun muşteriu supărat pe negri, ofta Jim dând din cap cu silă.

— Taci, Jim, nu te mai amărî de pomană, zicea nevastă-sa.

— Indienii mă luaseră după ce murise tăicuţa şi am fugit de la fermă, că sclavii au fost mereu vânaţi ca animalele cele mai bicisnice.

Da, Jim era negru ca noaptea, n-am apucat să vă zic, dar acum era un zdrahon de bărbat, l-a călit munca la fermă după ce l-a adus nevasta colonelului de la Mag. Oamenii se deprinseseră să îl strige Indianul Jim şi era fără dubiu că şi lui îi convenea. Era mai bine să ţi se zică aşa decât cioară sau alte alea.

V-am povestit puţin de el pentru că e prietenul meu şi mi-a fost mereu aproape şi mi-a ţinut partea, chiar şi când nu prea meritam.

*

Indianul Jim a dispărut în iarna următoare, pe nepusă masă. Nevastă-sa era supărată că iar se încurcase cu lucrătorii cei noi la pierdere de vreme, că nu prea era de muncă iarna şi aşa îşi face omul de lucru când îl mănâncă pe undeva.

Fugiseră mai întâi doi dintre argaţii cei noi, după ce furaseră simbriile a încă vreo cinci inşi, iar la două zile a dispărut şi Jim cu alţi trei, un băiat şi două muieri. Una din

muieri era o ţigancă focoasă rău, tremura carnea pe tine doar când te privea. Te sfredelea şi te întorcea pe dos din două ocheade, de nu mai ştiai cum să o dai cu spatele de pământ mai repede. Cealaltă muiere era muierea băiatului dispărut odată cu Jim, ea era pe jumate neagră, el indian sau corcit. Femeia asta făcea nişte drăcii de fierturi care ori te înzdrăveneau, ori te lua capul şi te târa în neguri din altă lume.

*

35. Cifrele se desluşeau clar pe zăpada aşternută în faţa casei mari, în spatele copacului.

Am înţeles la scurtă vreme însemnătatea lor. Pesemne că era vorba de trei fete şi cinci băieţi.

Stan a adus acasă o fată subţirică, care avea doar mamă. Veniseră şi ei, tot pe ocean, din alt continent, care nu era Europa, era mai mare şi mereu încălzit de soare. Cică India, de unde se trăgeau ei, era o ţară mai mare ca a noastră, aşa zicea Sari, fata asta delicată şi colorată altfel decât negrii noştri şi indienii de la noi. Culoarea ei îmi amintea foarte tare de cafeaua pe care o bea dimineaţa Ingrid, cu mult lapte gras. M-am minunat şi eu, ca ceilalţi, că ţara asta, India, aşa de mare, era totuşi prea mică pentru a o ţine şi pe Sari şi ai ei, de au ajuns să calce oceanul şi să se căznească prin străini.

— Tata a fost dresor de circ, aveam urşi, lei, tigri şi maimuţe, dar au fost aruncate de furtună peste marginea vaporului cu care am venit, iar tata şi-a urmat copiii necuvântători fără voia lui. Căpitanul a vrut să-l imobilizeze pentru că făcea scandal şi s-a terminat prost pentru tata.

Hainele ei erau şi mai colorate decât ale lui Ingrid, dar măcar nici ea, nici maică-sa nu fumau pipă, cum făcea zăluda de sapmi, care avea grijă de micul Will ca de viaţa ei.

Ne-am luminat repede cum o găsise Stan pe Sari. Soarta nu se jucase de data asta, ci luase lucrurile în serios. Fata asta, Sari, ţinea la Stan ca la toţi zeii ei adunaţi la un loc şi credeţimă că în credinţa ei erau o

grămadă, cohorte de zei. Povestea lor începuse ca orice poveste de pe la noi, la porţile pământului. Rămase singure în port, maică-sa şi cu ea, erau oarecum în căutare de adăpost până să se dezmeticească, iar Sari văzuse unul din caii lui Stan scoşi la vânzare, un cal de şa, frumos ca o dimineaţă de vară, dar rău şi puternic, că tocmai trăgea să rupă sforile cu care era legat şi pusese deja la pământ doi dintre argaţi.

— Am văzut-o venind spre turbatul de cal taman când cumpăneam să-l mătrăşesc sau nu. Băieţii erau tăvăliţi rău, unuia îi spărsese coşul pieptului şi cum am zărit-o mi-am zis că o să mai am o belea în ziua aia cu o străină omorâtă de calul nostru, aşa că m-am grăbit să iau carabina. Când am pus-o la ochi, minune! Fiinţa asta de aici binecuvântată mângâia bostanul smintitului de cal de parcă dezmierda un copilaş şi calul stătea cuminţel cum n-am văzut în viaţa mea. Sari îl ţinea de mână pe Stan în timp ce omul ei povestea.

Nevasta colonelului era fermecată de nurorile ei, se mai tăinuia din timp în timp cu Ingrid, pe când plimbau copiii şi îi zicea că aşa noroc pe capul ei o copleşeşte.

Colonelul era voios ca un căţel pus pe joacă sau ca un mânz mai mărişor.

Nu era zi binecuvântată de sus să nu îi vezi pe toţi bucuroşi. Fata asta caldă adusese soarele Indiei printre noi chiar în toiul iernii.

Maximilian şi el avea tovarăşi de joacă, nu glumă. Ida, Sari, Ingrid, Ellen erau asociatele lui în tras cu sania mare cu patru cai, făurit tot soiul de dihănii din omăt şi războaie cu bulgări de zăpadă cât era ziulica de lungă şi până se însera de tot.

Avea un loc favorit, dealul cel mare din spatele pădurii, unde se găsea o pârtie mare de vreo cinci sute de picioare pe care izbutea să se dea cu scândurile făcute de Ingrid.

*

Prin a doua jumătate a lui Făurar, într-o singură zi, s-au petrecut trei lucruri ceva mai ieşite din obişnuinţa

iernii.

Primele două au ridicat voioşia colonelului la aşa culme, că l-am văzut trăgându-i cu sania pe Will, Alin şi Max ca un cal de galop vreo trei ceasuri: Ida şi Sari le mărturisiseră celor din casa mare la masa de dimineaţă că sunt grele, spre marea desfătare a tuturor. Mama lui Sari stătea încă în aceeaşi cameră cu Ingrid, spre marea nemulţumire a lui Stan şi colonelului, care tot trăgeau de ea să stea în casa mare. Sigmund îşi desenase deja un loc de casă la o sută de picioare de cea mare, unde urma să stea cu socrul lui. După vestea cea nouă, pesemne că planul lui de casă mai adăugase o odaie nouă.

Al treilea fapt a fost cu totul şi cu totul neaşteptat. Pe la amiază, pe când Max se dădea pe alunecuş cu scândurile făurite de Ingrid, a găsit în spatele stâncilor din coama dealului un strigoi, amintirea posomorâtă a celui ce fusese pentru noi Indianul Jim. Era cu Steve şi cu micul Will, Ingrid, Stan şi Sari.

Steve şi Stan avuseseră dintotdeauna un mare respect pentru Jim şi încredere pe măsură, că îi purtase pe toţi în braţe când erau mititei şi îi ştersese la fund, ca şi mine de altfel. Nevasta lui Jim fusese pentru băieţi ca o a doua mamă, iar nevasta colonelului se bizuia pe ea în toate împrejurările neprecupeţit.

Steve l-a adus pe Jim direct la mine şi la Samuel, că noi ciopleam împreună un scrânciob mai lat, să aibă copiii când o veni primăvara. Samuel a oftat lung când a dat la o parte haina lui Steve cu care era înfăşurat Indianul. Simţeam o povară cumplită să îmi văd prietenul în halul ăla, costeliv, bubos, răpciugos şi boţit ca vai de mama lui.

— A fost sfâşiat de un animal, pare o gheară de urs, dar nu aveam ştire că sunt urşi pe aici.

— E nevoie de apă caldă, feşe, alcool şi multă şansă, domnilor. Ingrid îi urmă indicaţiile lui Samuel şi veni cu toate cele cerute, iar la scurtă vreme cu nişte zeamă clară de supă pe care o făcea ea pentru copii.

*

Trei săptămâni şi mai bine a bolit Indianul. Nevastă-

sa şi Samuel nu s-au dezlipit de la căpătâiul lui până nu a reuşit să îngaime două vorbe:

— M-am întors?

Abia atunci l-a lăsat Samuel în grija noastră.

Pe la începutul lunii lui frunzar Jim se înzdrăvenise destul de bine cât să deretice niţel prin jur şi să mai facă una-alta prin casă. Se ferea să meargă pe afară, dar nu spunea ce îl ţine între pereţii casei.

Eu şi nevastă-sa bănuiam că i-o fi ruşine de ceilalţi şi îl tot băteam la cap că toţi ţinem la el şi că ne bucurăm că s-a întors.

*

— Juma-de-Faţă, băiete, a fost voiajul vieţii mele, începu Jim. Bunul meu din partea lui tătuca era holtei după ce i se prăpădise soaţa şi tata atunci pleca din continentul celălalt. Burii care îl luaseră să îl vândă îl preţuiau mai mult ca pe alţii, că ştia limbile albilor din jur, nu numai pe a lor, dar chiar şi pe a blestemaţilor de francezi zăluzi care îi siluiseră muierea, pe mămica, până şi-a luat singurică zilele.

Jim se născuse cu trei luni înainte să îi urce pe vaporul ăla şi adormea în mişcarea valurilor. Burii îl lăsaseră pe taică-său lui Jim să îşi ţină copilul la el dintr-o pornire de omenie nemaivăzută, başca îi mai dădeau permisiunea să mai iasă din burta întunecată a calei şi să lase copilul să fie văzut de soare şi aerul sărat. Pe Jim îl alăpta o negresă din neamul Ndebele, care îşi pierduse copilul la o lună după ce îi dăduse viaţă.

Patru ani a stat Jim cu tac’su şi cu femeia asta care îl luase aproape de sufletul ei. Fuseseră cumpăraţi de un doctor din capitală, care ţinea o femeie mult mai tânără ca el. Când l-a găsit pe tac’su lui Jim muncind la femeia asta de-i scosese limba ca la capră, doctorul l-a mierlit şi pe el şi pe ceilalţi zece sclavi de acolo. Jim a avut noroc că era mărunţel şi s-a ascuns sub o copaie aruncată prin ogradă. Două zile aauzit-o pe nevasta doctorului scâncind, iar când în sfârşit i s-a curmat jalea, şi-a luat zilele şi doctorul. Jim a luat bucăţi de argintărie din casă şi a fugit din oraş, dar

socoteala lui a fost cam slabă, că l-a prins ajutorul de şerif şi a zis la judecata aia a albilor că poate el i-a omorât pe ceilalţi, chiar dacă nu avea etatea asumată unui criminal.

— Norocul meu a fost judecătorul, un om bun, care mi-a dat drumul şi mi-a dat destule parale să ajung la orfelinat, unde mă trimitea el cu o epistolă. L-am găsit pe judecătorul ăla la ceva timp, aşa să ştii, era doctorul Schwartz. Pe atunci aveam şi mai puţină minte ca acu, aşa că am luat paralele şi dus am fost. M-au găsit irochezii care m-au crescut dup-aia, eram jecmănit, ciomăgit şi siluit de doi nevolnici şi legat de un trunchi.

Jim a fost împins mai apoi de soarta lui în curtea noastră, înaintea mea, după cum v-am spus.

Fierturile pe care le înghiţise de la ţicnita aia îl schimbaseră zdravăn şi îl pârlise binişor la creier, chiar şi la câteva luni după ce s-a mai înzdrăvenit la corp era încă destul de candriu, doar că aluneca în altă lume tot mai rar.

— Când am fugit de acasă cu prăjiţii ăia la cap, îmi spunea Jim, am zis că tot ce vreau e să îmi dea ciuperci sau zeamă de-aia de-a lor şi ierburi arse.

— Jim, te înţeleg.

— Omule, lasă-mă să-ţi zic tot. După ce am plecat, am fost cu ei pe o blană mare de urs alb care se tot plimba prin nori şi pe deasupra tuturor. Când a căzut purtată de vânt pe pământ s-a scufundat aşa mult, că nu mai vedeam nici măcar cerul, era întuneric beznă şi frig rău, omule. Dup-aia s-a făcut cald, că dădusem pe acolo de focul iadului şi l-am zărit pe tăicuţa, îl vânduseră nişte albi din rai, cu aripi mari şi pline de catarame şi lame în loc de pene, adevăr îţi zic. Se zbuciuma bietul şi se măcina ca un câine schingiuit în lanţ, mă căuta, mă striga wam nyana, wam nyana, adică fiul meu, fiul meu în limba lui, xhosa, dar eu socotesc că mai bine ar fi vorbit tot afrikaans, că toţi din jurul lui erau albi.

Jim era serios şi asta mă înspăimânta cel mai tare, nu visul lui.

— Eu tot căutam o cale să-l trag de-acolo şi să-i mai ostoiesc năpasta, mi-am zis că pot măcar să-l strig, dar

toate păsările alea de la subţioara albilor ce făceau pe paznicii îmi retezau limba imediat ce căscam botul şi nu apucam să cresc alta la loc că ţac! venea alta şi mă lua la mestecat. Am căutat nişte pietre să le zvâr în el şi să mă observe. Erau multe pietre în faţa mea, chiar sub picioarele mele, aşa că m-am tras niţel într-o parte să iau pietrele de sub tălpi, dar atunci altă porcărie, pietrele erau mai speriate ca orice şi se ascundeau sub călcâiele mele de frica aerului uscat, că cică se crăpau. Am prins-o pe una cu meşteşug între degetele de la picioare şi am ridicat-o să-l nimeresc pe taica, iar atunci s-a făcut o nestemată şi au năvălit peste mine o sumedenie de inşi să mi-o ia. Unul dintre ei a înghiţit-o şi i-am zis că era pentru taica al meu, iar el mi-a zis că să facă bine tac-tu să-şi caute piatra lui, bă. Taica nu se mai vedea, nici nu mai eram sigur cum arăta.

Au apărut atunci treptele de gheaţă ale uitării, care erau, după spusele lui Jim, aşa de alunecoase că toţi cădeau pe ele şi când se dădeau cu ţeasta de colţurile alea săreau gânduri şi amintiri în toate colţurile, apoi amintirile fugeau speriate şi se adăposteau în unghere îngrămădite, strâmte, mereu îngustate de venirea altor amintiri, a altora şi altora, până începeau să moară de singurătate dacă nu mai era nimeni să le pomenească.

— Eu am ales să nu urc scările uitării, mi-am chemat amintirile şi le-am lăsat să zboare slobode până s-au întrupat după voinţa lor, unele în păsări, altele în fluturi şi au privit din înalt tavanul pământului din adânc. Am aprins pădurea seacă de păreri ca să îmi încălzesc păsările şi toate celelalte zburătoare, până s-au încălzit prea tare şi au intrat în sloiurile din jur să se răcorească. Eram în faţa mării îngheţate şi nu mai puteam face nicio canoe, că terminasem tot lemnul pe foc. Am strâns fumul focului şi l-am lăsat să cheme înaripatele la mine. Mă copleşiseră amintirile răcorite şi le-am dat voie să se prefacă în peşti de oţel, care se înfigeau din mine în oglinzile gheţurilor şi mă preumblau cu mii de picioare, mai mici sau mai mari, câte unul pentru fiecare amintire. Aşa am trecut atunci

marea-de-gheaţă cu tăcerea peştilor. Tăcerea surdă a aducerilor-aminte se încovriga pe malul celălalt, care se ridica ca un capac de oală ce fierbe. Malul s-a încălzit sub forţa gândurilor de bucătăreală, în vreme ce oala de sub el se înfoia şi sâsâia într-o limbă a tablourilor, limba amintirilor fără glas, doar culori şi miros. Jim se oprise din poveste şi transpira gheaţă, tremurând. Nu ştiam dacă dârdâia sau se înfiorase înrâurit de mintea lui cutreierând. Până să bag eu de seamă, pusese mâna pe un tăciune aprins din focul vetrei, pe care îl îngheţă cu răsuflarea din palmele lui deschise spre coş. Coşul se ridică şi se îndoi spre casă, trecu prin acoperiş şi se înfipse în lutul de sub noi. Prin coş treceau moşii şi strămoşii lui Jim, să se încălzească la focul vetrei. Pe măsură ce ajungeau la foc, se linişteau şi ne mulţumeau, apoi se destrămau în aripi foarte variate între ele, care ne răcoreau şi pe noi, întrucât eram pe malul oceanului lui Jim şi era foarte cald, cu soarele pe culmea coşului nostru, care se întindea lângă un deal care râdea struguri.

Max asista la destrămarea neamurilor şi cunoscuţilor lui Jim şi plânse tinereţea şi viaţa scursă printre pietrele podelei pe care se spărsese ulciorul amintirilor, plin cu must.

Se apropie de noi cu liniştea ce-l înconjura mereu, atinse pântecul sterp al nevestei Indianului şi o împinse în casă pe ţiganca după care fugise Jim, care născu în faţa vetrei un băieţel ce îi luase ei toată viaţa păstrată doar pentru acea clipă. De dincolo de oceanul lunecos al amintirilor se auzea cum oftează mama dusă şi uitată de chiar zămislirea ei.

Ţiganca cea frumoasă, mama uitată, ţinea dintr-odată în braţe în lumea de acolo copilul avortat cu fusul de tors lână de nevasta Indianului pe când lucrase la Mag cea chioară, acelaşi fus cu care o lăsase Jim fără un ochi pe hârcă pe când îi făcuse plata de carne pângărită, ca să-i dea ce a primit. E bine să te hotărăşti când ceri ceva, eu zic că tot ce zgândări te poate muşca.

Amintirile lui Jim se adunaseră în zămislirea fiului lui.

Se auzea bucuria neamului care era să se piardă, cu mângâierea unei noi păsuiri a uitării.

*

Pe copil l-a botezat colonelul, dar ştiam cu toţii că adevăratul părinte ceresc era Max, care i-a dat un nume potrivit credinţei noi a lui Jim şi i-a zis Lazarus, după cel ce se ridică din morţi.

După ce a mai crescut puţin, noi i-am zis cu drag Lizzie, pentru că se strecura peste tot, inclusiv pe sub pielea omului.

*

Ingrid mă întrebase de ce pe ea nu o vrea nimeni şi dacă eu nu o văd cam urâţică.

— Nu există femei urâte, de vină este sărăcia cuvintelor, Ingrid.

— A, zici că de vină e imaginaţia.

— Zic doar că uneori e bine să-ţi dai osteneala să vezi un pic mai mult decât te lasă ochii şi să nu te laşi prea mult purtat de judecăţile altora.

Am iubit-o de trei ori în noaptea aia pe femeiuşca cu ochii alungiţi, coloraţi şi sclipitori pe sub fumul pipei ei nelipsite. M-a învăţat să o sărut cu nasul şi să mă bucur de mirosul pielii ei, de textura fină de sub urechile ei micuţe. Am iubit-o de trei ori şi noaptea ce a urmat şi următoarea la fel. Aş mai iubi-o şi acum, după un car de ani scurşi peste noi de atunci. Pentru că inima unui om cred că nu se poate rupe, ci doar împărţi cu drag, mi-am cam lăsat-o pe a mea la ea, să mă aştepte acolo, până mă întregesc cu ea.

Încă vreo cinci ani ce au urmat întoarcerii lui Jim toată curtea era ocupată de creşterea copiilor. Uitasem să vă povestesc că Sigmund şi Ida au avut o fetiţă, pe care au numit-o Iza, ca pe străbunica ei, care ştia să facă un fel de whisky din prune sau struguri, numit ţuică în ţara de unde veneau ei. Iza i-a cucerit toată atenţia lui Max pentru cel puţin zece ani, până la plecarea lui, dar el îi mai scria şi după aceea, doar ei. Îi purta de grijă micuţei cu un fel de îngrijorare pe care nu numai că nu o înţelegeam, dar tocmai pentru că nu-i prea stătea în fire să se frământe

dintr-o pricină sau alta, ne speria.

Sari făcuse un băieţel, iar spre bucuria colosală a lui Stan, a mai născut încă unul, tot băiat, la mai puţin de un an şi jumătate distanţă de primul. Pe primul l-au numit Brad, pomul vieţii, pentru că maică-sii i s-a rupt apa fix sub copacul cel mare, ăla în care atârnase Grimnir şi care vuia sau cânta după cum îl mângâia vântul. Mezinul se numea Darrin, pentru că, aşa cum recunoscuse Stan cu o figură uşor încurcată şi roşind, fusese zămislit pe culmea dealului din spatele pădurii.

*

Se făcuseră vreo cinci ani de la istoriile acelea.

După ce s-a prăpădit Ingrid eu mă gândisem că locul meu sa ocupat pe lumea asta şi unul nou era liber dincolo, unde eram cerut şi aşteptat.

Îmi trimiseseră semn ai mei, pe care îi cam uitasem în povestea asta. Mi-e tare greu să recunosc asta, dar în fiecare an se naşte un model nou de om şi în fiecare clipă se duce unul care credea că lumea se învârteşte în jurul lui.

O jeleam pe Ingrid nu cu sufletul, ci cu toată suflarea mea, cu neamul meu şi cu luleaua ei nenorocită pe care uitasem să i-o zvâr în groapă. Eram prea martalog să i-o duc pe femeia asta minunată acasă măicuţei mele şi să îi zic ce mă gândeam eu că e cazul să spui când vii acasă cu fata ta. Maica ar fi găsit cu cale să îi spună ceva fără cuvinte, cu inimă şi culoare, în felul ei, pentru că simţea femeile, ştiu asta. Eu mă tot căzneam să o jelesc cu un bocet cât mai potrivit.

— Cu ce am greşit să-mi pierd lumina ochilor găsită la bătrâneţe?

Ceva îmi dădea ghes să mă înfurii, altceva îmi şoptea că sunt norocos pentru ce am avut.

Max, dragul de el, mi-a adus perna colorată a ei, lăsată la micul Will, care crescuse în ăştia cinci ani şi avea acum vreo şapte.

Max mi-a mulţumit. Vocea nu era peste tot în jurul lui, aşa cum îi obişnuise pe toţi, el vorbea pentru mine şi

m-a făcut să plâng de fericire şi de dor.

— Atinge-mă, te rog şi sloboadă-mi inima, l-am rugat.

— Te ating, Robert, lup credincios. Zboară!

*

Cerul s-a coborât iar şi mi s-a desfăcut la porunca cuiva, cu siguranţă că era Max sau prieten cu el.

— Ai nevoie de călăuză.

— Păi, tu ce eşti?

— Eu doar sunt. Tu vieţuieşti. Ai nevoie de călăuză, altfel te rătăceşti.

— Şi?

— Şi nu mai ieşi. Rămâi aici, nici cal, nici măgar.

— Ştiu bine ce sunt. Sunt un om norocos.

— Poţi fi un om mort sau un om viu, aici nu eşti de niciunele. Ăsta nu putea fi Max. Era prea vorbăreţ. Mă gândii că dacă insul ăsta, sau ce-o fi, e Max, se prea poate ca eu de fapt să vorbesc singur.

— Dacă tot eu sunt cel ce vorbeşte, n-ar niciun rost să mai fiu aici, nu-i aşa?

— Nu am de unde să ştiu răspunsul pe de-a-ntregul, tu ai cerut.

— Deci nu sunt eu, mi-am şoptit să-mi aud vocea.

— Caută-ţi călăuza, ai început deja să te destrami aici.

Mi-a răsărit în minte icoana mea, Miranda, fetiţa care m-ar ţine de mână la trecerea apei celei mari dintre lumi, fata vecinilor de peste dealul tăiat de pârâu. Taică-su era dulgher, făcea roţi de car şi podele de hambar, făcea balamale de uşi fără cuie, din ramuri meşteşugit alese şi meşteşugit îmbinate. Omul ăla putea face cu mâinile mai mult decât îşi putea imagina orice calic dintre truditorii pământurilor din jur şi poate că motivul ăsta era suficient de straşnic în ochii lor pentru a-i înghiţi neroziile împotriva copilelor lui.

O ţineam de mânuţă şi cu degetele de la cealaltă o mângâiam pe şuviţele de păr legate cu zgârciuri când a venit tac'su şi a tras-o afară din bătătura noastră, târând-o de păr. Nu avea mamă, că nu putea rezista niciun picior de

muiere în casa lor, aşa zicea mămica şi taica o aproba la fel de apăsat.

Surorile Mirandei, două la număr şi cu vreo zece ani buni mai mari ca ea, erau două gemene cu ochii mari, maşcaţi, că ai unor viţeluşe cuminţi nedate la taur. Surorile ei erau foarte ascultătoare şi cam sperioase, cel puţin după gândurile şi măsura mea.

Mămica le mai adăpostea când netotul de taică-su le năpăstuia şi le dădea afară în creierii nopţii din motive inventate şi strigând după ele că sunt murdare şi să nu se întoarcă până nu se curăţă.

Maica zicea că oricât s-ar curăţa, nu pot spăla mizeria tatălui lor, iar eu nici măcar nu mai puteam ridica din umeri, pentru că mă temeam pentru Miranda şi mă gândeam atunci doar cum să o scot de acolo şi îmi imaginam cele mai negândite şi năstruşnice moduri. După ce constatam că lumea în care trăim este mai aproape de noi decât oricare alta, din orice vis cu ochii închişi sau deschişi, mă întristam cel mai adesea sau mă înfuriam că fiinţe atât de bune suferă prea mult fără temei.

*

Taica îmi dădea ghes să înaintez, împingându-mă spre calea pietruită cu mărgăritar strălucitor de râu, din care adunam cu fata dulgherului.

Cei de dincolo m-au întrebat cu aceeaşi voce:

— Te-ai iertat înainte să intri la noi?

După socoteala mea de atunci şi de mai târziu, eu mă iertasem de mult.

Vocea nerostită mi-a cerut ceva, dar nu mai ţineam minte ce anume şi nici ce îi promisesem, aşa că m-am simţit dator să întreb.

— Nu mă uit la bani, am zis, prefer să plătesc înainte, până nu uit iar.

— Nu uităm noi, răspunse vocea celorlalţi, noi nu avem nevoie de banii tăi, nu avem nevoie de nimic din ce nu preţuieşti, Robert.

Doar taica îmi zicea Robert în felul vocii de acolo. Mă gândii că el e.

— Taică?

— Nu bani, Robert, continuă vocea surdă a celor de acolo, aici plăteşti cu viaţă, cu viaţă trăită. Noi socotim că te-am cântărit bine, Robert, se auzi iar tonul lui taica.

— Tăicuţă, matale eşti?

— O să plăteşti cu amintirile tale şi la fiecare răspuns pe care o să-l capeţi vei pierde o amintire dragă, foarte dragă, la alegerea noastră, pe care ţi-o vom păstra noi.

— Adică o s-o pierd şi n-o s-o mai pot pomeni niciodată? Mi-o luaţi de tot sau o să mi-o daţi înapoi, dacă tot o păstraţi? Mi-o daţi înapoi la fel cum era sau cum v-am dat-o?

— Asta este deja o întrebare, Robert, chiar mai multe. Eşti gata să plăteşti pentru ele?

M-am înfipt în picioare şi m-am burzuluit la ei, oricine erau:

— Bre, gata cu şmecheria, eu vreau înapoi! Cine mai spune povestea? A? Cine? Doar eu o spun aşa şi vă cer în mod solemn, după toate regulile şi juruinţele voastre încâlcite, să îmi daţi femeia mea înapoi.

— O vei primi, Robert, la timpul potrivit, ne vom mai vedea, ne vom mai cerceta. Hai, du-te!

*

N-am mai respirat aşa niciodată, de parcă uitasem cum e să întreprinzi un meşteşug pe care orice dobitoacă îl ştie cumsecade.

Sari mă aşezase pe spate, savasana, apoi mă pusese să respir conştient. Zicea că mă va salva spiritual după pierderea muierii mele cea năzdrăvană.

Eu stăteam, câine bun, lup credincios.

Făceam exerciţiul ăsta în fiecare dimineaţă. Cu Sari, care îl legăna pe Darrin şi cu Ida, care pipăia fiecare viţă în parte, vorbindu-le pe limba neamului ei, ca un cântec de mângâiere.

— Cucu Baaau!

Iza mă privea de sus, stând deasupra capului meu ca un pod de scânduri peste o prăpastie.

— Cucu Baaau, Jumi! Robbie ştie să cânte pe nas şi

fluieră! Iza cea plină de suflet mă fermeca cu inima ei, mă stăpânea ca pe o jucărioară.

Sari era singură la părinţi. Taică-su plătise multe parale pe şcolile fiică-sii, de la vraci de-ai lor până la multe limbi străine. Mare păcat că ţara aia a lor era atât de strâmtă să ţină oameni aşa buni, altfel omul ăla nu s-ar mai fi prăpădit la trecerea apei dintre pământuri. Mare bucurie pentru noi că ne găsise fata asta bună.

Sigmund reuşise să se mute în casa pe care şi-o dorise, lângă casa mare. Alin şi Iza cântau în fiecare sfârşit de primăvară mâţişorilor de struguri şi frunzelor care păreau o palmă de om serios şi hrăneau viţa de vie. Sigmund le adusese un căţel de pripas pe care îl găsise pe drum de la târg şi care se lipise de ei.

Bătrânul Alin le ţinea hangul şi îi păzea cum îşi tocesc tălpile prin cărările din vie. Făcuse cu ginerele lui o pivniţă largă sub casa lor, în care stivuise ordonat putioare şi butoaie făcute de mâna lui, din stejar de-al nostru.

De toamna până primăvara gusta, încerca, mirosea şi pipăia între buricele degetelor rodul dealurilor noastre molcome cu alunecuşul mare spre miazăzi. Trei ani a aşteptat omul acela aşezat până a considerat că roada viei este pregătită să nască vin.

După ce scotea sângele strugurilor, domnul Alin le onora viaţa şi păstra boasca rămasă, din care făcea un distilat care dat pe gât cu măsură veselea inimile şi dădea ghes la muncă.

*

Cam aşa am mai petrecut pe drumul trecutului încă vreo două ierni, copiii se făceau mai puternici, cucerind înaltul pământului, iar noi ne mai aplecam niţel de spate, iar ăsta era un motiv de mare bucurie.

Într-o dimineaţă de vară câinele lui Ziggie s-a pus pe urlat şi s-a oprit abia după ce l-a văzut pe Max.

— Latră a mort, a zis Ziggie.

Ida plângea sughiţând, ţinându-l de mână. L-am găsit pe taică-su întins pe una din aleile dintre viţe, radiind fericire.

L-am îngropat pe bătrânul Alin la poalele dealului cel mare şi am cioplit o portiţă pentru gardul scund de lemn pe care la făcut Ida. Anul ăla strugurii au dat roadă ca nicicând, iar via a plâns lung prelung când am tăiat-o s-o grijim.

Ingrid era pe partea cealaltă a dealului, acolo unde mă ţinuse prima oară de mână şi îmi spusese că e mulţumită unde a ajuns.

*

Mă simt anapoda să îmi dau cu părerea ce simţăminte avea Max faţă de răposatul Alin, fără tăgadă pot zice doar că legătura lor era una puternică, încă de când se însănătoşiseră toţi ai familiei la sosirea noastră pe malul oceanului. Max ieşise atunci din casa scursă de viaţă ca un mormânt vechi cu domnul Alin de mână, ca şi cum îşi ascundeau unul altuia şubrezimea călătoriei în trecut şi dezvelirea de mai apoi a zilei tămăduirii. Când am plecat din casa aia şi priveam în urmă, ne făcea semn cu perdelele ei, ca o bătrânică cu batista de duminică, ce-şi conduce odorul şi îşi ia la bună revedere, doar că nouă ne spunea adio.

Maximilian s-a bărbierit prima oară la înmormântarea domnului Alin şi s-a îmbrăcat în costum făcut la oraş pe măsura lui. Arăta a bărbăţel serios şi îmi strângeam inima să nu mă podidească plânsul şi la gândul că va sosi timpul să plece de acasă. Părul lui bălai şi ochii sfredelitori ca apa lacului se aşezau pe o amintire mărginită de gulerul moale al hainei lui, pe care se desluşea o perlă limpede, iscată din singura lui lacrimă pe care i-o zărisem până atunci.

Nu îmi găseam puterea de a mă ridica din tristeţea pe care spaima nimicniciei mi-o sufla ca un vânt rece. M-am cutremurat şi m-a cuprins un fior de gheaţă, în ciuda aerului cald al dimineţii de vară.

Mă uitam vrăjit, atras de lacrima care lumina acum tot gulerul de catifea. Cum mă uitam la ea, perla îmi făcea loc spre o căldură care era fix ce cauţi când te încearcă un puişor de frig ca ăla care mă cotropea atunci, a spaimei de

nimic. Lumina ei caldă era parcă doar pentru mine şi puteam distinge prin limpezimea ei ca o fereastră căldura lui Max, din care îmi trimitea cu şuvoiul de lumină, tocmai bine cât îmi trebuia. Distingeam un abur, albastru, verde, în pieptul lui şi foarte uimitor, vedeam acolo inima lui, care mai adăpostea una, ca şi cum inima lui avea o viaţă şi o voinţă a ei, bătând fiecare pentru corpul ei şi împrumutându-şi viaţă continuu, neputând fi nicicând corpurile astea îngemănate prea triste sau prea vesele şi poate că ăsta era temeiul pentru care era Max mereu urmat de liniştea lui învăluitoare.

Glasul care grăia în locul lui atunci când tăcea o fi fost vocea inimii lui, n-am apucat să mă dumiresc nici până acum.

Inima lui avea aceeaşi poveste nespusă ca şi el, iar dincolo de inima inimii lui se zăreau umbre de bătălii, de râsete, de zboruri triste şi răzbunări de nevoie. Inima inimii lui săpa înăuntrul întregului lui un tunel, o peşteră în care toate umbrele acelea căpătau lumea lor aievea şi ieşeau să cucerească graniţe noi, mereu altele, mereu aceleaşi.

Avantajul bătrâneţii este adesea unul umil şi gol, anume că deosebirea dintre bărbat şi femeie este tot mai mică, împrumutându-şi unul celuilalt neajunsurile. Ce mă apăsa pe mine era spaima că neputinţa în faţa scurgerii vieţii nu se va mai istovi şi mai ales spaima că nu voi apuca să desluşesc rostul chinurilor omului.

Toate fricile mele s-au dus pe pustii când m-a luat Iza de mână, trăgându-mă după ea imediat după înmormântarea bunicului ei.

— Eu sunt de părere că ar trebui să râdem deodată cu tataia, mami zice că era numai zâmbet când l-au găsit sub viţă, îşi crâmpoţi ea feţişoara isteaţă. Eu vin şi mâine să-i cânt. Vii cu mine?

*

Samuel dormea cel mai puţin dintre noi şi cred fără greş că ştia cele mai multe lucruri despre noi, fără a-l pune la socoteală pe Max.

Nu era deloc lesne de citit ce gânduri mesteca şi nici dacă avea prea multe gânduri. Eu socoteam că după ce a fost adus înapoi dintre morţi s-a cam sălbăticit, asta până l-am văzut cântându-i Izei la chitara pe care fata o moştenise de la bunicul ei.

Era început de toamnă, să fi fost cam vreo lună de când se prăpădise domnul Alin. Izei îi lipsea farmecul îngropat odată cu el şi timpul petrecut împreună. Stan stătea oricum destul de mult cu ea, dar tot nu era acelaşi lucru, aveau meşteşuguri diferite.

Colonelul zicea că un copil în viaţa omului este ca mierea, o desfătare neasemuită, dar un nepot, ehe, un nepot este mierea mierii, adicătelea fără nicio comparaţie.

Ziceam că Samuel luase chitara de la Iza şi o măsura cu privirea, apoi cu degetele, ca pe o pisică sau un animal de prin curte, poate ca pe un copil cunoscut, apoi îi vibră corzile, dresându-le cu degetele.

Samuel cânta ca un înger, dar eu tot cred că îngerul cânta la Samuel.

După ce terminase melodiile ştiute, care triste, care copilăreşti, Samuel s-a ridicat şi a salutat curtenitor audienţa lui de copilaşi şi bătrânei.

M-a bătut uşor pe umăr, cum făcea mai demult, foarte demult, dragul meu Jim şi m-a tras în odaia lui, unde am băut rachiu de struguri. Am băut în pace ca în timp de vrajbă, ca aproape de sfârşitul lumii, pentru că sfârşitul lumii era doar al nostru, ceilalţi se pare că ajunseseră prea târziu şi-l pierduseră, îl scăpaseră, iar sfârşitul lumii se pierduse printre ceilalţi, rămânând în povara noastră să-l găsim acolo unde nimeni nu ştia că poate fi.

Mi-am dat seama că Samuel dansa fără să se mişte, de parcă era firesc aşa, sufletul unui nemort e în stare să se mişte mai repede ca orice alt duh, pentru că nu mai era la fel de tare întemniţat înăuntrul lui. Mi se părea o mare nerozie să nu înţelegi că spiritul lui era mai liber şi mai puternic astfel. Tot chibzuind aşa, mi-am zis că şi trupul lui ar trebui să fie pe măsură, fiind ales de un spirit mai straşnic şi că poate nemoartea asta nu e deloc păguboasă,

din contră.

— Mare pişicher eşti, băi, Samuel.

— Nu sunt şmecher de loc, doar împământenit aici, cu aşteptările fiecăruia. I-aş spune mai degrabă adaptare, e acelaşi lucru, dar nu de puţine ori sunetele cuvintelor schimbă percepţia unei situaţii şi o fac mai prietenoasă trăitorilor ei.

— Hm, vezi tu, tonul ăsta pasămite ar merge mai bine cu Jim, el avea o mare slăbiciune pentru doctorul Schwartz.

— Ei bine, doctorul… era un domn adevărat. Greu de găsit în zilele noastre aşa ceva, oftă Samuel, care deschidea a treia sticlă de rachiu tare.

Socotesc că şi nemortul tot un soi de om este, doar că nu se deosebeşte de noi prin culoarea pielii, ci mai degrabă prin tonul sufletului. Samuel era vorbăreţ şi se simţea dinăuntrul lui un vaiet. Era ros de dor, un dor infernal.

Îmi ziceam că trebuie să fie cumplit să stai mereu împărţit între inimă şi datorie, iar el era rupt continuu de asta, ca şi cum ar fi supus la cazne şi doi cai l-ar trage unul într-o parte, altul în cealaltă parte, spre a-l sfâşia. Mă gândeam să-l descos cu privire la viaţa lui, că poate l-ar slobozi cuvintele de cazna liniştii silnice.

— Mă întreb dacă darul vieţii după ce ţi-a sunat ceasul şi eşti pe drum spre dreapta judecată e doar o şansă sau un supliciu şi nu pot răspunde, Robert. Astfel am din ce în ce mai mult apăsarea că sunt doar o păpuşă de bâlci şi m-am pierdut pe drumul de întoarcere, la chemarea pe care nu o recunoşteam, dar nici nu reuşeam să o tăgăduiesc. Nu am fost băiatul Marthei, ea doar m-a luat de suflet, bine unsă de domnul Schwartz, de care eram convins că este tatăl meu. Mama a făcut destule fărădelegi ca să fie osândită la moarte, dar nu imediat, pentru că era grea cu mine şi judecătorul a fost milos, spunând că un copil este nevinovat.

— Judecătorul era doctorul?

— Ei bine, judecătorul a greşit, dragă Robert. Copiii

moştenesc vina părinţilor şi e cazul să plătească şi ei nenorocirile făuritorilor lor, indiferent cine sunt ei. Noi doi nu avem copii, asta ne face liberi pentru orice năzbâtie dacă asta vrem, pentru că plătim doar noi.

— Nu, plăteşte şi amărâtul pe care îl nenorocim.

— El plăteşte pentru altele, noi suntem doar mâna destinului.

— Hai mai bine să lăsăm destinul să lucreze prin alţii… Cine era tatăl tău?

— Nu am fost în stare să văd asta, n-am apucat, m-am întors prea repede şi nu mă dezmeticisem pe acolo.

— Pe dincolo adică?

— Pe dincolo, da.

— Ţi-a fost frică?

— Da. Mi-a fost foarte frică, dar în acelaşi timp era bine că nu mai aveam teamă de durere, doar de nesfârşitul de dincolo şi nu ştiam de unde să-l încep.

— Haide, cum să nu ştii de unde să începi nesfârşitul, păi chibzuiesc că poţi purcede de oriunde, apoi vezi unde ajungi.

— Nu tocmai, depinde pe unde intri şi încotro te duci. De fapt, nici eu nu ştiu prea bine, chiar nu am apucat să pricep cum sunt rânduiţi.

— Cine mai ştie câte visuri nu s-au destrămat de la facerea lumii încoace doar pentru că se iţiseră aşteptări greşite. Vreau să zic acum că nimeni nu e pregătit de-a dreptul să se dumirească asupra rânduielilor de deasupra noastră. Am fost învăţat dintotdeauna să onorez pravilele celor bătrâni, nu am cutezat să le tăgăduiesc niciodată şi totuşi găsesc de cuviinţă să le dau deoparte coaja şi să privesc doar miezul.

— Adică de unde ne vin graniţele cuprinse în legi şi pravile ale vieţuirii sau cum zicea doctorul, ale moralei, ha?

— Cam aşa.

— Niciun om nu ştie cu siguranţă asta, Robert, eu consider că tocmai ăsta este farmecul, tocmai asta este marea regulă a jocului.

— Doar atât?

— Nu tocmai, mă mai apăsa ceva acolo, anume că nesfârşitul ăla era pentru totdeauna.

Samuel vorbea din ce în ce mai agale şi mai molcom, glasul lui se confunda cu foşnetul frunzelor de afară, care grăiau despre o istorie mult mai veche, poate că prima istorie după ce s-a inventat povestea sau chiar povestea care s-a cerut cuvântată prima oară, cu o viaţă a ei pe care noi oamenii am gustat-o fiecare după urechea lui. În povestea de acum Samuel venea de demult şi mă împresura, susurând ca un dragon de gheaţă fierbinte, plutindu-mă peste nemărginirea istoriei nerostite, doar înfiorată.

Mă ispitea cu culorile hainelor lui Ingrid, de sub care se legăna pipa ei sau nu tocmai…

Aş fi strâns-o în braţe, mă gândeam la povestea pe care mi-o spusese căpitanul vasului de vânători de foci şi balene, o istorie despre un om care şi-a vândut sufletul diavolului şi nu a ştiut ce să ceară la schimb că să poată fi fericit. Luate separat, fiecare prezumţie de fericire nu căşuna decât cazne şi dezgust, asta după ce la început, în lipsa temeiului prepus de bucurie, era tot ce îşi dorea. Nu mai ştiu cum s-a terminat istorisirea, poate că fiecare o poate săvârşi după bunul plac. Omul cald din hainele lui Ingrid le năruise culorile, erau doar murdare şi cam negre, apoi se preschimbaseră în zdrenţe şi mi-am ieşit din fire de vătămarea bulendrelor ei.

I-am zis să plece şi nu a vrut. L-am rugat frumos să se ducă şi a zis că nu. L-am implorat să dispară, că mă mistuie alt dor şi el a rămas.

I-am poruncit să mi se supună şi s-a prefăcut într-un pui de dulău cu colţii de porc sălbatic şi o coadă încolăcită pe spate, ca un leu de munte, care se făcuse un şarpe. L-am auzit guiţând, la început răcnit, mai apoi ca o armonică. Cu un pic de stăruinţă pe care am simţit-o ca un semn de mărinimie, prin urmare de putere, l-am lăsat să fie un godac de curte, apoi i-am băgat un măr în rât şi l-am vârât pe de-a-ntregul în cuptorul de lut ars.

Se perpelea de fericire şi spunea că se rumeneşte pentru mine, zâmbind ştrengăreşte. Mă umplea de desfătare să ştiu că era gol şi ieşise în sfârşit din hainele femeii mele, care se coloraseră şi se întremaseră la loc.

Aha, era bine făcut, rodeam la el cu extaz, un purcel bine făcut, cu şoricul crocant şi bine întins, suculent, zemos şi taman bine de fierbinte. Am tras cu putere din urechea crocantă ce pârâia între dinţi şi m-am înfruptat din frăgezimea de sub burta lui. Godăcelul grohăia de plăcere.

— Ha! Stai aşa, parcă îi mai bate inima, nu e mort destul, rosti vocea.

Mi-am oprit oftatul de uşurare.

Am decis să îl cruţ, m-am ridicat de pe el şi am băgat la loc şişul cel mult prea curios din firea lui şi însetat, adică în teaca lui, nu în Samuel.

*

Nu mai beau rachiu de-ăla niciodată. Taica îmi tot spunea că băutura e bună atâta timp cât nu o laşi să te bea ea pe tine. Samuel îmi pomenise ceva despre colonel şi Scottie sau doar despre el, parcă despre Grimnir şi despre Martha.

— Nu, nu e posibil să mă fi făcut atât de praf, mi-am zis. Parcă aş fi fost un fecior fără minte. Sper să nu-l fi mierlit pe amărât.

*

Aerul frunzelor ruginii şi mirosul de poame abia culese mia trezit amintirea nopţii cu un itinerar statornicit prin caleaşca aburului de beţivăneală.

Am priceput totul dintr-odată, pripit, de parcă m-ar fi lovit în ţeastă ciocanul zeului ăla zănatec al lui, care aducea şi îmblânzea tunetul. Mi-am amintit tot ce îmi spusese Samuel. Amintirea era tot mai limpede.

— Eram jos de tot, în apa aia care fusese clară şi pe care eu o tot umpleam de mâl, cum mă zbuciumam sub durere şi lovit de mizeria nerecunoştinţei celor pe care îi adoram şi le dădusem tot ce aveam, pe mine, pe de-a-ntregul, fără nicio oprelişte. Nu aveam nevoie de degetele

retezate care fugeau de mine, nici de unghiile smulse, aveam nevoie doar de o privire de mângâiere, ştiam că sunt acolo să nu mai plec. Venisem să mor.

Samuel respira anevoie printre cutremurări de plâns.

— Mă iubeam cu Scottie de vreun an bun când ne-a prins maică-sa, de fapt ea ştia oricum, doar că atunci şi-a făcut curaj să intre. Şi a intrat şi ea cu noi, s-a lăsat iubită de mine şi m-a mângâiat când mă iubea vlăstarul ei. A doua zi au venit în târg, după mine. Nu ne mai puteam opri, era mai mult decât orice minunăţie de care să fi auzit vreodată. Eleanor era o femeie purie şi foarte bine legată, care făcuse şi văzuse multe şi deopotrivă ştia că atunci era ultima ei şansă de a trăi trupeşte cu toată energia şi priceperea vieţii ei. S-a agăţat de şansa ei şi ne-a dat aripi să ne înfiorăm în toate felurile, amândurora. Mă conducea spre feciorul ei cu blândeţe şi patimă, mă frământa şi mă stăpânea cuprinzându-mă ca pe un giuvaier delicat sau porţelan de-ăla fin, fin de tot, aşa mă făcea să mă simt şi aşa era.

— Cine v-a aflat?

— Nu mai contează acum, nu crezi? Nu numai că a trecut atâta timp de atunci, ci eu nu mai sunt decât o umbră a aceluia, iar mai presus de asta m-am legat cu un jurământ să am grijă de liniştea casei ăştia.

— Colonelul cred că era furios că umblai la fiu-său, îl zgândării eu să ajungă unde îmi doream sau unde îmi închipuiam.

— Colonelul… hai să nu vorbim despre istoria lui, nu are rost, am greşit să-l ponegresc atunci. Vezi bine acum că este un om bun, foarte bun. Eu ştiu ce înseamnă să fii câine de pripas, fără niciun rost şi cred acum că l-aş fi putut înţelege foarte bine încă de pe atunci, îmi pare rău că am lăsat să vorbească răutatea din mine.

— Hai, băi, că răutatea trage spre lucruri adevărate, aievea, nu vorbe goale la nervi.

— Degeaba mă tragi de limbă, eu îţi zic doar ce vreau şi îţi zic destule, dacă ai răbdare.

M-a trecut un gând, aşa că i-am dat frâu liber:

— De ce îmi povesteşti tocmai mie şi de unde ştiu eu că aşa a fost?

— Treaba ta ce crezi, Robert. Tu trebuie să ştii toate tărăşeniile din trecut, toate istoriile pe care ţi le zic pentru că tu ai un rol în casa asta, omule, tu eşti cel care o să ştie povestea, cu tot firul ei, gata de spus sau de păstrat, asta eu nu ştiu şi nu e treaba mea. Tu ai zis că viaţa şi istoriile oamenilor sunt ca un ghem de sfoară, că dacă vrei să le înţelegi sau să le dai rost trebuie să descâlceşti pe îndelete ghemul şi să-l întinzi. M-am luminat. Totul avea rost.

— Scottie nu este copilul bun al lui Sounders. Când nevastă-sa, Eleanor, i-a zis că e grea, bătrânul William a zis că dacă e în bătătura lui, copilul e al lui şi aşa a rămas. Uită-te la ei: el este închis la culoare, nevastă-sa e mexicancă, Scottie e mai mult bălai.

— Ca şi Max… Adevăr grăieşti.

— Hai, Juma-de-Faţă, nu mai fă pe prostănacul, nimeni nuţia zis vreodată Juma-de-Creier, nu-i aşa? Ăsta e semn că nu vorbesc în van.

— Zi mai departe, hai. Să ştii că şi umilinţa este o virtute.

— Aha. Bună asta. Nu ai fost ales la întâmplare, aşa să ştii.

— Te rog, zi mai departe.

— Nu trebuie să mă rogi. Asta e de făcut. Mi-a fost foarte uşor să fiu cel ce sunt în ochii voştri pentru că toţi din jurul meu mă primeau aşa cum eram, fără trebuinţă de alte încercări sau zugrăveli. Cel mai greu mi-a fost să fiu cel ce sunt pentru mine, ca o lipsă de refugiu sau consolare, pentru că eram dintr-odată, pe nepusă masă, alt eu. Aici a intervenit puterea legământului şi eu m-am plecat în faţa lui ca atare.

— Şi părinţii tăi? Nu mi-ai spus tot. Să-ţi fie clar că şi bucata ta de viaţă e o părticică a poveştii mari, asta e, te ascult, m-am trezind rostind pe un ton fără pic de şovăială.

— Mama a fost menajera tatălui meu, iar relaţia a început când ea i-a dat o fiertură de turbare, care l-a lăsat pe tata capiu vreo cinci săptămâni legate, că amestecătura

aia făcuse să-i aprindă capul şi trupul tot şi să-i vrăjească sufletul. La sfârşit ea era grea, iar el învăţase medicină cât alţii într-o viaţă. Din omul de o sută douăzeci de kile rămăsese un suflet de doar şaptezeci, dar cu bostanul doldora de tomuri şi tipărituri. Adevărul nu era nevoie să respire, era atât de limpede şi evident, iar soaţa lui tata nu era în stare să treacă peste asta, aşa că a chemat-o pe mama şi a rugat-o să plece sau să se lepede copilul, pe mine adică.

— Taică-tu era doctorul Schwartz, nu?

— Tocmai ţi-am zis ceva, pur şi simplu nu conteneşti. Te rog nu-mi curma rânduiala gândurilor. Mama a otrăvit-o şi a fugit cu toată giuvaiercalele lor. Şeriful a prins-o în două zile, se îmbătase la cârciuma Marthei şi făcuse deja primii ei bani din servirea clienţilor. Martha era tânără pe atunci, nu avea prea multă răbdare şi nici nu ştia să cotizeze corect aleşilor legii, aşa că mama a fost arestată. Judecătorul, tata, a ales să păsuiască spânzurarea ei până am făcut şase luni, apoi m-a lăsat pe mâna unei femei de la Martha, care mai avea grijă de un copil. Cred că a suferit bietul tata ca un câine că nu m-a crescut el, dar găsea de cuviinţă că respectul pentru legile ţării sunt mai presus de tortura personală.

— Cum de te-a lăsat aşa mult timp la Martha, de zicea lumea că eşti al ei?

— Sămânţă rea, Robert, sămânţă rea. Moştenisem mai multe de la mama decât mi-ar plăcea să dezvălui.

— Aha.

— Totul se plăteşte, mai devreme sau mai târziu, iar copiii achită diferenţa consumaţiei părinţilor, după cum ţi-am zis.

— Auzi, ce nu pricep eu e ce ai căutat să te dai la Scottie şi mai apoi la maică-sa, nu îţi ajungea hârjoneala de la bordel şi de prin jur?

— Nici eu nu am priceput până acum ceva timp, până să mă scoată băieţelul acela cu părul strălucitor de pe fundul mocirlei pe care tot eu o făcusem. Aici, în casa asta s-au adunat toţi, gata de sfârşitul lumii, ca în arca aia a

candriului de Noe.

— Aha.

Asta e tot ce mai puteam spune, din nou.

Stăteam să tot chibzuiesc ce l-aş mai întreba şi găseam cu cădere să mă opresc. Aveam nevoie să rumeg, ca dobitoacele de vaci, cu băşicile lor pline cu iarbă. Era prea mult deocamdată sau cum zicea doctorul, cu caracter provizoriu. După ce s-a zvântat şuvoiul de poveşti încâlcite una într-alta mi-am zis că se cade să îmi trag niţel sufletul şi să chibzuiesc asupra rostului şi atribuţiei mele în lumea asta care părea mai mult a lor decât a mea.

Mi-e anevoie să aleg până unde să continui, destăinuindu-vă povestea.

Truda ultimelor zile mă apăsa, încovoindu-mă. Simţeam că mă înfrunt de-acum cu un duşman nou, cu spaima că aş uita sau că n-aş fi tocmai apt de aşteptarea tuturor, a lor şi a voastră.

*

Băiatul lui Jim era mândria nevestei Indianului, se lipise femeia asta de el ceva de groază. Îi făcea tot soiul de haine şi bucătărea toată ziulica mai ales pentru el. E drept că şi copilul avea lipici, nu glumă. Colonelul era unul dintre prietenii lui de joacă, mai ales în iernile ce au urmat.

Pe la cinci sau şase luni băieţelul ăsta dansa stând în fund, cu mişcări de şarpe care a înghiţit jeleu. Când a mai crescut un pic, adică era ţânc în toată regula, ştia pe de rost cred că vreo cincizeci de cântece, balade, vesele, de chef, de nuntă şi cumetrie cu care încălzea toate sufletele, indiferent de dispoziţia lor.

Băiatul pur şi simplu nu credea în suflete haine, era curat ca un pahar de apă de izvor.

Dacă pe lumea ailaltă ar exista un cântar de rele pentru a cumpăni intrarea în raiul oricărei credinţe, sunt încredinţat că ar fi azvârlit la vechituri când pruncul ăsta s-ar alătura dreptei judecăţi. Pot zice răspicat că nu am văzut ţânc mai înzestrat pentru asta.

Când a fost destul de întremat să meargă pe

picioarele lui mititele, dar încă se îndoia de forţa lui, care îi părea mai mică decât năzuinţele lui, se atârna de Iza şi se lăsa purtat de ea, de parcă era umbra ei prin aer. Păşea săltăreţ şi oarecum apăsat, ca un dans, dându-i fetei temei zdravăn să se însoţească mereu cu o ghitară sau o armonică, din care ţipurea delicat ca să-i dea prilej de joc.

*

Scottie îşi vedea de atelierul lui din oraş şi venea pe la noi arareori, doar la evenimente şi după ce maică-sa trebuia să stăruie pe lângă el şi abia după ce îl aştepta în faţa vitrinei lui, cu şareta pregătită şi o figură serioasă, care anunţa tristeţe. Atunci Scott se îndupleca şi o însoţea pe maică-sa, cu un aer că trage după el toate acareturile neîngropate ale unor împrejurări cu învăţături nerostite îndeajuns de bine sau deloc.

Apăsarea trecutului se citea în ochii lui trişti şi lipsa de rost pe care se căznea deseori s-o zugrăvească drept nepăsare.

Colonelul îi arăta multă dragoste şi când venea acasă îi arăta un fel de supunere, pesemne să-i dea mai multă încredere în forţele lui.

În primăvara în care Maxie împlinea cincisprezece ani, la masa uriaşă din faţa casei mari erau toţi ai casei, başca eu, Indianul, nevastă-sa şi Lizzie.

Samuel se număra în opinia tuturor ca de-al casei, deci era şi el cu noi, iar colonelul îi permisese să ia loc lângă Scottie, de fapt mai mult el îl împinsese acolo. Cred că se povăţuiseră de mai înainte, din moment ce l-am auzit pe domnul Sounders zicând pe nepusă masă că s-a gândit la ceva nou pentru ei.

— M-am tot gândit la omul ăla care face căruţele fără cai şi zic că a cam sosit vremea să fim şi noi în pas cu timpurile noi, cu planuri noi, mai ales că avem mult tineret pe aici să le ducă în cârcă şi să le împingă înainte.

— Automobile, ne lămuri Scott, care era plin de vlagă, gata de planuri noi.

Nu ştiu zău dacă a fost cu adevărat un plan nou sau un tertip al colonelului să-şi scoată băiatul din lâncezeala

ultimilor ani.

Mai totdeauna mă minuna înţelepciunea cu care îşi mânuia colonelul oştirea lui din casă şi din jur, dând fiecăruia ce i se cuvenea şi i se potrivea, drept şi iubitor.

De când îl ştiu pe Scott, făcea ca toate roţile, fusele, atelajele, bucelele, scripeţii şi lanţurile din curte să pară o jucărie de copil, era ceva special în felul lui ce-l sprijinea mereu să stăpânească maşinăriile cu mare lesniciune.

*

Cinci ierni mai târziu, Scottie avea o fabrică întreagă de tot soiul de rotiţe, ştăngi şi drăcovenii, iar taică-su era liniştit. Până să îi trăsnească ideea asta cu motoarele şi tot soiul de table, Scottie se cam subţiase, eu îl credeam chiar un picuţ cam belaliu, dar în ultima vreme se întremase şi mustea de chef de muncă şi de viaţă.

Samuel a fost adus ca să ţină în bună ordine toate hârtiile, pe care socotesc eu că doar unul ca el le putea ţine, că Scottie avea în fiecare zi o idee nouă pentru care era nevoie de alte hârtii şi alte chestii de conţopist.

Max s-a mutat la oraş tot cam pe atunci, iar venirea a adus o linişte care nu era doar a mea. Mă temusem că toată agitaţia îi poate dăuna lui Scott mai târziu, dar adesea uit că cerul are socotelile lui, pe care le servim şi noi conştiincios.

Scott avea un inginer cam zărghit, care se apucase să facă o pasăre cu motor, adică avion, dar eu tot nu mă obişnuisem cu dihania aia. Spre mirarea mea, Stan a fost primul dintre noi care s-a încumetat să o conducă prin aer, după ce candriul de inginer ne-a pus cu botul pe labe când şi-a luat zborul şi s-a întors nezdruncinat. Aveau loc doi inşi în avionul de care vă zic, iar băieţii făcuseră un loc de plecare şi întoarcere şi pe lângă casa mare, pe lângă unul din dealuri. Avea nevoie de ceva avânt ca să se poată ridica şi mai ales de pământ întins ca în palmă, iar când se întorcea pe pământ la fel.

*

Băieţii au avut parte de revolvere, puşcoace şi toate armele la îndemână de pe când au reuşit să meargă

singurei, că domnul Sounders, eu şi Indianul îi duceam la vânătoare sau la tras la ţintă mai mereu, adică tot la câteva zile, cam asta era distracţia noastră în afară de muncă şi hârjoneli de copii. După toată chibzuiala mea, trebuie că de-aia le-a dat prin cap să pună o ditai puşca de-aia, mitralieră, agăţată pe avion. Un prieten de-al răposatului domn Alin, adus tot din ţara lui, le-a făcut un lanţ prin care se potrivea elicea care trăgea avionul cu mitraliera care trăgea năzuinţa morţii, în aşa chip în care nu lăsa nicio cale ca tocmai propria elice să fie retezată de gloanţele trase din avionul ei.

Stan şi Max au primit de la un comitet sau comisie tocmită de guvern un soi special de ţidulă prin care fuseseră ridicaţi la rang de piloţi şi conducători de zbor, stare ce-mi smulgea mereu zâmbete şi aduceri-aminte cu gândul la îngerii cu aripi tăioase din călătoria lui Jim, despre care zicea că-l prăpădiseră pe taică-său pe nimica toată.

Marea lor găselniţă era că cel care cârmea avionul ăsta putea foarte bine să tragă în acelaşi timp şi cu mitraliera, iar asta ziceau băieţii că le prilejuia să strice orice altă jucărie de-asta zburătoare şi să mai săvârşească în plus şi alte pocinoage din aer, cum ar fi să-i mătrăşească pe ăia care s-ar dosi prin felurite ascunzişuri în caz de război sau de altă nevoie.

Cred că am făcut umbră pământului de prea multă vreme, dar tare mă încântă faptul ăsta din moment ce am apucat să văd şi fiare zburătoare. Drept să vă zic, ca orice suflet care îşi ocupă încă un locşor printre voi, mai tare mă desfată gândul că fiarele astea sunt cârmuite de băieţii mei, dragii de ei.

Scottie îl lăsase ce îl lăsase pe Stan şi mai apoi pe Max să zboare doar ei în drăcoveniile lor, dar la scurtă vreme îşi primise şi el brevetul ăla de zburător. Îi priveam la joaca lor şi mă încânta îndeletnicirea asta chiar mai mult decât zilele în care învăţau să meargă în picioare sau mai apoi să călărească ori să adulmece prada vânătorii.

— Juma, e fenomenal zborul, să ştii că eşti invitatul

meu să stai în spate oricând doreşti. Îţi promit un zbor lin, crede-mă.

Îl credeam, cum să nu-l cred pe Scott. Îi ziceam că mai aştept niţel pentru a-mi spori curajul şi să mai întineresc doar un pic, să fiu eu sigur că mă ţine inima.

— Hai, încearcă, tu ne spuneai mereu că dacă ai avânt restul vine de la sine.

Nu îmi mai aminteam când le-am zis aşa ceva, dar suna grozav.

Micul Will creştea şi el, era jumate de bărbăţel. Îl aduceam cu mine la oraş mai de fiecare dată când mă trimitea colonelul la fabrică sau când plecam de capul meu, doar că mă lovea dorul după băieţii lui şi niţel ai mei. Nu mă prea băgam eu în vorbă cu inşii de la oraş, că nu mi-a plăcut niciodată să mă antamez cu vreun neştiut, dar dacă mă întreba vreunul mai cunoscut ceva de ai mei, le ziceam fără fâstâceală că aşa mândrie din partea băieţilor nu ştiu dacă meritam.

Băieţii erau tare bine educaţi şi iubitori, dragii de ei, mă mai apostrofau în glumă că pe cărăuş drumul îl omoară, la fel ca pe câinele bun. Mi-au făcut o poză cu ei, o am pe marginea patului, Scottie cu mâna pe umărul meu şi Maxie ciucit la picioarele mele, cu micul Will în cârcă, să-l facă mai înalt ca noi.

Erau zile bune, foarte bune. Am prins multe zile bune, mulţumesc cerului.

Steve îl lăsa pe micul Will să zboare doar dacă avionul e condus de Max, fapt uşor de înţeles. În ziua aia cam încercată de nori Max umbla cu un inginer să comande nişte apărători, le ziceau ei aripi, că aveau în plan să facă un fel de biciclete cu motor, pe care să le însoţească de o cochilie în care se puteau pune tot felul de lucruri sau chiar alt om.

— Motociclete cu ataş, Juma, ţi-am mai zis, îl auzeam mereu pe Scott.

— Abia aştept să mă vârâţi în cutia aia agăţată de voi şi să mă daţi cu caleaşca de moşi. Când o s-o mierlesc, puteţi să faceţi un ataş de-ăsta ca un coşciug, să mă

plimbaţi cu voi până mă usuc bine şi să mă prezentaţi la oameni ca la circ.

— Biiine, aşa facem. Cerem bani pe bilete sau o lăsăm din partea casei?

— Eu zic să cereţi.

Max se prăpădea de râs:

— Eu zic să nu, ne apucăm şi strigăm ca smintiţii: lume, lume, vino lume, să vezi un boşorog fericit pe care îl uscăm la vânt, ca pe cârnaţi. Lume, lume, cârnatul până mai ieri mergător, uite-l aici, la oblâncul motocicletei, că n-au avut bani părinţii de cal. Hai lume, vino şi te minunează, îl facem de râs gratis!

— Of. Şi dacă nu o vrea să mă mai vadă nimeni?

— Hai, băi, că o dai în tristeţi, te alinţi, se auzi Samuel. O să-i plătim noi să te vadă şi să te ţii atunci îmbulzeală.

Băieţii râdeau cu lacrimi, micul Will mă maimuţărea şi el cu casca de aviator a lui Scott într-o mână:

— Nu am mamă, nu am tată, doar pe moşul ăsta îl aveam pe lume, ajutaţi-mă vă rog cu orice vă prisoseşte, numai alt moş să nu-mi daţi, vă rog frumooos!

— Gata, pot să crăp liniştit, băieţi. Mă bazez pe voi. Vremuri bune.

Vă ziceam că în ziua aia Max a plecat în capitală după aripile alea cu agăţători.

Micul Will l-a bătut la cap pe Scottie să-l dea cu avionul şi bietul neghiob l-a ascultat până la urmă, deşi avea şi el o grămadă de treabă, dar se pare că nu destulă şi nici prea multă minte în ziua aia ca să nesocotească rugămintea lui frate-său şi să se înduplece aşa uşor la stăruinţa copilului.

Eu i-am văzut când avionul lui Scott se mişca deja să se ridice şi nu i-am mai putut opri. Le auzeam chirăiala din aer, micul Will striga mai tare ca huruitul avionului. La scurtă vreme, se auzea prea clar. Motorul se oprise. Ştiam eu că uneori băiatul care le încerca avioanele mai mergea cu motorul oprit, de parcă plutea, dar Scott nu ar fi făcut asta şi de bună seamă nu ar fi încercat-o cu copilul după

el. Nu-mi venea să cred în ruptul capului.

Max era departe şi miroseam nenorocirea pe de-a-ntregul.

— Of, cu ce am greşit să o văd şi pe asta!

Motorul a huruit din nou. Scott a ridicat pasărea lui de oţel din nou, spre nori. Atunci s-a oprit din nou.

— Nu, sunt prea bătrân pentru asta. Prea bătrân. Iamă pe mine, e de ajuns!

Samuel mă atinsese uşor, scrutând cerul. L-am privit scurt şi mi-am întors faţa repede de la el când i-am citit disperarea. Cerul a mai lăsat un huruit să ajungă la noi şi imediat ţipetele ascuţite ale lui Scott şi micul Will. Ultima oară îl auzisem aşa când sărea de pe şura mare într-o căpiţă de paie, sau pe pernele mari ale maică-sii, când era şi mai mititel.

Avionul a căzut destul de departe de casele din oraş, fără să facă alte vătămări printre oameni. Am ajuns cu Samuel repede acolo, mormanul de fiare strâmbe era scrum, iar aripile nu mai erau de mult ale unui înger.

Mă căzneam să-i dibuiesc pe băieţi, chiar arşi sau bucăţiţi, cum or fi fost sau ce-or mai fi rămas, sărmanii.

Samuel se ţicnise mai tare ca mine, că se holba la cer, scrutător. Norii joşi din ziua aia nu aveau nimic să-i spună. Mă gândeam că poate totuşi nu era aşa inteligent cum îl consideram eu.

Atunci norii s-au rupt, aievea, iar din ei cădea încet Scott, urlând ca un apucat, cu ceva în braţe şi o cocoaşă mare în spatele lui.

Uite aşa am văzut prima oară o paraşută. Scott îşi ţinea nepotul în braţe, odorul lui drag, iar pânza aia desfăcută punea încet pe pământ cele două suflete norocoase rău.

— Norocul şi-l mai face omul şi singur, îmi ghici gândul Samuel.

Abia atunci am priceput de ce zărghitul scruta cerul în loc să-i caute pe băieţi printre fiare.

Samuel, eu şi doi băieţi l-am prins pe micul Will şi pe Scott, care au căzut peste noi ca doi saci de cartofi pe

jumate plini. Băiatul urla ca la bâlci:

— Mai vreau, mai vreau o dată!

Scott a început să tremure, ca lovit de streche. Abia atunci îl ajunsese spaima de după spaimă.

— Aşa e viaţa, băieţi. Uneori funcţionează şi tehnica, s-a încurajat, cu voce fluturată.

Avea dreptate. Aşa e viaţa, plină de năbădăi, ca un bidiviu de care nu ştii niciodată când te zvârle din şa, mai ales de ce a făcut-o şi de ce atunci. Aşa e viaţa. Poate te cruţă acum doar ca să te lovească mai târziu, mai năprasnic. Mai parşiv. Cerul s-a curăţat de nori şi a lăsat să ne pocnească un soare necruţător, de ne-am trezit ca după o gură de zaţ de cafea.

Max venea din spatele meu, păşind din nou ca o pisică de pradă. Îl luă pe micul Will în braţe şi tăcu. A tăcut mult timp şi asta ne ustura pe toţi.

*

Steve continua aranjamentele tatălui său şi creştea toate animalele pe care le învăţase de mic. O făcea cu plăcere, oarecum mai aşezat ca taică-su, dar fără patima lui. Asta nu însemna că afacerea era mai proastă, dimpotrivă, mai ales că Steve îşi luase cu grijă lecţiile de calcule de la Samuel şi de citire a animalelor şi a muşteriilor de la colonel.

Îl priveam cum hălăduia cât e ziua de lungă cu nevastă-sa, Ellen, de care era chiar nedespărţit şi cu băiatul lui, pe care doar eu şi Max aveam voie să-l conducem în afara curţii. Pe Jim nu-l mai trimitea în afara curţilor de la noi, ca să-l lase să-şi guste şi el bucuria feciorului său, Lizzie băgăreţul.

Ingrid îmi spusese că doamna Ellen nu mai putea avea alt copil din motive femeieşti, aşa se poate înţelege grija lor faţă de singurul vlăstar.

Micul Will semăna foarte tare cu Steve şi cu colonelul, era tot niţel adus de spate, cu umeri largi şi picioruşele niţel crăcănate, că dacă îi vedeai pe toţi trei aliniaţi puteai să juri fără tăgadă rudenia lor. Maică-sa era şi ea o femeie destul de zdravănă, deşi nu aş fi zis când am

cunoscut-o prima oară. Era o femeie citită, şcolită temeinic de ai ei. O altă virtute a ei era răbdarea nesfârşită, pe care o proba adesea când avea de-a face cu animalele mai îndărătnice sau cu unii muşterii de-ai lor mai neciopliţi.

La ceva timp după ce începuse războiul cu spaniolii, Steve găsise de cuviinţă să ajute armata şi a acceptat să le vândă animale pentru sacrificat, dar fără să le taie şi să le ciopârţească la noi, le ducea vii la un neamţ de pe lângă capitală şi ăla face restul. Nu ştiu cum împărţeau banii şi nici nu m-a interesat, chiar dacă mă tot întrebau diverşi prin târg.

Ferma colonelului se întindea acum pe vreo opt sute de acri, cu tot cu dealurile cu vie şi câmpurile cu trifoi, grâu, orz şi porumb.

*

Viţa şi vinul cădeau în sarcina lui Sigmund şi a Idei, care moşteniseră misia asta de la domnul Alin, cu tot cu pivniţele ca nişte tuneluri mari cât casa săpate sub dealul de lângă pădure.

— Ziggie, te rog să nu mă trimiţi vreodată să-ţi aduc ceva din pivniţele alea întortocheate, băiat bun ce eşti, că mă pierd pe acolo şi până găsesc eu calea de ieşire o să mă răzgândească licorile din butoaie, glumeam cu el.

— Lasă Jumi, dacă pofteşti licori îţi aduc eu, a cam venit vremea să am şi eu grijă de atâta lucru, îmi răspundea dragul de el şi mai totdeauna îşi băga nasul în părul mătăsos al Izei. Sigmund îmi zicea tot Jumi, după obiceiul Izei, care nu avea de gând să-mi zică Juma de Faţă, nici doar Juma, cum îmi mai tot spuneau băieţii.

Micul Alin creştea şi el, spre mare bucuria noastră. Băieţelul, sau bărbăţelul mai cinstit zis, aducea mai mult la înfăţişare cu maică-sa, dar la statură amintea foarte tare de bunicul lui, care odihnea la poalele dealului cu pivniţele. Ida îi aducea lui taică-su frunze de viţă, struguri şi îi punea în fiecare ziulică o ulcică pe jumate plină de vin, după cum era afară: roşu pentru dezmorţirea norilor şi vântului, alb pentru domolirea soarelui.

— De ce nu umpli niciodată ulcica?

— Păi, vezi tu, nici eu nu ştiu de ce tata nu bea niciodată din ulcica plină. O umplea mereu ceva mai mult de jumate, apoi vărsa puţin pe jos, zicea „să fie de sufletul morţilor” şi uite cum rămânea doar jumătate din ea. M-am gândit dacă să îi pun ceva mai mult de jumătate şi să vărs un pic, după obiceiul lui, dar mi-am schimbat intenţia şi am decis să las fix cât îi rămânea lui, se descurcă el cu împărţeala către ceilalţi.

Iza avea trei profesori de muzică, ce veneau cu rândul, unul cu un fel de scribologie, altul cu o sumedenie de instrumente de ciupit şi suflat, iar unul doar pentru pian. De fapt dascălul de pian era femeie, eu o duceam şi o aduceam din oraş. Ceilalţi se descurcau să vină singuri.

Pe doamna de pian o chema Isabelle, era tot franţuzoaică dea lui Ellen, să tot fi avut vreo cincizeci de primăveri trecute peste dânsa şi îşi pierduse bărbatul pe când era încă foarte tânără, iar asta mie mi se părea foarte trist, să se căznească singurică atâta amar de vreme.

Aha, stai aşa, că am uitat să vă zic comedia cu automobilul. Abia acum mi-am dat seama că încă nu v-am zis-o.

După ce Scott începuse să tot scoată din fabrica lui automobile, adică maşini sau cum li s-o mai zice, colonelul a încercat una din ele şi băieţii au pecetluit atunci soarta drumurilor de vară la oraş, aşa că ne-am potcovit cu trei automobile în curte. Samuel s-a căznit primul să înţeleagă cum era cu vitezele şi pedalele fără lanţ, cum cârmea de la volan, iar mai apoi ne-a explicat fiecăruia, stăruitor, până a fost convins că ne-om descurca fiecare.

E, acum e limpede de ce o plimbam pe madame Isabelle cu automobilul pe drumul de dus sau de întors de la lecţiile Izei.

Vorbeam cu dânsa pe drum verzi şi uscate, de la povestiri despre plăcinte, prăjituri şi cântăreţi celebri de-ai ei până la plantele, animalele şi maşinăriile din jurul nostru.

Am tot plimbat-o aşa vreun an şi mai bine, până când o dată n-am reuşit să o aduc, pentru că era destul de

bolnăvioară să mai iasă din casă. Eu mă oferisem să îi aduc femeii ce are nevoie, până se va mai întrema destul cât să se descurce singură, aşa că am fost la spiţer şi la băcănie să îi iau ce avea nevoie. Când i le-am dus, mă aştepta cu ceai şi prăjiturele.

— Domnule, vă rog să îmi faceţi un hatâr şi să îmi mai ţineţi companie cât vă lasă inima.

Mirosea în odăile ei ca la sărbători, a bunătăţi şi a bunătate. Colonelul şi ai lui se obişnuiseră cu mine să mai rămân teleleu prin oraş, după capul meu sau nevoile de la fabrică, aşa că am rămas noaptea acolo, la Isabelle, apoi încă o noapte şi o zi.

Nu credeam că îţi poate vreo fiinţă dărui atâta viaţă şi bucurie doar petrecând timp cu ea şi puţin mai mult, aşa că n-o să vă povestesc prea multe din istoria zilelor acelea, le păstrez să mă încălzească la trecerea apei îngheţate spre lumea de dincolo.

Am tot adus-o pe Isabelle la lecţiile Izei, iar ea nu se ferea nicio clipă cu apropierea noastră.

— Robert, aşa zicea, Robert, îmi voi permite, dragul meu, doar să fiu ceva mai protocolară în casa elevei mele, pentru că aşa îmi cere eticheta.

Când mi se adresa, numele meu răsuna tare năstruşnic în glasul ei, deoarece lungea cumva începutul şi mijlocul chemării mele, cum fac uneori râraiţii, dar ea parcă îl cânta, mi-a explicat că i se trăgea de la obişnuinţa limbii pe care o vorbise cea mai mare parte a vieţii, adică franceza.

*

— Juma-de-Faţă, băiete, mare pişicher eşti, îmi spunea colonelul.

— Mulţumesc, domnule, mă consider tare norocos. M-a lovit bafta asta la bătrâneţe.

— Hai, lasă, eu sunt mai mare ca tine şi tot nu mă dau pe unul de cincizeci. Chiar începuseşi să cam ai aer de martalog şi să ştii cu nu-ţi cădea bine deloc.

— Am o vârstă şi nu mai simt că aş putea face aceleaşi lucruri ca acu vreo zece ani.

— În locul tău aş schimba faţa asta de mic nevolnic că nu te prinde. Tu crezi că degeaba doar tu poţi scoate la drum pe cei mai mulţi dintre copii, ce-i cu tine? Toţi avem încredere în tine, aşa de mult că niciodată nu ne-am învrednicit să îţi spunem asta, a fost de la bun început de la sine înţeles. Când îmi duci nepoţii de mână şi ai grijă de copii mei ai parte de toată puterea mea şi başca norocul amândurora.

În ziua aia am dus-o pe madame Isabelle acasă împreună cu Iza, care m-a dus la croitor să îmi măsoare toate părţile şi să mă îmbrace ca pe domn. Două ceasuri m-a întors fetiţa, a scociorât toate culorile şi ţesăturile, le-a pipăit şi le-a desfăcut, aşezându-le pe bucăţele alături de faţa mea, până când începusem să mă cam împac cu ideea că o pereche de haine sunt mult mai anevoie de ales ca un cal dintr-o herghelie.

— E, cum te simţi, m-a întrebat fetiţa după mai bine de două săptămâni de probe şi preschimbări.

— Ce să mai zic draga mea, fără nicio tăgadă că e tare bine să fii viu. Nu mi-ar fi plăcut deloc să probez vreun coşciug în locul hainelor de domn.

Stăteam şi chibzuiam, pierdut niţel în tabloul trimis înapoi mie prin luciul oglinzilor cele mari ale croitoriei, că tare mult te schimbă hainele şi mă simţeam bine, foarte bine.

— Copilă, nu găsesc destul grai să îţi mulţumesc pe măsură. Mare bucurie mi-ai adus.

Aşa am fost deprins de mic, adică am înţeles că e mare păcat să nu mulţumeşti din inimă când te simţi bine.

*

Armata şi guvernul se pare că aveau mare încredere în familia colonelului, pentru că tot veneau militari ba la fabrică, ba la ferme, de unde cumpărau cam tot ce se făcea, inclusiv vinul şi distilatele, nu numai animalele şi motocicletele.

Scott şi inginerii lui deschiseseră o fabrică nouă în faţa celeilalte. Au numit-o secţia specială, pentru că era cu adevărat foarte specială. O grămadă de militari se

mutaseră deja acolo, se îndeletniceau cu tot soiul de măsurători şi încercări.

La fabrica cea nouă se prindeau mitralierele pe maşini şi pe motociclete, iar la fabrica de avioane se tot montau şi demontau o mulţime de cheutoare, agăţători, uşiţe, trepte şi suporturi peste tot, de la coadă şi aripi până la botul avionului. Când a pornit războiul cel mare din Europa, la fabrică se făceau nişte moşmoane de cataroaie din ghiulele, pe care le zvârleau din avion direct între cei de pe jos. Făceau treabă, nu joacă, bombele aruncate din avion. Am văzut o probă de aruncare pe care o organizaseră băieţii noştri şi vă spun cu mâna pe inimă că ce rămânea în urma lor era mai rău ca un amestec de chiftele.

Afacerea asta a lui Scott se dovedea foarte înfloritoare pentru oraş, care creştea la rândul lui pe nesimţite, vezi bine că toată liota aia de suflete care trudeau pe acolo trebuia hrănită şi adăpostită undeva.

Colonelul începuse deja să se manifeste cu prudenţă.

— Băieţi, după judecata mea ne mişcăm prea repede şi tare mi e teamă să nu scăpăm ceva din socoteli, din mână sau să greşim destul de rău.

Erau Scott, Stan, Samuel şi Max acolo. Eu îl aşteptam pe micul Will să vină de la lecţia de matematici pe care o avea cu un inginer de la secţia nouă.

Băieţii erau de acord, nici eu nu mă aşteptam să fie aşa înţelegători.

— Da, tată, e mai mult decât avem noi nevoie şi prea mult să o păstrăm doar ca distracţie, îşi lăsă Scott libere gândurile.

— Nu-i vorba doar de bătaia de cap, dădu Stan din cap, dar e prea multă lume pe aici şi mereu alţii, mereu mai mulţi, parcă ar fi turnul cu limbile sucite între ele din Babel, doar că aici fiecare are mintea lui, datinile lui şi interese care de care mai altfel. Nu mă sperii de muncă, dar toţi mişună în jurul nostru şi toată afacerea are o altă inimă ca la început. Tu nu crezi, Samuel?

— Cred că e vorba de structură a afacerii. Poţi să

rămâi acţionar, adică să ai banii şi să plăteşti pe altul să se ocupe. În ce mă priveşte, calculele pe care le ţin sunt din ce în ce mai anevoie de terminat în fiecare zi, iar de când a venit armata aici mai am încă un şir de hârtii şi înţelegeri de trecut prin ciur şi darmon. Ştiţi bine că nu mă plâng de muncă şi nu spun asta doar să scap de trudă sau să mă aflu în treabă.

Ceilalţi îl aprobau gânditori. Nu mă puteam abţine să nu mă umplu de mândrie când priveam ce băieţi înţelepţi a crescut colonelul.

— Nici mie nu îmi stă în fire să mă dau pe mâna altuia, continuă Samuel, mi-e imposibil să nu mai arunc încă o pereche de ochi peste ochii celui pe care îl numesc să facă ceva.

— E clar că nimeni nu ar face treaba pe care o facem noi.

— Da, aşa este, ar fi şi aiurea să credem că putem fim la fel. Oamenii nu numai că sunt mereu diferiţi, dar nu încetează să te surprindă. Poate că găsim oameni să ajute munca noastră, să încercăm, Scottie, îi încurajă Stan cu ton mai vesel.

Liniştea ce-l prevestea pe Max ne apăsa mai puţin ca de obicei.

— Fabrica nouă e fabrică de război, de arme. Când nu va mai fi războiul ăsta vine altul, aşa a fost mereu. Războiul e foarte tare treaba armatei şi ceva mai puţin a noastră. Eu zic să le vindem fabrica militarilor, guvernului, oricum sunt peste tot pe aici şi noi rămânem cu bucata noastră liniştită, care a mers mereu după capul nostru şi a mers bine.

La scurtă vreme a sosit la fabrică o armată de ingineri, militari şi conţopişti trimişi de guvern, care de care mai diferit şi mai încărcat de manii, ţăcăneli şi ifose.

Samuel şi Max le ţineau piept cu multă răbdare, căutând să le fie fiecăruia de folos şi să-i facă pe nou-veniţi să înţeleagă că sunt veniţi să muncească în propriul lor folos, nu al altuia. Erau şi destule capete fierbinţi printre ei, mai ales printre capsomanii de conţopişti, că ăştia nu

erau nici cal, nici măgar. Şeful plimbătorilor de hârtii era un ins cocoşat şi cu o privire care nu spunea nimic, de cartofor de meserie, pokerist sau ceva cam aşa. Max îl studia de vreo două zile când l-a rugat de faţă cu mine şi Samuel să plece. L-au buzunărit şi i-au întors pe dos bagajele de faţă cu colegi de-ai lui şi au găsit o grămadă de hârtii de-ale fabricii.

— Ţi s-au cam lipit de mână, amice, i-a zis Stan cu vocea lui care anunţa măcar o falcă ruptă, pe care nu i-o mai auzisem de ceva vreme şi chiar mi-era dor de un pic de cotonogeală.

— Nu ştiu cine mi-a pus hârtiile astea aici, de dimineaţă nu erau.

— Te credem, la fel de bine cum credem că nu aveai de gând să faci vreo boroboaţă cu ele. Eu cred că ţi-au crescut în paporniţe peste noapte, adică stai, peste zi, că dimineaţă nu erau. Deci e adevărat că hârtiile se nasc din seminţe, ha? Mă interesează de unde ai luat seminţele.

Pokeristul îşi cam pierdea cumpătul.

— De la voi, băi, voi le-aţi vârât acolo.

— Nu, puişor, se auzi hârâind Max, altceva o să-ţi vârâm noi, dar mai târziu. Acum vorbim.

S-a apropiat de conţopistul-şef, care era o bucată de gheaţă, nici măcar pământiu nu mai era. După câte mi-l înţeleg eu pe Max, cred că îi oferea idiotului ăla ceea ce Samuel o numea mai târziu ca fiind o abordare perfect realistă a unui eveniment viitor cu certitudine neînsemnată pentru călău, dar totală pentru osândit.

Insul cu meclă de pokerist era deja o frunză uscată. Vocea i se desluşea din ce în ce mai clar:

— Am avut misiunea de a trimite toate planurile pe care le puteam umfla către comandantul rus pe care l-am întâlnit anul trecut şi care mă plăteşte.

Unul din militari l-a luat la joc de picioare:

— Nu, băi, guvernul nostru te plăteşte.

Scottie l-a ridicat şi l-a împins spre Max, care îi ţinea o mână pe ţeastă, ca o pavăză pe care o bănuiesc dureroasă.

— Du-ne la comandantul ăsta, tipule. Plecăm acum, doar noi doi, l-a scuturat Max.

Au plecat cu automobilul cel nou, care nu mai huruia ca celelalte, dar alerga ca o duzină de mustangi.

Samuel îl Boise, îl aranjase şi-l spălase pe gândacul de conţopist de nici la început nu arăta aşa sănătos, nu i-ar mai muri mulţi înainte jigodiei.

Nu ştiu ce-o fi fost în capul nostru să-l lăsăm pe Max singur cu spionul, dar culmea e că nici militarii nu s-au opus în vreun fel, doar unul dintre ei, mai în etate ca mulţi băieţi de acolo, a zis cu glasul omului pus pe gânduri:

— Domnilor, într-o astfel de întreprindere, nu vom avea niciodată de-a face doar cu un singur spion, eu aş fi mult mai precaut.

A cam avut gura aurită militarul cel hârşit în viaţă. A doua zi Scottie a dispărut ca în poveştile cu zmei, adică fără urmă şi vreun anunţ. Adevărul este că prea se perindaseră o sumedenie de inşi prin fabrică şi nimeni nu-i controla cum se cuvine, nu degeaba le mirosea a povară prea apăsătoare afacerea asta băieţilor.

Din povestea cea încâlcită nu prea avea cine să ne scoată, cu excepţia armatei, aşa că le-am zis toată tărăşenia, iar colonelul a făcut un iureş de nedescris printre ei.

Mă tot aşteptam să apară Max şi să iasă soarele odată şi odată.

A apărut şi Max, după alte două zile, dar soarele nu era de acord cu aşteptarea mea. Comandantul pe care îl căuta fusese o capcană nenorocită, iar Max era găurit în cinci locuri, două de cuţit şi trei de glonţ, dar în rest se părea că fusese cruţat de toate încercările prin care trecuse.

— A fost o reţea, domnule colonel, îi spuse Max colonelului Smithers, care era un fel de şef al vânătorilor de spioni, am înţeles că meseria lui era de şef la contrainformaţii, tot o specialitate militară modernă.

Eu tot cred că toată istoria asta cu spionajul e la fel de veche ca oamenii, deşi după cum am văzut, chiar şi

animalele sălbatice fac adesea la fel. Avem o chestie care ne împinge mereu să ne uităm în curtea altuia, de parcă strachina ăluilalt ar fi veşnic mai plină şi mai arătoasă ca a noastră.

— Ce fel de reţea, domnule Sounders?

— Nemţi, nici urmă de ruşi, idiotul care m-a dus la ei chiar credea că sunt ruşi, nu era prea în temă nici el.

— Deci am avut de-a face doar cu un pion, ca la jocul de şah?

— Un soldăţel în mod deliberat prost instruit, să nu ştie prea multe ca să nu aibă prea multe de povestit. Pe omul de contact al contabilului l-am predat aproape viu colegilor dumneavoastră din capitală, care m-au rugat să vă comunic că vă aşteaptă la telegraful special.

— Mai avem o situaţie aici, referitor la fratele dumneavoastră…

— Cine a mai fost dat dispărut odată cu el?

— Doi ingineri de-ai dumneavoastră. Acum facem un mic apel general să ne dăm seama cine lipseşte dintre ai noştri, să putem lucra prin eliminare şi să înţelegem cine îi putea răpi pe cei trei domni.

Colonelul şi Samuel aduceau doi prăpădiţi, tăvăliţi bine.

— Ziceţi, mă!

— Eu nu am văzut nimic, ştiu doar că Thomas, prietenul meu, a dispărut odată cu oamenii voştri şi cel mai probabil i-a adormit cu nişte spiţerii de-ale lui, dar nu mă taie capul cum i-a scos de aici.

— Thomi ăsta era neamţ get-beget, l-am auzit vorbind cu fraţi miu, a început celălalt să cânte tot. Erau iubiţi amândoi, îi ştiau toţi, treaba lor de păcătoşi, dar sigur frati-miu nu are nicio altă treabă, şefilor, să vă trăiască familia, mă jur pe mămica noastră şi pe tot ce am mai sfânt, pe noi nu ne-a dus mintea că ăia sunt aşa puşi pe rele.

— Bagă-i la zdup, lătră Smithers după doi bocanci în ţestele lor.

Militarii i-au luat ca pe fulgi.

— Trebuie să ne mişcăm repede, reluă Smithers, acum mai liniştit. Este posibil să nu fie departe, oricum au fost transportaţi cu ceva voluminos. Aţi organizat în ultimele zile vreo livrare?

— Nu, spuse Samuel, singurele au fost în dimineaţa în care a dispărut Scott, acolo trebuie să fie băgaţi, erau motociclete şi componente de fuselaj. După ce a dispărut Scott nu am mai făcut livrări, de obicei le verifica personal pe toate, iar cea din dimineaţa aia fusese inventariată de noi de cu seară.

— La ce oră l-aţi văzut ultima oară pe domnul Scott Sounders?

— La 19.30 am început verificarea livrării, pe cutii şi componente, ne-a luat cam o oră, deci pe la 20.30 am terminat. Eu am plecat pe la 21.00 în camera mea şi ultimul care mai rămăsese pe afară era Smithie, de obicei el se mai uită o dată şi la împachetare.

— Smith e numele inginerului care a dispărut?

— Da, el şi Mike mecanicul.

— De cât timp îi cunoaşteţi pe cei doi? Samuel se puse pe gânduri.

— De vreo cinci ani, domnule.

— În ultima vreme aţi sesizat ceva schimbări în comportamentul lor?

— Eu nu.

— Nici eu, completă Max, care era îndoit de spate ca un câine uitat în ploaie.

Uşa s-a trântit de perete şi a intrat ordonanţa sau ceva locţiitor de-al lui Smithers, nu mi-era clar ce era:

— Domnule, l-am găsit pe unul dintre băieţii de aici, pe inginerul Smith. De la noi lipseşte căpitanul Morris, a dispărut aseară.

Smithie era pus pe un pat de scânduri, cu bale de sânge pe nas şi gură, dând afară o spumă gălbuie.

— Prea mult cloroform, zise Samuel. Colonelul Smithers dădu aprobator din cap.

— E şi deshidratat. Curăţaţi-l bine şi treceţi-l pe ventilare mecanică. Căutaţi-l pe beţivul de Morris.

Max l-a atins pe bietul Smithie pe frunte şi pe piept. Îi dăruise liniştea bietului suflet, se citeau încreţiturile de faţa lui cum se întind şi mai apoi cum toată pielea creponată din jurul ochilor se aşezase, lăsând limpezimea ochilor să oglindească o lumină caldă, care se scufunda încetişor înăuntrul lui, ca un felinar de scafandru alunecând spre fundul apei, lăsând în afară doar absenţa oricărei apăsări. Smithie se dusese frumos, pe o cale doar de el ştiută şi aşteptată de câteva zile.

— Au fost convinşi că îl omorâseră, şopti Max. Au fost cinci bandiţi, doar patru au plecat cu ceilalţi doi ai noştri. Căpitanul dumneavoastră le-a fost complice. Răpitorii plănuiau să îi ducă în Germania.

Domnul Smithers îşi frecă mustăţile fără să le atingă, ca un motan zbârlit.

— Mi-e ruşine de ce au fost capabili să facă aceşti militari, domnilor.

— Au fost militari doar cu numele, militari pârâţi, rosti Stan.

*

Max şi cu mine i-am luat urma tipului ăla, Morris, până la vreo cinşpe mile de la fabrică, înspre păduricile din spatele colţilor de stâncă. Acolo ascunseseră o maşină şi nişte cai. Erau cai de samar, nu de călărie, poate şi-or fi făcut socoteala că dacă rămân cu maşina în drum pot căra daravelele pe care le umflaseră cu caii.

După deranjul de acolo, fuseseră vreo cinci cai, poate şase şi eu zic că or fi stat vreo trei zile pe loc, să aştepte vreun semn sau vreun moment. Plecaseră de vreo zi sau mai bine, urmele erau deschise şi resturile burţilor cailor nu se uscaseră mai deloc.

Ştiam foarte bine şi eu şi Max că momentul aşteptat de ei a venit la plecarea lui. Nu găseam cuvinte să mă ajute să-i alung vina asta din cap, iar el fierbea în tăcere, blestemul lui fără sfârşit.

— Planul lor nu era să folosească transportul nostru, am zis. Am primit înapoi o mişcare de aprobare abia desluşită a capului, pe care Max mi-o oferea ca să mă

îmboldească să zic mai departe.

— Dacă ne luăm după urme, caii au plecat cu ceva greutate pe ei de-aici, la fel maşina.

— Maşina nu era de-a noastră, caii au fost luaţi de nişte proşti.

— Ai dreptate, m-am luminat eu, caii erau de samar, dar ei iau folosit pe post de cai de şa.

Am luat caii cei mai rapizi din curte şi am întins-o după urme, pe care hoţii nu se prea pricepuseră să le ascundă, semn că nu erau de pe aici.

*

În port nu erau decât trei cârciumi, dintre care doar două deschise toată ziua.

Pe Morris l-am găsit horcăind de beat în grajdul de la Peştişorul de Argint, adică la John Zâmbăreţul în curte, care era numit aşa după buza de sus ferfeniţită de o bucată de sticlă ce se aflase într-o mână neprietenoasă cu el.

— Greu de trezit ăsta, stă ca un porc în mocirlă, îl împinse John pe Morris în şale.

— Apă, paie şi bătaie, prietene, i-am zis.

M-am gândit niţel şi am pus oţet pe o treanţă de pe acolo, i-am aşezat-o distrusului pe faţa plină de noroi şi l-am ridicat de pe jos ca pe un strigoi.

— Unde i-aţi dus pe Scott şi pe Mike?

— A?

L-am ajutat cu nişte picioare în coaste şi nenorocitul a trecut la loc la somn.

— Adu iar oţetul, John, are nevoie de tratament, nu glumă.

— Ţine, omule. Pârlitul are buzunarele goale, că i le-am întors pe dos după bani, a lăsat băutura neplătită, veni-i-ar greaţă de jigodie.

— A, mulţam, chiar aveam de gând să te întreb de ce-o avea prin buzunare. Ai verificat şi prin ascunzişurile hainelor?

— Aăă, nu m-am gândit că ar fi vreun secretos.

Max îi întinse lui John banii care ar fi plătit destule

sticle.

— Sunt prea mulţi, domnule.

— E bine. Lasă-l cu noi, plecăm repede.

— Bine, domnule. Nu v-am văzut în viaţa mea, oricine ar întreba.

Pe Max nu-l încălzea cu nimic gargara ăluia.

I-am desfăcut căpitanului din toate cusăturile surtucul, vesta şi nimic. Max i-a tras nădragii şi le-a rupt turul. M-am tras niţel în spate, că nu mă prea ducea mintea să înţeleg ce urmează.

Militarul pârât, cum zicea Stan, îşi ascunsese consemnele în turul dublu al nădragilor.

— Bine că nu şi le-a vârât altundeva, m-am trezit rostind.

Erau trecute persoanele pe care urma să le contacteze, parolele cu semnele secrete de recunoaştere şi locul unde urma să întâlnească fiecare ins.

Max i-a luat semnele de pe uniformă şi am mers direct în port, unde era trecut punctul de întâlnire, în mai puţin de jumătate de oră.

— Aşteaptă-mă la intrarea în canal, mă întorc când înţeleg ceva.

L-am privit cu drag şi pentru prima oară după mult timp, l-am luat în braţe. Am realizat destul de repede că eu aveam nevoie să-l cuprind mult mai mult decât credeam şi îi sunt veşnic recunoscător pentru înţelepciunea cu care ne dădea fiecăruia întocmai ce aveam nevoie, de fiecare dată.

Mi-a zâmbit înapoi, iar ochii lui tăioşi ca lamele erau melodioşi acum, mai ceva decât corzile de ghitară pe care le mângâia Iza cu atâta măiestrie.

După toţi anii scurşi de atunci, nu îmi pot scoate din minte minunea zâmbetului lui şi nici că ştiu ce vrajă a făcut să mă gândesc tocmai în acea clipită la Iza, draga noastră. Cred că şi lui i se făcuse dor de ea.

Îl priveam din spate şi am constatat că Max căpătase un mers ciudat, uşor aplecat într-o parte, care aducea prea tare cu al beţivului de Morris.

— Nu, mi se pare, cred că mă lasă vederea mai mult

decât recunosc.

L-am urmărit mai îndeaproape.

Căpitanul Morris s-a dus glonţ la înlocuitorul şefului căpităniei.

— Pace pentru împărat, amice, se auzi surd vocea spartă de tabac al căpitanului.

— Totdeauna cu inima, amice, răspunse blondul spălăcit din curtea cârpită cu bolovani de mai.

— Transportul a fost livrat alaltăieri.

— Aşa crezi tu, a plecat abia ieri.

— Crezi că va ajunge la timp?

— Nu e treaba noastră, Morris, e cale lungă şi anevoioasă până în Germania, o să facă un pic de ocol, iar ăia stau adormiţi maxim două zile, omul nostru de pe punte o să-i hrănească după cum ne-am înţeles.

— De ce nu au plecat la timp?

— Hm, vezi tu, neamţul nu a fost prea încântat de prima opţiune, Sea Spirit, cică era prea răpănoasă, aşa că i-a băgat pe al doilea vapor, Ocean Breeze, care face şi mai puţin până acolo, că e mai mare şi mai rapid. Habar n-am cum o fi mai bine, ţi-a lăsat banii la cutie, ţi-i dau când îmi dai hârtiile. Morris i-a înmânat nişte documente.

— Ţine, amice.

— Mulţumesc, amice, a răspuns celălalt şi a scos pistolul să-l mierlească pe Morris.

M-am apropiat să îi înhaţ, dar m-am dezmeticit la timp. Morris l-a căsăpit pe spălăcit cu toporul care habar n-am cum apăruse şi ce să crezi, în locul gunoiului de beţiv apare Max. Nu ştiam că poate face asta.

— Juma-de-Faţă, tăticule, mergem în Germania. Îl luăm şi pe Samuel cu noi, el vorbeşte limba friţilor şi a francilor. Eu nu am nevoie de altceva decât de timp.

Au plecat după două ore. Samuel a apărut ca din pământ. M-am dumirit singur, mai apoi, că oricum Samuel era nemortul lui şi nu era nevoie să-şi rostească prea multe între ei. Pe mine m-au lăsat acasă, Max mi-a zis să îi spun colonelului Sounders tot ce se întâmplase şi că o să-mi dea de ştire ce trebuie să mai fac, să am doar răbdare.

Răbdare am tot avut eu, dar de data asta parcă tot simţeam că e nevoie de ceva mai mult.

*

Scott şi Mike au murit pe drum, vaporul lor a ajuns mai întâi în Franţa. Max şi Samuel i-au adus de acolo în nişte sicrie de plumb, după un obicei pe care eu nu îl cunoşteam.

Colonelul i-a jelit ca un câine legat şi hăituit cu pietre. Bietul de el, nu mai putea face nimic altceva. Jalea şi neputinţa lui îl amărau şi mai mult pe Max.

— Am ajuns mult prea târziu, omule, l-am auzit pe Samuel. Ai noştri erau deja descărnaţi. Colierul de oase pe care i l-a dat Max colonelului este cioplit din oasele hoţilor de oameni, erau şase cu totul. Le-am plătit cinstit, i-am lăsat pe toţi fără dinţi, le-am luat câte o mână să avem ce să cioplim şi le-am pus capetele tăiate la fund, să nu îi mai primească nimeni, nicăieri, să hălăduiască trişti prin nesfârşirea lipsei de viaţă. Colonelul n-a mai fost niciodată la fel.

Nimic nu a mai fost la fel.

Stau şi mă întreb ce ar mai fi putut fi la fel.

*

Sigmund, cu sprijinul Idei, a priceput repede pe unde ne poate duce vântul ăsta gol. Au dus din casă acareturile din camera în care crescuse Scottie şi au împărţit amărâţilor multe din hainele lui, ca să nu mai dea maică-sa cu nasul de ele.

L-au plâns mult. Au lăsat atunci să iasă din ei jalea ce se cerea scursă ca un puroi.

Moartea ne ocolise până atunci sau, cine ştie, poate că ne tot dăduse târcoale şi se pregătea să muşte, adulmecând pofticioasă prada.

Sari îl ţinea în braţe pe Darrin şi îl mângâia ore în şir, de parcă ar fi aşteptat vreo urgie.

Stan mergea tot mai des la fabrică, unde Samuel se mutase cu totul la rugămintea colonelului. Erau o grămadă de angarale de ţinut sau de dus la bun sfârşit pe acolo. Mă gândeam că spionii ăia care l-au răpit erau pe cale să

reuşească să strice toată rânduiala fabricii şi în mare măsură să scuture viaţa casei noastre.

Colonelul s-a dus la domnii cei mari din Congres şi le-a rostit un discurs despre fapte mari, spirit şi viaţă, cu tot sufletul, pentru a-i îndupleca să ne lase să mergem la război. Adeseori mă oprisem, în trecut, din munca mea obişnuită şi mă minunasem de bunătatea colonelului şi înţelegerea lui. Acum urla în el un lup flămând, care strânsese în atâta amar de vreme prea multă ură mocnită ce îl ardea şi-l rodea pe dinăuntru, iar zbaterile zilelor care acum se târau ca o boală îi destupaseră urgia.

— Domnilor, aşa le zisese în Congres, patria noastră este roasă de o plagă aruncată peste gardul nostru. Graniţele noastre se şubrezesc fără a le repara, ca în orice curte. Suntem sabotaţi şi vânaţi în propria noastră aşezare, pe care ne-am grijit-o după nevoile noastre şi cu sudoarea frunţii noastre pusă peste oasele părinţilor noştri. Duşmanul este deja în ograda noastră. Plătim acum cu sângele fiilor noştri. În acest caz, nu suntem deja în stare de război? Vă întreb, deoarece doar în timp de război ordinea omenirii se strică, în loc să vezi fiii cum îşi duc taţii la groapă, vezi taţii cum îşi înmormântează fiii.

Colonelul respira uşor, ca şi cum se pregătea să-şi surprindă vânatul cu pălitura de atac, aducătoare de moarte.

— Domnilor, vă rog doar să recunoaşteţi o stare de fapt şi să îi daţi sens şi lege, anume că această ţară mare este deja în război!

Ovaţiile şi aplauzele sălii nu îl încălzeau cu nimic. Nimic nu l-a mai încălzit defel de atunci.

Oamenii ăia l-au ascultat şi au votat. A doua zi s-a declarat război.

Trei milioane de oameni au venit la luptă, atât era armata noastră.

Un milion de suflete aveau să purceadă în Europa, în Franţa, la bătaie.

*

Stan nu avea niciun gând de plecare de lângă

nevasta şi copiii lui, cu atât mai mult la război la dracu-n praznic.

Steve era deja sufletul curţii, respira prin glodul fiecărui colţişor. Ograda noastră plină de copii ştia bine cine este tăticul ei şi ăsta era Steve. Steve dus la bătaie cu friţii şi ai lor nu era de înghiţit. Caii şi vacile, cu restul dobitoacelor fojgăiau şi fremătau amarnic la vântul ce adia plecarea lui.

Dealurile viţei de vie se întristaseră şi ele, roadele se stafidiseră pe joarde şi se umpluseră de mucegai.

Plecarea lui Sigmund rupea rostul dealurilor, dezrădăcina izvorul mustului şi golea colinele altă dată înmiresmate de vraja veselă a tulburelului. Hotărât lucru, Ziggie nu putea pleca.

Max l-a înţeles pe taică-său fără alte întrebări.

S-a înrolat imediat ce l-a condus pe Scottie la marginea porţii din pământ.

— De aici te descurci singur, frate. De acum timpul e de partea ta.

Am înţeles atunci că şi timpul avea viaţa lui, iar uneori respira prea multă lâncezeală, alteori i se făcea poftă de alergat şi uneori de tumbe.

*

Războiul se lăsa peste noi ca o înserare. Umbrele se alungeau şi se urâţeau, până când totul era doar umbră.

Nemţii visau lumea oceanelor cucerită de submarinele lor, care erau nişte dihănii de vapoare ce mergeau şi pe sub apă. Submarinele astea certăreţe găureau în stânga şi în dreapta orice prindeau, chit că erau doar vase de negoţ sau de voiaj. Or fi avut vreun cap fierbinte în fruntea lor şi ei, bieţii, de le-a încurcat aşa viaţa. Eu de când fac umbră pământului ştiu că nemţii ăştia, oameni ca noi, cu două mâini şi două picioare, erau meşteşugari pricepuţi şi corecţi, başca mai făceau ăi mai buni cârnaţi, aproape la fel de buni că ai nebunului de Grimnir. Neamţul nostru din târg făcea o bere de te lingeai şi pe frunte, nu doar pe buze, de gustoasă ce era. De când cu râca asta între noi şi nemţi n-a mai cumpărat nimeni de

la el, se temeau toţi că îi otrăveşte. La fel s-a stricat treaba şi cu Willie cârnăţarul, pe care îl aflaseră nişte inşi din târg că îi zicea Wilhelm în hârtii, ca pe împăratul friţilor.

Războiul ăsta ne secase curţile de flăcăi în toată ţara, lăsând în urmă doar viaţă bătrână, că până şi femeile ce mai-nainte străluceau se pământiseră la faţă şi se posomorâseră, să nu mai vorbesc de copii, care îşi schimbaseră şi jocurile.

*

Băieţii au plecat toţi odată.

— Vă rog, dragii tatii, să vă întoarceţi toţi şi întregi, aşa cum aţi plecat. Nu e cazul să vă mai vorbesc despre grijă şi să vedeţi unul de celălalt. Hai la treabă, băieţii mei, să vă întoarceţi repede şi să nu vă treacă prin gând să întârziaţi.

Colonelul nu a rezistat să îi vadă plecând, să îi privească din spate cum se depărtează.

Bietul de el a intrat rapid în casă cu Lizzie de mână, lăsându-şi feciorii să-şi ia la revedere de la ai lor pe îndelete.

Era începutul anotimpului frunzelor ruginii.

Cu toţii ne amăgeam că o să-i revedem pe băieţi până nu vor apuca frunzele să cadă din copaci. Cu toţii ştiam că nu va fi aşa.

Samuel s-a înrolat odată cu Max, pe post de tălmaci de franceză şi germană.

— Ai grijă de ei, Sam.

— O să ne uităm unul după celălalt. Dacă îţi vei scoate butoiul cu simbriile noastre, să iei aminte că am băgat acolo şi nişte hârtii, acţiuni care cred că au devenit foarte valoroase.

— Ce e în butoiul ăla nu e doar al meu.

— Ce-i acolo e doar al tău, eu nu pot atinge banii mei, aşa e legea mea, iar Grimnir nici atât, nu i-ar fi înţeles în veci.

M-am agăţat de un gând ce m-a trecut atunci.

— Auzi, tu ştii ce se va întâmpla, nu-i aşa?

— Nu, Robert, habar n-am, iar dacă aş fi aflat le-aş fi

zis deja tuturor.

Aşa era, le-ar fi zis, nimic nu-mi putea lua credinţa asta.

Steve şi Sigmund erau la infanterie, Max şi Stan aveau brevet de pilot, erau la aviaţie.

Le făceam cu mâna în semn de bună vedere de pe peronul gării. Şi eu, ca şi Jim, ne sileam piepturile să rămână întregi şi să nu se spargă acolo. Trenul ăla plin cu băieţi tineri era ca un tren cu animale, cum trimiteam noi la sacrificat pentru armată. Pe măsură ce vagoanele câştigau distanţă faţă de noi, trăgeau după ele o parte din mine, rupându-mă de viu. Simţeam cu durere că cea mai mare bucată a inimii mele s-a dus după ei, lăsându-mi şi mie una mititică, tocmai cât să pot respira aşteptând-o pe cea plecată să mi se întoarcă, odată cu băieţii.

*

Când s-a prăpădit Scott s-a simţit pustiul lăsat de lipsa lui în casa mare şi în toată curtea. Acum, după depărtarea la care au fost traşi de nevoie toţi băieţii noştri, se simţea de parcă totul din jur ar fi fost pârjolit.

Căutam cu toţii scuze să trăim, pentru că de temei nici nu mai era vorba. Era de prisos.

Aşteptam întoarcerea băieţilor şi scrutam listele de dispăruţi lipite prin târg şi tipărite în gazete mai ceva ca nişte hăitaşi. Apăsarea noastră se ducea mai departe pe umerii ţâncilor din curte şi parcă nu reuşeam să o scoatem la capăt.

Madame Isabelle inventa în fiecare zi jocuri noi şi dorit amuzante, jocuri de pace. La scurtă vreme s-a mutat la noi, la rugămintea fetelor şi insistenţa domnului Sounders. A trecut uşurel o săptămână, apoi o lună. Pianul suna un pic mai cristalin, chitara la fel, odată cu celelalte zdrăngănele.

*

Căzuseră toate frunzele, copacii pleşuvi îmi speriau nopţile cu umbrele ghearelor de pe crengile amorţite de vântul mai rece ca niciodată.

În noaptea aia îl visasem pe Samuel, în mijlocul unui

iad de foc şi smoală curgândă, mă îmboldea să plec după Stan. M-am bucurat că eram treaz în sfârşit. Îmi deschisesem geamul să las frigul să mă răcorească de fierea iute şi acră a iadului. Când am dat să închid fereastra la loc, m-a oprit un scâncet slab, prinsesem între rame mâna cuiva, o mână delicată pe care o recunoşteam. Am deschis repede şi Ingrid a sărit în cameră.

— Of! iar visez, ce porcărie, nu se mai termină!

— Nu, iubitule, nu visezi.

M-am pişcat de două ori şi durea rău.

— Da, e aievea. Ce faci aici, Ingrid?

— Mi-era dor.

Ingrid mirosea bine, cum mirosea doar ea, a ierburi de primăvară şi un pic de tutun de pipă amestecat cu cuişoare. Înainte să se prăpădească, îmi spuneam că tutunul ei miroase a tămâie sau ceva răşină, acum înţelegeam că mirosea a viaţă trăită.

M-am lăsat iubit de femeia mea, apoi i-am dat iubire înapoi şi am iubit-o eu pe ea. La scurtă vreme am repetat inversarea, ca şi cum am fi trecut îmbrăţişaţi prin luciul oglinzilor ce separă între ele toate realităţile.

Mi-a legat încheieturile mâinilor de marginea patului cu năframa ei colorată cu care o înveşmântasem când am condus-o la îngropăciune. Îi simţeam mirosul de flori de gheaţă, de zăpadă proaspătă. Am tras parfumul ei adânc în piept, cu patimă.

— Mă bucur că m-ai cerut înapoi. Aveţi nevoie de mine un timp. Mâine ţine-l în casă pe micul Will şi să nu plece nimeni din curte la târg. Orice nume găsiţi pe listele alea, nu le luaţi în seamă. Băieţii sunt bine, o să primiţi curând semn de la ei.

— Unde pleci?

— Dincolo.

— Mai stai, nu te du, m-am zbătut eu să o prind.

— Nu încerca să pui vreo stavilă drumurilor pe care nu le poţi stăpâni, iubitul meu. Toate la timpul lor, ştii prea bine.

Apoi m-a sărutat cu dragoste, uşor-uşurel, ca un fulg.

M-am scuturat înfiorat. O ţineam în braţe pe Isabelle, habar n-am cum ajunsese la mine în odaie. Mâna mi-era agăţată sub gâtul ei, amorţită sub povara ei delicată. I-am ridicat uşurel capul, să nu o trezesc şi m-am strecurat afară din aşternuturile boţite rău.

În jur totul părea la locul său, pipa pe care o păstrasem de la Ingrid era nemişcată, deci visasem. M-am apropiat de marginea raftului unde pusesem pipa şi am luat-o în mână. Era caldă şi mirosea ca şi cum ar fi fost abia folosită. Abia fusese stinsă.

Am zâmbit. Năframa lui Ingrid atârna de marginea patului, cu un nod pe care doar ea ştia să-l facă, se desfăcea imediat trăgând dintr-o parte. Am mirosit-o. Păstrase aroma ei, de parcă abia o dăduse jos de la gât.

— Of, ce dor mi-e de tine! m-am surprins şoptind.

— Poftim? Isabelle se trezea.

— Nimic despre noi, Isabelle, stai liniştită. Nu am simţit când te-ai strecurat în odaie.

Isabelle zâmbi şi ea, cum doar Ingrid ştia.

— Femeile au misterele lor, nu poţi şti chiar totul, se răsfăţă Isabelle şi se întoarse somnoroasă pe partea cealaltă, lăsându-mi în admiraţie spatele ei golit până sub posteriorul de marmură.

*

Dimineaţa m-a izbit cu aerul jilav al dealurilor plânse. Liniştea se rupse, din dreptul casei mari. Sari urla în curte, în braţele Izei.

— Sufletul meu, sufletul meu! Eleanor a ieşit după ele.

— Ce a aflat?

Speram ca răspunsul ei să fie altul.

— Stan şi Sigmund sunt pe lista de dispăruţi. Tata e căzut cu totul, copleşit, l-a lovit vestea în moalele capului şi e lat pe scaun.

Am intrat în casă, direct în camera de oaspeţi. Colonelul stătea fără niciun rost, scurs pe scaunul lui, în capul mesei ovale, care acum era cu adevărat uriaşă în goliciunea ei.

Se apropiau paşi coborând pe scara mare. Micul Will fusese trezit de larma din jur. Era descumpănit de jalea ce ne împresura. Se uita la bunicu-său ca la o casă arsă. Pe scări se auzeau alţi paşi mărunţei, semn că şi Brad era treaz.

— Bunule?

Răspunsul dânsului întârzia, lăsând să i se lungească pe faţă o strâmbătură ce fusese zâmbet cu ceva vreme în urmă.

Micul Will trase de uşile mari de sticlă să le deschidă, cu gândul de a se duce în curte să cerceteze izvorul urletelor. M-am repezit şi l-am tras de mână în casă, cu un strop înainte să cadă în faţa noastră geamul mare de la fereastra de sus, uitată deschisă şi vânturată aiurea. Cioburile ascuţite căzdeau ca o ploaie de săbii şi se înfigeau dincolo de uşă, furioase că nu au găsit nicio pradă.

Pe figura colonelului am citit iute zâmbetul lui Ingrid, care s-a destrămat la fel de repede.

Domnul Sounders s-a ridicat şi şi-a luat nepotul în braţe.

— Iartă-mă, băiete, iartă-mă.

Pe băiat îl cam trăgea aţa afară, dar i-am zis că până se domolesc femeile din curte e bine să ne găsim de lucru prin casă, să nu stăm în calea furiei lor.

— Ai dreptate, Jumi, furia se prăpădeşte mai repede afară, s-o lăsăm acolo, are mai mult loc să obosească. Noi vom rămâne azi în casă, dar te rog să stai cu mine, bunul pare destul de abătut.

— Măi să fie, ăsta da spirit care uimeşte. Hai să mă înveţi să joc şi eu şah, poate aşa mă mai luminez niţel, văd că ţie tare îţi mai prieşte exerciţiul minţii!

*

În prima zi din prima lună de iarnă ne-au trimis acasă semnele de armă ale lui Stan şi Sigmund. Fuseseră găsite corpurile într-o mare de alte corpuri îngheţate. Ni se transmisese depeşă oficială semnată de ministrul de război, care mai scria şi nişte cuvinte frumoase, aceleaşi cuvinte pentru fiecare din băieţii noştri, de două ori

aceleaşi cuvinte surde ca o bătaie primită fără temei, pe nemeritate adică.

Jalea femeilor ustura ca o căldare de iad. Bicisnicul de război furase toată viaţa din noi. Am tot stat să chibzuiesc de ce o dihanie aşa urâtă ca războiul cere fără oprire de mâncare atâta viaţă fără să dea înapoi nimic decât mai multă moarte, ca lupul hămesit de care rosteau irochezii, lupul care nu se satură în veci.

Colonelul privea din pragul casei curtea golită de suflet.

— Juma-de-Faţă, omule, te duci să-mi îngropi băieţii cum se cuvine? Eu nu îmi las ce a mai rămas din ei aici de izbelişte.

— Mă duc, trag nădejde să duc măcar asta la bun sfârşit.

Oftam de pomană, eram prea mâhnit că nu înţelesesem bine ce îmi zugrăvise Ingrid în visul aievea. Mă speriase nenorocirea asta, doamne fereşte să o păţească şi Max sau Steve.

Nu ştiu dacă pentru îmbunarea zeilor sau pomenirea celor ce îmi traversaseră viaţa cum treci un râu, dar am luat în catrafusele mele câte un nimic de-al celor trei europeni pe care îi cunoscusem, să le duc înapoi pe pământul lor.

Am luat luleaua lui Ingrid, eşarfa de pus la brâu a domnului Alin şi cele două tablouaşe ale lui Grimnir.

Le-am aşezat cu grijă pe fundul geamantanului, învelite în hârtie lucioasă.

Am oftat şi mi-am scuturat bocancii de prispă.

— Sper să mă întorc repede.

— Întoarce-te cu bine, prietene, mă bătu pe spate colonelul, mai apropiat decât îl văzusem vreodată.

Mă pierdeam cu privirea spre depărtare şi simţeam fiorul iernii, venind spre mine, de parcă m-ar fi mânat spre alte zări, cum facem noi oamenii cu vitele, adică împingându-le din spate.

Am zărit pe borul pălăriei primul fulg de zăpadă şi prin mijlocul lui mi s-a deschis calea spre altă lume. Fulgul

se rotea când încet, când repede, ca o morişcă de vânt de jucărie, încropită din hârtie.

M-a dus gândul la o plasă de fluturi de-a copiilor şi că aş alerga după fulgi ca după gâze.

Fulgul mă conducea şi se mărea, ştiam bine că el hotăra încotro, stăpânindu-mi lumea, aievea. Se făcu mai mare ca mine şi purta în mijlocul lui o lupă prin care lumea se vedea cât de clar râvnea fiecare şi tare cred acum că mi-ar fi permis să intru în lume cât de adânc îmi doream, dar mă apăsa temerea că n-o să mă mai pot întoarce unde era menirea mea. Vântul m-a aruncat într-o barcă de-aia lunguiaţă în care încap vreo trei duzini de inşi, iar barca tot creştea şi se făcuse cât un vapor cu care se plimbau domnii, cum văzusem în port, cu care se traversa oceanul, iar totul era la cheremul fulgului meu de nea, primul fulg din iarna aia, rotund ca un capac de puţină. Puful uriaş de zăpadă era înzorzonat cu alte bijuterii de gheaţă, pe care după mintea mea doar Ingrid putea să le aşeze aşa.

Fulgul se făcu o timonă şi mă duse pe altă mare, cu flăcări domoale care îmblânzeau gheaţa. Pe măsură ce mă apropiam, flăcările erau şi mai pătrunzătoare, unind în inima lor cerul şi oceanul într-o singură văpaie, cu care pârjoleau pământul, de la ţărm spre interior. Aerul era înăbuşit în febră şi gheaţă, duhnind a boală.

*

Am ajuns în Franţa prea devreme să văd sfârşitul războiului şi prea târziu pentru începutul lui. Odată cu mine soseau flăcăi de-ai noştri, ca un şuvoi, contingente şi mulţimi, gata de izbânzi şi vitejii şi prea puţin gata de prăpăd şi chin.

Samuel mă aştepta cu o maşină de-a noastră, caraghioasă rău, îngreunată de foi groase de blindaj ce făceau un cuib în care se putea aşeza o mitralieră serioasă cu tot cu cei patru băieţi ce îi sunt servanţi.

— Ce fac copiii?

— Bine, Sam, se joacă de-a doctorul, de-a părinţii, chestii de astea. Nimeni nu se mai joacă de-a războiul la noi în casă.

— Ăsta e joc de oameni mari, ha?

— Habar n-am. Întreabă morţii.

— Te vei minuna când vei auzi câte are de spus un mort, Robert. Toţi sănătoşi?

— Da, poţi zice că da. Durerea din suflet încă nu le-a măcinat trupul, se înfruntă unul cu altul, iar corpul se împotriveşte deocamdată puroiului din gânduri.

Mi-a povestit că ai noştri vin cu miile în Franţa, în fiecare zi şi că cei de la comandament se aşteaptă să avem în curând vreo două milioane de militari trimişi în Europa.

— Le-ai văzut trupurile?

— Nu le-a văzut nimeni dintre ai noştri, aici băieţi mor cu miile, ca muştele, frăţioare, ţi se apleacă numai când vezi câte gropi se sapă.

S-a întors şi i-a spus ceva în franceză insului care îmi cerceta documentele. Franţuzul s-a oprit din cercetare şi mi le-a întins înapoi, cu o mişcare ceremonioasă şi plină de respect. L-a salutat pe Samuel cu o mină foarte serioasă.

— Spiritul cazon se instaurează mai repede decât credeam, Robert, băiete. Îţi vine să crezi că tipul ăsta era cel mai probabil cultivator de struguri sau levănţică?

— Războiul strică rânduiala vieţilor, hotărât lucru.

— Nu ştiu de ce mă mir ca prostul că totuşi nimeni nu învaţă ceva din asta.

— Unde mergem acum?

— Eu sunt detaşat la o unitate de bombardiere, traduc pentru ai noştri, câţiva englezi şi o mulţime de francezi, să fiu sigur că se înţeleg între ei, măcar în cuvinte.

Mi-am luat inima în dinţi.

— Şi băieţii?

— Max şi Steve sunt tot acolo, Steve e şeful pazei în tabăra noastră, s-a mişcat bine să găsească locul ăsta ceva mai ferit, iar Max îi ţine isonul unui englez nebun care montează proiectile pe avioane, de-asta li se zice bombardiere.

— Sigmund şi Stan?

— Tocmai ţi-am spus.

— Colonelul m-a trimis să îi îngrop cum se cuvine.

— Gropile lor sunt în partea eliberată de aliaţi, te duc mâine acolo.

— Du-mă acum, te rog.

— Am treabă în mai puţin de două ore şi până acolo facem vreo oră jumate, când mai ajung la treabă? Aici dacă întârzii eşti declarat dezertor şi te mănâncă imediat curtea marţială, care nu e deloc de joacă. Vezi tu, nu vreau să lipsesc de lângă băieţi, atât câţi au mai rămas…

— Lasă-mă te rog prin apropiere, mă descurc eu să ajung. Am o busolă.

Sam nici măcar nu a mai râs la insistenţa mea. A călcat-o mai tare şi mi-a făcut hatârul.

Mi-a întins un bilet.

— Ai grijă, ţi-am scris în franceză aici unde ne găseşti, doar arăţi biletul şi te va îndruma cineva. Suntem cantonaţi la Saint-Mihiel. Băieţii sunt îngropaţi aici, nu pot să-ţi zic unde, că nu am dat de ei niciodată, oricât am căutat. Semnele de armă se strâng pentru a număra mai uşor morţii, de-aia vi le-au trimis acasă. Baftă, prietene! Tu îi poţi găsi.

— Mulţumesc, ştiu că ţi-e greu, îţi mulţumesc mult.

— Nu sta mult.

— Nu, nu stau mult, îmi las bulendrele la tine în maşină dacă se poate. Sunt şi trei epistole ale colonelului şi una a lui Eleanor. Una din scrisorile colonelului e pentru tine, citeşte-o, pe celelalte dă-le lui Max şi Steve.

— Bine, nu o mai lungi. Tic-tac, pierdem timpul. Geamantanul tău nu poate sta la mine, tu ai nevoie de el. În război e bine să îţi ţii lucrurile aproape şi să te înveţi să păstrezi cât mai puţine, să poţi fugi mai lesne.

— Hei, vezi că scrisoarea lui Eleanor e pentru Max, nu pentru Steve.

Sam gonea dihania lui pe roţi hurducăind-o cu însufleţire. Lângă mine, pe toată întinderea, însufleţirea lăsase loc crucilor.

Am început să-i caut, în umbra apusului de soare, până nu mai puteam descifra nimic din ce era pictat sau

scrijelit pe cruci. Am aprins felinarul şi am continuat.

Sari şi Ida îmi dăduseră câte o scrisoare pe care să o las la căpătâiul băieţilor, să le aline trecerea.

După multe ceasuri m-am aşezat pe pământul jilav şi m-am sprijinit de un ciot de rădăcină.

Lumina pâlpâindă dansa în jurul crucilor. Mă copleşise osteneala drumului şi înfrigurarea căutării. M-am întins pe pământ. Lutul m-a înghiţit cu nesaţ, de parcă m-ar fi sorbit de sete.

Întâi de toate am constatat că înăuntru era cald, nu ştiu de ce îmi trăsnise prin cap că mă scufundasem în vulva pământului, iar lui îi făcea plăcere, că-l auzeam gemând cu patimă. Pretutindeni mă întâmpina nerăbdarea jilavă şi dulce a vieţii suptă din altă viaţă.

— Te aştept de prea multă vreme, Robert, îmi spuse viaţa de sub pământ.

— Iartă-mă, departe de mine gândul de a-ţi pricinui vreo supărare, eram doar încredinţat că am o misie aparte din moment ce am rămas să fac umbră pământului atât amar de ani.

— Aşa cred mulţi…

Tăcerea mă cam arunca în mrejele îndoielii.

— Aşa se tace înainte de ţipătul atacului, mi se destăinui un ins mărunţel, fără un braţ şi jumate de cap, jumatea din ceafă. Era tot doar o frunte, de parcă l-ar fi desenat un copil pe o hârtie şi l-ar fi purtat vântul aiurea.

— Eu sunt partea mea din faţă, nu vrei să cunoşti partea mea din spate, crede-mă, zâmbi el trist. Pregăteşte-te de asalt, te vor izbi.

Mi se împleticise limba şi nu găseam cuvinte potrivite pentru jumătatea de ins care mă călăuzea.

— Aha, ştiu, e doar un vis, sunt eu, pentru că mi se zice Jumade Faţă, ai? M-am prins, gata, mergem mai departe?

— Nu încă. Eşti mai nepregătit decât speram, nu-mi place munca asta, am acceptat-o doar să fiu pe placul judecăţii, ştii ce zic?

— Habar n-am ce zici, tipule, nici nu-mi pasă.

— Ar trebui să-ţi pese, că dacă te rătăceşti, aici rămâi.

— Nu îmi displace aşa rău, eşti cam mofturos. E cald, dulce, e linişte, ce nu-ţi e pe plac?

— HA!

Zumzăia ceva, încetişor, apoi din ce în ce mai aprig. Şuvoiul m-a lovit ca un val nimicitor, rupându-mă în mii de îndoieli ce aşteptau adeverirea miezului planetei.

— Fir-ar să fie, zbor pe sub pământ, am urlat să acopăr vuietul asurzitor de voci.

Veneau în zdrenţe, trişti şi plânşi, singuri în mulţimea tuturor, pierduţi.

— Ia-mă sus, mi-e frică, auzeam vocea celui din faţă, care nu îşi descleşta fălcile dintr-o cârpă ferfeniţită.

— De ce ronţăi cârpa aia?

— E batista iubitei mele, nu am cum s-o păstrez, mi-e să nu mi-o fure ceilalţi. În ea am băgat toate amintirile mele frumoase. Aici se fură amintirile, mi-a şoptit urlându-mi în urechea bună.

L-am studiat mai bine şi atunci a ieşit la iveală neliniştea lui mai bine. Bietul de el nu mai avea mâini.

Bag seamă că şi el m-a văzut scociorându-mă după braţele lui ciungi.

— Mi-am pierdut mâinile, dar ce folos, infecţia s-a dus mai departe şi am lăsat inima chezaşă că sunt băiat cuminte şi nu îmi mai rod unghiile.

— Păi nici nu poţi, nu ai nici unghii şi nici gura nu ţi-o descleştezi.

Vocea din spatele lui m-a dumirit:

— Unghiile lui sunt în gâtul meu, eu sunt amantul nevesti-sii, ne-am dat seama prea târziu, eram deja sentinele în post. Mă răscoleşte cu aduceri-aminte triste când îşi roade unghiile din jugulara mea, aşa că l-am pârât mamei lui.

— Mama lui?

— Da, e în amintirea mea, se ascunde de el, nu-l mai poate privi de milă, doar mă sileşte să stau în apropierea lui, aşa e şi ea în stare să-i audă vocea.

Mă acomodasem cu avântul vocilor şi învăţam să nu le mai bag în seamă pe toate deodată.

— Stan! Ziggie! Băieţi, sunt eu, Juma-de-Faţă, m-a trimis taică-tu după voi.

— Bine, tipule, se auzi o voce de femeie, poţi să îi spui lui tasu că o să cam întârzie la masă băieţii lui. Cum ai intrat la noi?

— Habar n-am.

— Ba ştii prea bine, nu eşti mort ca noi, tu nu vezi ce anapoda e totul?

— Îi caut pe doi băieţi.

— Pleacă de-aici cât mai poţi, o să te rătăceşti.

— Hm, mi-a mai zis asta un tip.

— De bună seamă că nu l-ai prea ascultat, nu-i aşa, nebunaticule. Eşti un băieţel foooarte neascultător.

Am privit-o mai bine.

— Doamne, ce muiere!

— Hai, lasă, schimbă abordarea, ştiu că am efectul ăsta asupra bărbaţilor.

— Eşti uriaşă!

— Poţi spune că sunt o mulţime de femeie, ar trebui să pari ceva mai bucuros.

De când mă ştiu m-am considerat un tip destul de mare, dar femeia asta era aproape cât mine şi habar n-am de ce mă neliniştea chestia asta.

— Auzi, tu nu i-ai văzut pe băieţi?

— Pe Stan şi Ziggie?

— Da, m-am bucurat eu.

— Ba da, demult, într-o amintire de-a ta pe care mi-am brodat o de un vis cu tata. Pentru noi, aici, asta înseamnă că s-a petrecut aievea.

— Să nu îţi fie cu supărare, dar nu prea am vreme acuşica de taică-tu. Eu îi caut pe băieţi.

— Am priceput, nu sunt tâmpită, sunt doar mare pentru o muiere, mi s-a mai zis.

— I-ai văzut?

Femeia mă privea cu ochi pe care îi ştiam. Să tot fi avut vreo treizeci-patruzeci de ani.

— Cine eşti?

— Miranda, călăuza ta. Tata era vecinul tău.

— Nuuu, nu ne înţelegem, să-mi fie cu iertare, dar…

— Niciun dar, Robert, crezi că-mi pierd vremea îndrugându-ţi verzi şi uscate?

— În primul rând că Miranda era mărunţică de statură.

— Da, Robbie, sunt eu, aici sufletele bune pot alege. M-am oprit din mirare. Avea dreptate.

— Vino cu mine, nu te teme.

Călăuza m-a luat de mână şi m-a tras spre uşile mari ale pământului. Pe lângă noi trecu jumătatea din spate a insului care mă întâmpinase la intrare, aşa că trăsei nădejde că ne aflam la ieşire. Nu ştiam dacă asta e bine sau e greşit.

Taica îmi zisese odată că orice lucru terminat e sigur pe jumate bine făcut. Socotesc acum că trăgea nădejde că aşa mă îmboldeşte să mă ţin de treabă, adică odată începută să o duc la bun sfârşit. Poate că de-asta nu m-am putut lepăda de multe chestii, dar mai ales că m-am ţinut de povestea asta de aici. Oricât stăteam pe gânduri, tot gândurile câştigau, aşa că am tot chibzuit până şi gândurilor le-a venit sorocul.

— Miranda, moartea este pentru totdeauna, nu-i aşa?

— Adică mă descoşi dacă există vreun leac pentru moarte, asta faci?

— Aha.

— Păi, hm, nu la mine găseşti dezlegarea şaradei ăsteia. Ştii ce, îţi dau un sfat, caută răspunsul la oamenii vii, e treaba lor.

Am dat peste un fel de focă, destul de prietenoasă, cu care se ştia Miranda.

— Miranda, mi-ai adus ceva bun?

— Da, o cască nouă să nu te mai doară capul ca data trecută, zise călăuza mea şi-i dădu o cască de fier de război, pe care foca şi-o îndesă după priceperea ei, sărind în ea ca într-o cutie de conserve.

— Asta mă va ţine bine, se auzi ecoul din cutie, voi

mă vedeţi?

— Nu, am răspuns.

— Normal, e magică, zise Miranda făcându-mi cu ochiul. Era iar fetiţa pe care o ştiam.

Foca se făcu un zmeu şi ne-am atârnat de ea, aşa cu aripile deschise, ca un avion de recunoaştere. Am încercat să desluşesc cine era pilotul, parcă era vocea lui Stan.

— Stan, tu eşti?

Zmeul de oţel s-a prăvălit în marea de sub noi şi ne-am scufundat în mocirla îndoielilor.

— Am uitat să-ţi spun să taci. Acum ne-am cam împotmolit, o să încerc s-o domolesc eu.

— Foca avea dinţi imenşi, iar înăuntrul ei se vedea hoitul lui Grimnir, cu ochiul scos.

Am auzit vocea vieţii.

— Tai-o, Jumi, acum! Era vocea lui Max.

Pe Miranda nu mă mai puteam baza, fusese înghiţită ca un peştişor de foca şarpe. Am sărit după ea, trăgând prin cele trei rânduri de dinţi geamantanul meu din piele moale de viţel, nituit cu placheuri la colţuri. Dinţii îi creşteau şi se făceau câte un gărduleţ, unul după altul, trei garduri ca de sârmă ghimpată, urmate de tranşee. Calabalâcul s-a rupt în timp ce sărisem prin gura plină de dinţi ca nişte săbii şi vedeam cum se împrăştia prin gâtlejul animalului. M-am agăţat de brâul colorat al domnului Alin şi m-am lăsat dus pe pipa lui Ingrid, care se făcuse măricică, cam cât o sanie mai serioasă. Miranda se agăţase de un os de peşte ce rămăsese în gâtul bestiei. Am tras-o spre mine şi am băgat la piept tablouaşele lui Grimnir, din care zâmbeau Max şi Ingrid.

— Măi să fie, nu ştiam că smintitul de Grimnir o căuta pe Ingrid, mă minunai eu în faţa Mirandei.

— Eşti prieten cu Grimnir?

— Nu cred că am rămas în relaţii prea bune…

— Auzi, nu ştiu ce crezi că i-ai făcut şi nici nu contează, dacă el considera că i-ai greşit ţi-ar fi dat de ştire, ascultă-mă ceţi zic.

— Îl ştii pe Grimnir?

— Da, cam toată lumea îl ştie. Scoate sabia şi scoate-ne de aici, Robert!

Muchia tabloului cu Ingrid şi Max se alungise şi se făcuse un ciob tăios, care sclipea ca un diamant sau vreo nestemată de poveste, oricum.

L-am împuns pe şarpele focă în sus, deasupra mea şi s-a deschis vărsând cranii după cranii, de oameni şi peşti, cai, lupi şi alte dihănii. Spatele s-a deschis şi s-a scorojit în arsura de iad în care eram. Sub noi se frângeau valuri de oase şi păreri de rău, de forme diferite, toate plânse şi aducătoare de moarte.

Spinarea scorojită se făcea tot mai limpede o barcă, iar din luleaua lui Ingrid ne împingeau înainte rotocoale de fum. Prin capul animalului învins descâlceam trecutul, ca prin ochii unui peşte adormit, iar ochii se uneau, rămânând doar unul, ca un ciclop curios prin care scrutam numele băieţilor după care venisem.

Brâul de pânză ţesută de la domnul Alin se făcuse o pânză tocmai bună de ieşit de acolo, mare cât o velă sănătoasă, pe care o agăţarăm pe barda lui Grimnir. O recunoscusem după ciopliturile din mânerul lustruit de sângele altora.

Vela mare şi trinca se scuturară în acelaşi timp, râzând de bucuria călătoriei.

Nici urmă de băieţi.

— Miranda, noi am fost în rai sau în iad? Cred că am căutat în locul nepotrivit.

— Am fost peste tot, caraghiosule, îmi răspunse Ingrid şi mă sărută cum ştia ea, mai mult cu nasul.

— Adio, dragule.

Pământul pe care stăteam se uscase, zorii zilei rupeau întunericul necuprinsului.

— Ce vis! m-am minunat singur. Era cineva pe lângă mine.

— Hopa sus, Robbie!

— Taică! Tăicuţule, eşti aievea?

— Cum vrei tu, Robert. Eu doar m-am căznit să ţi-i aduc pe toţi să te scot de acolo.

— Săru-mâna, taică. Ce facem noi aici?

— Nu ştiu, Robert, tu hotărăşti. Acum eu pot să plec, mă gândesc că mi-a fost destul călătoria cu tine.

— Ai fost cu mine tot timpul?

— Ehei, bravo, aproape tot timpul. Vezi tu, Robbie, băiete, noi părinţii vă batem la cap cât sunteţi mici ca să vă păstraţi viaţa şi norocul pentru că şi noi trăim prin voi, mai departe, după ce nu mai fiinţăm şi poate că asta e cel mai bine, de-aia copii au mai mult nerv ca părinţii lor, dintotdeauna.

— Şi băieţii? Stan şi Scottie?

— Mai caută-i. Aşa mi-au zis ceilalţi să-ţi spun.

Taica era oricum o umbră şi-l priveam pe îndelete cum se destramă, odată cu ultimele lui vorbe.

*

Maşina care oprise lângă mine era a unui militar vorbăreţ. I-am arătat hârtia de la Samuel şi a dat din cap, făcându-mi semn să urc.

Steve mă aştepta încă din faţa porţii trântite în drum. Se adăposteau într-un fel de fost castel de-al vreunui francez scăpătat.

— Zi, ce face micul Will? Tata?

— Micul Will este foarte sănătos şi a mai crescut ceva, domnul Sounders vă aşteaptă.

Steve se ascuţise la faţă şi harta şanţurilor îngroşate de pe faţa lui se desenase prea devreme sau poate că încă îi mai priveam eu pe toţi băieţii noştri ca pe copiii ce fuseseră.

Mă puneau pe gânduri ochii lui cam tulburi.

Tabăra era lovită de epidemii, iar doctorii şi felcerii erau mai traşi la faţă ca toţi ceilalţi.

— Alergatul te cam omoară, nu Jumi?

Max rânjea spre mine, de parcă îmi citise gândurile.

— Da, mă gândeam că doctorii şi sanitarii sunt cam hăituiţi pe aici.

— C’est la guerre. Aşa-i războiul, Jumi, n-ai ce face. Dacă te apuci de el, ori mierleşti, ori eşti mierlit. Bine, te mai poţi şi ascunde, dar aia nu înseamnă că eşti la război,

doar fugi de el.

Avea râsul şi detaşarea pe care o mai constatam la Grimnir uneori, greu de citit altundeva.

— I-am scris Izei ieri, dacă ştiam că apari de azi mai aveam niţică răbdare. Îi voi da de ştire mâine că ai ajuns bine, când vorbim la telefon. Îmi place să îi scriu şi ea îmi trimite multe desene. Le-ai văzut vreodată?

— Pe unele, da. Mi le mai arată când îl pune pe frate-său să îi pozeze cu fel de fel de bazaconii pe cap sau pe el.

— Aha, am un desen cu toţi cei mici, Will, Alin, Brad şi Darrin, când am întrebat-o unde se ascunde ea, mi-a zis să întorc foaia şi chiar era acolo, în oglindă.

— Nu prea mai sunt aşa mici, Max. Au crescut.

— Da, au crescut, asta e tare bine. Samuel a ajuns la scurt timp.

— Cel mai mare duşman al nostru aici este departe de a fi vreo armă sofisticată de-a nemţilor, ci mult mai aproape de pielea noastră. Epidemia de gripă ne devorează, Juma.

— Nu i-am găsit pe băieţi. Niciun corp din adâncul ăla nu era al lor, am oftat eu ca să dau afară mai repede samavolnicia care mă apăsa.

— Hm, probabil, dar ştim bine că trebuia să fim siguri de asta, ca să aflăm unde să mai căutăm şi unde nu. Totdeauna truda cu bună credinţă are un rost, nu te îndoi de asta, amice. Ai nevoie de un pic de somn, bătrâne. Avem un pat liber în cameră cu ordonanţa şefului, vei sta liniştit bine acolo, nici nu-l vei simţi pe băiatul cu care vei fi coleg. E un indonezian foarte de treabă.

*

Nu cutezasem să sper că lumina poate fi mângâiată. Intrasem în camera în care stătea şi ordonanţa colonelului care conducea baza. Van Hoop, comandantul, era un tip cam roşcat-bălai, ce se trăgea din neamuri de olandezi, tot din Europa. Camera ordonanţei dădea cu fereastra spre un copac bine înfipt în pământul de sub el, cu crengile noduroase ca încheieturile unui bătrân uitat în viaţă. Socoteam că din cauza arborelui camera asta ar fi putut

părea cam întunecată pentru privitorii din afara ei.

Băiatul ăsta, colegul meu de cameră, Wayan pe numele lui, se ruga liniştit, în treaba lui, în mijlocul camerei care creştea mai abitir ca o cocă de cozonac pufos, umflată de lumina pulsată de baloanele respiraţiei lui.

Căldura moale şi mătăsoasă a luminii se unduia docilă în încăpere, mângâind pereţii, cotrobăind prin firide şi mai ales înăuntrul meu, ca un cal care te miroase trăgându-ţi toate gândurile în pieptul lui mare, până te cunoaşte şi cutează să aibă încredere în tine.

Când ea a considerat că sunt ce are nevoie, am ştiut imediat, pentru că nu mai aveam nicio bucăţică de întuneric prin mine.

— Eşti al meu?

Şoptea colorat, iar când se apropia de mine avea miros de fân proaspăt cosit.

— Nu ştiu, i-am răspuns luminii, sunt al celor din trecerea mea, iar asta mă îndreptăţeşte să cred că sunt şi al tău.

Nu credeam că lumina stă să cugete. Se pare că mi-a ghicit gândul.

— Nu, nu cuget, am făcut-o mai demult, înainte de Prima Zi, de prea multe ori.

— Aşa mi s-a părut, să-mi fie cu iertare.

— Nu cugetam, doar te aşteptam să ajungi acolo pe unde eu am trecut deja de prea multe ori.

— Şi?

— Ai trecut.

— Era vreo graniţă pe care eu nu am descifrat-o sau e vreo şaradă de descâlcit?

— Nu m-am gândit la asta, iar dacă nu am făcut-o înseamnă că nu contează. Îmi plăcea doar să te privesc.

— Miranda?

— Da, e vocea ei, tu alegi, felicitări. Din păcate nu ne mai putem juca de-a v-aţi ascunselea, pentru că totul este la vedere. Totul este doar despre vedere.

Acum era vocea Mirandei din copilărie, întocmai niţel

legănată ca a ei.

Era prea frumos ca să fie vreo capcană sau vreo prefăcătorie toată minunea asta, aşa că m-am aşezat lângă băiatul care se ruga dând rost luminii vii.

Respiram lumina ca pe un lan de grâu, ca pe viaţă. Avea acum miros de ploaie şi ţărână proaspătă. Baloanele din jurul nostru creşteau camera, o făceau casă, apoi un soi de templu într-un alt templu şi se opreau în crengile întunecate ale arborelui din faţa ferestrei. Copacul înconjura toată curtea locului sfânt, în mijlocul căruia se pregătea o masă. Mă tot minunam de unde atâta ditamai copacul din moment ce nu îi vedeam trunchiul, doar pălăria mare de ramuri şi frunze şi brâul ameninţător de rădăcini şerpuite, care sâsâiau şi imediat ce ieşeau la scoarţa glodului se puneau pe urlat, ca lupii ce-şi cheamă haita. Frunzele arborelui croncăneau şi fluturau penele de corbi.

— Unde îţi sunt ghearele de corb?

Tot eu mă miram ce-o fi în mintea mea să vorbesc cu coroana de frunze ca o pelerină de pene.

— Cine întreabă?

— Eu, cel de aici, din templu.

— Hai afară, păşeşte şi mă vei vedea pe de-a-ntregul…

Wayan respira cristale, diamante, safire, rubine, care întăreau centura de strălucire şi limpezime din jurul templului.

L-aş fi întrebat dacă se cuvine să ies de acolo şi să intru în cursa întinsă de copacul întunecos, dar îmi răsărise iar în minte vorba lui taica şi a colonelului, că dacă vrei să câştigi un război e musai să stai cu faţa spre el, aşa că am purces spre afară, dar nu aveam pe unde să ies, pentru că nu era nicio uşă, iar pereţii se făceau mari, ca nişte creste foarte depărtate de munţi, care se pot zări sau desluşi, dar nu le poţi ajunge în veci.

— Mă cunoşti, hai, ieşi, repetă glasul frunzelor pene cenuşii.

— Aşa e, te cunosc, da, eşti copacul din curtea

noastră, ăla de care a fost atârnat Grimnir, când i-a crăpat ochiul!

— Brava, Jumi, bun băiat, destoinic! Am nevoie de ostaşi ca tine.

— De fapt, cine eşti tu?

— Îmi poţi spune Copacul Cunoaşterii, din moment ce ne cunoaştem fix sub ramurile astea… Ha ha haaa, yuhuuu…

Râsul se transforma tot mai distinct în urlet de lup.

— Se simte vânt de lună plină, rosti Wayan, pe neaşteptate.

— M-ai surprins, domnule.

— Nu sunt domn. De ce te-aş surprinde?

— Ai dreptate, nu văd vreun motiv adevărat, doar închipuit, iar eu mi-am închipuit că nu vorbeşti.

— Vorbesc, cuvintele sunt importante, adesea.

De jur-împrejur se ridicau nişte coşuleţe din bambus cu flori, fructe, ţigări, orez, beţişoare, purtate pe cap de femei frumoase ca desenele de pe pereţii lui Van Hoop, comandantul. În biroul lui erau tablouri mari cu toţi oamenii aceştia care arătau fix ca Wayan, în diferite ipostaze, de la cules de orez la pescuit sau la război.

— Sunt ofrande, asta cară, mi-a răspuns Wayan privirii mele mirate.

— Pentru cine?

— Pentru zei, pentru toţi zeii. Avem Galungan, sărbătoarea bătăliei dintre bine şi rău, dharma şi adharma.

— În ce constă? Ţii post sau faci ceva special?

— Ne bucurăm. Zeii, raiul cum ziceţi voi, coboară pe pământ, unde se află toate fiarele răului şi luptă cu ei să îi învingă, ca să lase pământul curat pentru oameni. Se luptă timp de nouă zile, în încrâncenări legendare, iar după cele nouă zile vine Kanungan, când raiul pleacă înapoi în cer, unde îi este locul.

— Faci asta des?

— Ce anume?

— Temple de lumină.

— Nu ştiu, am crezut că l-a construit altcineva,

aveam de gând să te întreb dacă ştii cine.

— Nu, tu l-ai construit. Am respirat lumina amândoi şi tu ai adus strălucire cu nişte pietre preţioase, mai mari şi mai clare ca ale doamnelor de prin târguri, cu o sumedenie de culori. Omuleţul ofta.

— Cum te numeşti?

— Robert, dar mai toţi îmi zic Juma, pentru că mai am doar o jumate de faţă de om, restul a rămas pe o lopată.

— E bine că restul nu e pe făraş…

— Eşti glumeţ, tipule, îţi merge mintea, bravos!

— Mergem împreună, ne acceptăm aşa cum suntem.

— De unde atâta tristeţe pe aici?

— Boala de aici, focul şi gheaţa febrei strică tot pământul. Insula mea, Bali, e pe partea cealaltă a pământului şi acolo focul scutură tot pământul, scurmându-l să-şi facă loc afară. E a treia zi de sărbătoare şi ai mei nu mai pot ajunge la templu să-şi lase ofrandele. Cât crezi că pot aştepta zeii? Ei coboară pentru că sunt chemaţi, dacă nimeni nu-i cheamă, vor crede că nu mai avem nevoie de ei şi vor rămâne acolo, iar răul ne va cotropi, ne va mesteca în grabă şi ne va înghiţi viaţa, sugând tot sufletul din noi, ca măduva din oase.

— Şi apoi?

— Şi apoi lumea se va termina, iar fără noi, goală de viaţă şi gânduri şi suflet, of, lumea oamenilor nu va mai fi nici amintire, deci zeii se vor prăpădi şi ei.

— De ce zici că e cazul să chemi zeii?

— E nevoie de ei.

— Ce mai pot repara ei?

— Galungan, sărbătoarea noastră de nouă zile, începe cu pregătirea penjarelor şi sacrificarea porcilor şi puilor pentru ospăţ. Pregătirea de anul ăsta a fost în van, pentru că fiarele răului mistuie miezul pământului şi îl frământă, înghiţind templele sau punând bariere pe drumul spre ele. Dacă noi nu ajungem la templu, nu mai putem chema ajutoare şi lupta va fi câştigată de cei răi, iar noi vom dispărea în sclavia uitării.

— Zeii tăi sunt cu toţii băieţi buni?

— Zeii sunt zei.

— Bestiile răului care sunt?

— Ţiitorii lui Rangda, spiritele joase, care nu sunt de încredere, sunt răutăcioşi şi trădători. Sunt proşti, dar nu de prisos. Nu ştiu să meargă decât drept, se pocnesc de ziduri şi îi doare, de-aia odată loviţi nu se prea mai întorc în acelaşi loc. Se lovesc în ating-ating, peretele din spatele uşii şi nu pot intra în curte, dar pot fi ţinuţi afară, pe post de apărători.

Templul sclipitor se oprise din creştere. Vedeam dincolo de zidurile lui oameni răniţi, plângând, focuri şu se simţea miros de carne arsă. Dărâmăturile acopereau zările pământului verde şi galben. Mirosul de orez fiert era mângâiat de aroma de cuişoare şi tutun uscat, cafea şi cacao. Mă ducea gândul la bucuria vieţii.

Uşa camerei din care crescuse templul se făcuse un perete abrupt de munte, care îi permisese lui Max să intre nestingherit. Nu era doar impresia mea, templul se colorase la vederea staturii sale şi feţei blonde şi zâmbitoare, care aducea viaţă.

Coroana arborelui se scutura şi ea de bucurie, primindu-l cu drag pe Max.

— Mi-era dor de tine, uriaşule! Avem multe întrebări pentru tine.

— Le-am auzit pe toate, nerostite, v-am văzut tânjind. M-am mutat cu totul, sunt acum doar aici.

Trunchiul copacului înţelept se întrupa viguros în mijlocul templului.

Wayan scoase un soi de broboadă şi îl înfăşură cu drag, mulţumindu-i blând cu palmele apropiate, într-un soi de rugăciune a fericirii vieţii. Gestul lui cald trăda multă tandreţe, nu era unul de îmblânzire, cum se pune frâu cailor sălbatici prima oară. Socotesc că nici n-ar fi fost nevoie, copacul nostru era domesticit demult, trăia pentru oameni, martorul curţii noastre şi sufletelor ce o umpleau şi-i dădeau rost.

Arborele îşi primenea haina cea nouă cu rouă

proaspătă, care cădea perle strălucitoare prin tot templul. Perlele rotunde se făceau globuri şi stele, împingând zidurile templului, edificând un cer nou doar pentru coroana arborelui.

Primul spirit care ne striga era un şarpe cu solzi de peşte, care se prefăceau în pene pe măsură ce se unduia printre crengi spre pământ. Penele lui miroseau a câine ud. Şarpele cobora cu cazne mari, se înţepa şi se tăia printre ramuri şi crengi, până se vedea că rămăsese înţepenit, sâsâind a spaimă. Rodea din arbore ca să iasă din colivia pe care singur şi-o găsise, cu dinţii lui veninoşi, uscând ramurile muşcate. Max l-a apucat de cap şi a tras de el cu putere, scuturându-l temeinic. A sărit din el mai întâi un măr cântător.

Max l-a învârtit pe târâtor de parcă ar fi pocnit dintr-un bici. Şarpele a scuipat din el prada care-l ţinea blocat, umflat şi ghiftuit cum era, pentru că înghiţise un ditamai câinele.

— E prada mea, nu a ta, solzos penat, dispari!

Şarpele s-a zburlit din nou. Max l-a călcat pe inimă până i-a sleit avariţia.

— Harpagon târâtor, dă afară tot!

Pe gâtul sângerând a sărit afară încă un câine şi abia acum se distingea bine că erau doi lupi, mari, puternici ca nişte tauri şi frumoşi ca leii de munte.

— Harpie, e timpul să plăteşti!

L-a stors de veninul lui cel verde până se vedea că îi rămăsese maxilarul mai limpede ca saliva unui bebeluş şi la aruncat peste zid, să apere poarta.

— Sssunt o jivină nouă, se bucură el desenând cercuri noi în faţa intrării şi chemând după nume culori proaspete, să-l ajute să-şi lepede penele cenuşii.

Cerul din coroana arborelui se făcu cerul de peste insulă, cu pereţi abrupţi de nori de furtună spre apă, de unde veneau şoapte amăgitoare. Şoaptele creşteau scări de piatră neagră, care se iţeau de pe fundul malului spre fructele neculese din pomii insulei. Peşti, crabi şi homari înotau în nucile de cocos.

— Fugi, strigă Wayan, în apă sunt multe spirite rele, nouă balinezilor ne e frică de apă.

Max făcuse o gaură în cerul de deasupra noastră atunci când trăsese mişelul de şarpe de acolo. Barda lui Grimnir făcea loc, retezând ramurile uscate de veninul târâtoarei.

— Grimnir!

L-am strigat cu bucurie, ştiind că el poate chema zeii noului meu prieten.

— Nu îţi pot fi de folos acum, Robert, am venit doar să îmblânzesc marea.

Îmi ghicise gândurile. Lupii gigantici i se alăturară. Wayan se aplecă în faţa tatălui tuturor.

— Cheamă-i pe toţi, te rog. Cheamă toţi zeii!

— Îi voi aduce când îşi vor dori să vină. Sunt îmbufnaţi că nimeni nu-i cheamă jos, că oamenii i-au uitat.

— Nu, nu-i adevărat, Brahma, ştii bine că nu-i aşa. Părinţii şi fraţii noştri sunt arşi şi scuturaţi de suflet de răpăiala de sub pământ, templele sunt rupte şi drumurile la cele rămase sunt închise de demonii scăpaţi în lume în astea trei zile fără zei să ne apere.

— Hm.

Grimnir se oprise tăcut.

— Ai un mare har, preotule. Nu mi-a mai spus cineva Brahma de prea mult timp, iar eu ştiu ce este Timpul, crede-mă. Da, acum te văd, Pedanda, acum te pricep, te simt. Cum de nu te-am mai văzut până acum?

— O, Surya, nu sunt Pedanda, mă răsfeţi.

— O meriţi, Wayan Pedanda, eşti căutător de suflet, cum e Robert, prietenul nostru.

Grimnir îmbrăţişa trunchiul copacului, cu drag şi patimă, de parcă era copilul sau mama lui. Din arbore zâmbeau Max şi o făptură uriaşă, care netezea un drum carelor ce coborau din cer.

— Ihaaa! Diii!

Caii care trăgeau carele de luptă erau cai de fală.

— Hei, Odin!

L-am strigat pe numele pe care nimeni nu-l rostise.

— Da, Robert. Cine lipseşte?

— Nu ştiu asta, doar că toţi caii ăştia nu pot lupta mult, sunt cai de plimbare, prea mari pentru cazne lungi.

— Da, Robert, să sperăm că nu va fi nevoie. Bestiile fără minte se sperie uşor, cu ceva noroc.

Şerpii şi monştrii mării urcau scările spre copaci şi de acolo săreau în arborele cunoaşterii, schimbându-şi opiniile.

— Ăştia nu mai sunt deloc nătângi, teman, fratele meu! Wayan îşi cam pierdea nădejdea.

Carele de luptă se destrămau în capcanele noilor bestii ale oceanului şi vipere noi ieşeau de sub pământ. Caii de fală se topeau în gurile pofticioase, care îi perpeleau în focurile din adâncuri până pârâiau de suculenţi ce erau.

— Vrei şi tu o îmbucătură?

Mă invita la masă Ingrid, călare pe un soi de cerb cu coarnele puse greşit.

— Nu eşti Ingrid! Mori!

— Ha, ha, ha! Eu sunt Moartea tuturor!

Aşa e, nu era Ingrid, asta era mai frumoasă şi mai urâtă decât orice făptură pe care o văzusem în vieţişoara mea pe pământul ăsta.

Carele de luptă dădeau înapoi, prin pustiu. Sângele care umplea pământul de zoaie alunecoase uda seminţele copacilor cei noi, ai bestiilor care gustaseră cunoaştere. Creşteau repede arborii ăia, până să clipesc erau deja puieţi şi tot creşteau.

Grimnir ataca marea, cu bărcile lui zvelte, pline cu eroii din Valhalla. Făuritorii de bărci se mişcau ca nişte furnicuţe şi tăiau copacii care hrăneau mintea bestiilor.

— Ajutaţi-i!

Ordinul era dat de o făptură fără putinţă de a fi privită, mama lor, seva răului, izvorul înşelăciunilor, Rangda.

— Ajutaţi-i, vor face bărci din copacii noştri şi vom avea mările cu care să cotropim cerul. Lemnul nostru poartă voinţa mea.

Bestiile s-au închinat lui Rangda, s-au pus pe ronţăială şi făceau scânduri, le asamblau după cum le cereau făuritorii de bărci ai lui Grimnir. Toţi arborii crescuţi de demoni erau acum bărci viguroase. Rangda deschise cerul, iar soarele din spatele lui Grimnir îi dezvălui faţa adevărată. Atunci mi-am amintit că Max poate lua ce faţă îşi doreşte, pentru că planul lui reuşise. Era din nou băiatul nostru. Demonii erau descurajaţi şi învinşi cu arma lor, prefăcătoria. Vasele urcau în Valhalla să aducă braţe înarmate şi amintirile pline de învăţăminte ale tăieturilor de bătălie.

Un car de luptă gigantic, din aur sclipitor, cobora încet precum căderea unei frunze.

Luptătorul din el era un leu cu trup de urs.

În spatele lui vasele pline cu eroi luau în primire marea şi retezau dihăniile răutăcioase.

— Hidup! hidup! hidup!

Ursul leu urla că aduce viaţă. M-am luminat.

Aveau nevoie de un vizitiu pentru căruţa de foc.

— Tu, povestitorule, hai sus pe capră! Şareta de foc se poate mâna doar cu pasiune şi credinţă.

Mă minunam.

— Eu?

— Da, tu, păstrătorule de viaţă, tu! Hai, hopa sus.

Am urcat. Oştile lui Odin băteau mările, Barong, ursul leu, scutura spiritele rele.

Copacul cunoaşterii lupta în felul lui. Demonii ce-l gustaseră discutau între ei despre rosturi, nevoi adevărate şi peripatetism.

— Ha, ha, ha, ăştia s-au îmbolnăvit de filosofie!

Viaţa se întorcea acasă, iar casa ei era acum curată. Focul de jos se ostoia ieşind prin vârf de munte.

— Erupe vulcanul, am scăpat. O să mai ai de umblat, pak!

— Ştiu, teman. Acum ştiu.

Am înţeles tot atunci că n-o să-mi mai fie în veci frică de întuneric.

*

Iza scria despre viaţa din stafide şi trimisese desenul ei cu prinţul ciclop care vedea doar prin bobul de strugure pe care îl purta pe post de inimă. Neamul ei se preschimba în viaţă de poveste, pentru că dacă nu mai vezi pe cineva aievea sau ai ajuns prea târziu să îi opreşti mişcarea din oglinda vieţii, atunci îl oglindeşti într-o hârtie şi el rămâne cum îţi doreşti tu, nu cum este el.

Iza îşi creştea lumea ei, zi de zi, scrisoare după scrisoare, desen cu desen, iar lumea ei venea la băieţii de pe front, să le stea alături.

Brad creştea copacul vieţii cu seva dealurilor lui Darrin. Alin îşi ascuţea sabia din coada de scorpion cu calcarul ce purta respiraţia frunzelor moarte la rădăcina roadelor ce le urmau. Dincolo de foile de hârtie creştea o armată proaspătă, încă verde, care încă nu se pârguise, dar creştea ca din apă, numai că la rădăcină era must curat, hrănitor ca laptele de mamă.

*

Samuel mă întrebase odată dacă pot să-mi imaginez ce tată ar fi Max crescând copii.

— Să ne imaginăm.

— Câţi copii?

— Măcar doi.

— O lume prea mică pentru el?

— Nimic nu e prea mic sau prea mare.

— Biiine. Măcar gemeni, ca să închidem întrebarea.

— Păi, bine!

*

Sari mă ceruse la telefon.

— Caută-l, Jumi, nu e mort, nu poate fi mort, nu îi dau eu voie, nu-i îngăduie copii, tu înţelegi bine asta, mă bazez pe înţelepciunea ta.

Nu îmi mai spusese nimeni până atunci că aş fi înţelept. Mi-am zis că are şi părul cărunt sensul lui, poate singurul sens.

— Anii care te gârbovesc nu îţi aduc totdeauna înţelepciunea aşteptată, Sari.

— Hai, Jumi, chiar mă faci să râd şi să glumesc cu

tine, pot crede că un om gârbovit scrutează mai bine pământul.

Ştiam bine cât scrutasem burta şi maţele pământului şi tot degeaba.

Max mă privea încrezător.

— De ce mă priveşti aşa? Ce ştii şi nu îmi spui?

— Juma, este misiunea ta, eşti sprijinit de noi toţi. Dacă vreunul din noi am şti ceva, ţi-am spune numaidecât, mă lămuri Samuel.

— Am tot pritocit situaţia asta, rosti Steve. Cred că nu ne concentrăm în direcţia potrivită.

— Da, chibzuiesc că în afară de borţile pământului mai sunt locuri necăutate cum s-ar cuveni.

— Cum ar fi apa şi aerul, spuse Samuel gânditor.

— M-am trezit ridicat în rang de hăitaş şi zău dacă ştiu de ce, că nu sunt eu cel mai bun la asta. Dintotdeauna hăitaşul a fost cel mai tânăr, ca să aibă snagă în el şi să alerge bine. Ba mai mult, să aibă urechea bună şi ochiul treaz mereu, iar eu mă încurc şi în deosebirea culorilor.

— Nu-ţi stă în fire să te plângi, Juma, se auzi Max. Ai obosit, ai nevoie de odihnă.

— Nu tocmai. Chibzuiam cum să cauţi un dispărut în aer, că în apă aş mai înţelege.

Steve începu să tuşească şi pe măsură ce i se înteţea tusea, se scufunda în mocirla febrei. Fruntea şi subţiorile îi ardeau.

— A luat şi el gripa, îl atinse Samuel pe tâmple. Hai să-l ducem în cameră, altfel îl bagă la bolnavi în carantină şi ne luăm adio de la orice speranţă. Acolo se moare ca la concurs.

*

Steve s-a prăpădit în două ore.

Atârna greu de parcă ar fi fost turnat în plumb, ca ţevile de scurgere din casele de oraş, doar că din el nu se mai scurgea nimic, totul se strângea şi-l apăsa.

Steve s-a dus cu grijile casei, familiei şi fraţilor negăsiţi, cu dorul de curtea lui, cu patima nevestei lui şi pruncului pe care nu apucase să-l înveţe mare lucru.

— Aveam atâta treabă de făcut…

Cred că asta mi-ar fi spus dacă ar mai fi fost în măsură să rostească ceva.

N-am putut să fac altceva decât să-mi urlu disperarea, de parcă prin gură mi-ar fi zbughit-o toate durerile, ale mele şi ale tuturor celor ce aveau să-l jelească pe Stevie.

Max a intrat în odaia joasă şi spoită cam în grabă de parcă Steve nu ar mai fi fost acolo. Max avea altă treabă, cu alt Steve, care se zbătea cine ştie pe unde.

— Nu e loc de judecată, a spus, iar ochii lui scăpărau jăratec. A ieşit. În urma lui se auzea răsunet de fiare zdrobite, lemne făcute scândurele şi piatră spartă. Îmi dau cu părerea că era o sfadă cu zeii, cu toţi.

Samuel îi luă pulsul lui Steve şi oftă:

— Copiii colonelului au urmat firul războiului pentru că noi i am învăţat prost, Robert. S-au jucat cu arme şi armele le-au intrat în inimă, să o oprească. Să-mi fie cu iertare, dar colonelul ştia foarte bine că n-a avut niciun dram de istorie sau tradiţie militară în neamul lui, le-a umplut copiilor capul cu prostii.

— Sam, vorbeşte amarul din tine, lasă…

— Puteau să trăiască foarte bine ca nişte târgoveţi sau meşteşugari liniştiţi şi uite, îşi apucau şi ei nepoţii şi strănepoţii, ca albanezul Sounders.

— Bre, nu mai schimbi nimic, ajunge!

Samuel era din nou cel pe care mi-l aminteam demult, pe când era ucenicul doctorului, se întorsese în corpul lui şi-i sfredelea inima cu răutate, fără milă.

— L-a mâncat propria lui fudulie de prisos, asta l-a mâncat pe colonelul de paie, dar mai rău e că asta i-a mâncat copiii fripţi.

Bietul om era doborât de disperarea pe care ţi-o dă neputinţa.

Max a intrat în cameră cu tălpile picioarelor încălţate într-un soi de opinci din blană albă, ca cea pe care îl aşezasem la naşterea lui. Parcă se desluşeau şi câteva picături de sânge, întocmai ca cele ale izvorului vieţii.

Odată cu el a păşit în cameră şi vocea universului, care să ne traducă nouă, oamenilor, voia nestrămutată a zeilor de toate soiurile şi rangurile.

— Tot nu te-ai săturat, şarpe întunecat, ţi-e mereu foame, o gură blestemată să înghită şi să nu te umple de plăcere nicicând!

Max zâmbea şi, cerule! cât era de frumos!

Niciodată n-am reuşit să mă obişnuiesc cu liniştea lui Max, nici chiar acum, când etatea şi istoriile pe care le-am trăit ar fi fost cazul să mă dăscălească mai bine.

Pereţii vuiau cu glas de lut. Îi priveam şi nu izbuteam să îmi stăpânesc privirea, să pot înţelege mai bine ce era în ei sau dincolo de ei şi de noi. Vuietul pereţilor şi pământului era vuietul întunericului. Mai întâlnisem un aşa huruit al spaimei demult, când ne crăpase vasul vânătorilor de foci între gheţuri şi valuri întunecate, iar apa era de fapt noroi, nu puteai nici înota, nici căuta fundul, un fel de zbatere între lumi.

Am simţit din nou fiorul vechi şi înţelegeam limpede că nu mă înşelam. Moartea venise peste noi, ne înconjura cu tentacule invizibile, întunecate, murdare şi foarte reci. Mi-am pipăit nădragii şi am înţeles de unde venea amorţeala oaselor mele. Gheaţa se ridica de la fluierul piciorului de-a lungul craculuі, sugând viaţa din carne.

Huruitului dimprejur îi răspunse vocea universului din jurul lui Max, cu glas tăios ca un brici ascuţit taman bine sau ca un bisturiu de-ăla folosit de felceri.

— Hai, bătrâne, a venit vremea să ne întâlnim din nou. Sunt fiul tatălui tuturor.

— Te ştiu, Vidar, te ştiu, Max, ne-am mai găsit noi…

— Vino la bătaie, Thanatos, hai aici.

— Hm. Eu i-am luat pe toţi, iar cei neluaţi vin oricum tot la mine. Asta e regula jocului cel mare. Şi tu şi părinţii tăi vă veţi opri în ograda mea.

— Vom vedea. Eu cred că nu.

Bătaia se anunţa cu defilarea fetei frumoase, aşa frumoasă încât nimeni nu şi-o mai putea aminti. Un cerc de foc albastru-violet împrejmuia locul de bătaie.

Un bătrânel mic şi cu capul pleşuv anunţa începutul prin bătaia gongului. Gongul a tăcut de trei ori, iar bătaia s-a mutat în imperiul sinelui.

Colonelul Sounders a venit să lupte.

— Aşa e cinstit!

Vocea morţii suna prea iluzoriu pentru a nu fi reală, dar cu certitudine părea foarte satisfăcută.

— Nu mă poţi ucide, spuse Thanatos liniştit.

— Vei fi surprins de rezultat. Vei fi mulţumit, nu-ţi fie frică, răspunse colonelul, făcând un pas înapoi şi doi înainte.

— După cum observ, ţi-ai ales armele, vrei să dansezi, ha?

— Da, e rândul tău să le alegi. Eşti un bătrânel, la urma urmei, dădu colonelul din cap, curtenitor.

— Aha, eu SUNT la urma urmei.

Dialogul s-a oprit în ascuţişul paşilor de dans mortali. Thanatos avea ritualul lui, dansul paşilor pierduţi, dar Sounders avea amintirea paşilor mici de copil, tropăitul vesel al pruncilor ce-i însufleţeau viaţa. Zeul morţii habar n-avea că pierduse lupta aia demult, pentru că nu înţelegea nimic din toate amintirile născătoare de miracole.

— Ce păcat, o bătaie care putea dura o veşnicie, în sfârşit o bătălie faţă în faţă şi m-ai lăsat să câştig! Bunule, tataie, eşti praf! M-ai lăsat să câştig. Ce crezi, că îmi vei cuceri mizericordia şi te voi ierta de suferinţă? Greşeşti, bătrâne, sunt chiar eu, moartea tuturor, fix în faţa ta. Eu sunt implacabil.

Zeul morţii îşi împreună braţele la piept, satisfăcut. Amintirile colonelului se ridicau însă tot mai puternice, ziduri, suliţe şi scuturi de lacrimi de fericire. În vârful fiecărei suliţe a fericirii războiul se câştiga din ascuţimea minunilor vieţii ce pot fi ţinute în braţe şi bucuria rostului înţeles odată cu ele.

Învinsese.

Amintirea ce îi licărea, a paşilor mărunţei de copilaşi, era deasupra oricărui avatar.

Era invincibilă.

Sam izbândise şi el. Se împăcase cu viaţa lui de acum, cu el cel de acum, cel care rămăsese cu noi, cel care îmbrăţişa acum lumea, lumea noastră.

Picioarele patului lui Steve păreau copleşite de o gheaţă care creştea. M-am lăsat pe ciuci să văd mai bine. Cristalele vii aveau povestea lor, fiecare, ce se întreţeseau în poveştile morţii care îl lua cu ea pe băiatul nostru, devenit prea timpuriu bărbat.

Cărămizile peretelui din spatele patului se unduiră o dată, ca lovite de un baros, apoi încă o dată, de data asta ca purtate de un val apoi începură să sfârâie fierbinţi.

Gheaţa se topea şi patul plutea pe o apă murdară şi curată în acelaşi timp. Monezile din buzunarul lui Steve zdrăngăneau ca o muzică de copii.

Sam a sărit ca un arc, buzunărindu-l pe mort.

— Băi, te-ai ţăcănit de tot, ce faci acolo?

L-am auzit răcnind ca un porc înjunghiat, imediat ce aruncase monezile în gaura ca o bărcuţă de jucărie de pe luciul îndoielnic al apei:

— Ţine-ţi plata şi adu-ni-l înapoi, semenul nostru şi-a schimbat vrerea.

— Bună plată, răspunse vocea plăpândă a unui copil, de parcă era micul Will.

Nimic.

— A? Hai, ce faci?

— Mai bagă, nu e destul, mai caută.

Buzunarele erau golite de mult. Nu mai era nimic de dat.

M-am căutat şi eu. Nu aveam nimic de preţ, de fapt eu nu aveam niciodată bani.

Am scos fotografia pe care o luasem cu mine, care îmi păzea de regulă visele, făcând de gardă la capul patului meu de acasă. Am întins-o spre râul care se învolburase şi lăsa să ne înspăimânte voci şi scheunături chinuite.

Nu mai ţin minte cu ce era fotografia. Am uitat imediat.

— Plata e bună, zice vocea, care acum părea a fi a colonelului.

— Dă-ni-l înapoi, n-auzi?

— Tu nu mi-ai dat nimic, tot ce am primit a fost de la ceilalţi. Sam îi întinse un toc vechi, cum mai văzusem doar la doctorul Schwartz, pesemne că al lui şi fusese.

— Bun schimb, am desluşit vocea doctorului. Îl căutam de mult timp.

Apa se răcise rău, că mă luase tremuratul. Max a ieşit din sloiuri cu frate-său în braţe. Steve tremura pe pat.

Am simţit o voce, care nu se irosea nici când o surprindeam tăcând. Ştiam a cui e.

— Mă duc în misiune de recunoaştere, nu o pot amâna. Juma, ai grijă de el să se înzdrăvenească. Dacă se duce din nou, nimeni nu-l mai aduce înapoi, că nu va mai fi de găsit.

Max m-a atins. Ochii lui mă linişteau acum.

Despre Sam nu mai am multe de istorisit acum, doar că era din nou cel pe care îl ştiam. Am mulţumit şi m-am bucurat.

*

Două zile am stat lângă Steve, mă trăgea aţa spre el, dar tot adăstam la gândul ce mi se înfipsese ca un cui că dacă e să-i căutăm pe Ziggie şi Stan, nu pe lista celor vii îi putem găsi. Tainiţele trecerii mele îmi şopteau că mai am încercări de trecut.

Zilele vieţii noastre scurte sunt uneori prea lungi, iar zilele astea două de atac al bolii făcuseră ravagii în corpul şi aşa şubrezit al lui Steve.

Mi-am dat seama că până acum nu v-am vorbit despre Dumnezeu. Sunt lucruri pe lume despre care nu vorbeşti decât atunci când constaţi limpede că nu mai sunt de găsit, cum ar fi apa de pildă. Stai o viaţă întreagă şi te duci la izvor sau la fântână, iei apă după nevoie şi dintr-odată, din senin, izvorul seacă. Asta încerc să vă spun, că toate-s bune şi frumoase până te paşte îndoiala şi te roade nevoia. Am tot socotit că e fără rost să vorbim despre EL, e mult mai important ce facem noi şi cum ne descurcăm.

Până să dai de bucluc nici nu te prea gândeşti la Dumnezeu, plângi după el doar când toate formele sub care îl recunoşteai ţi se preling printre degete.

În ziua aia l-am rugat pe El să mă ia şi să-l lase acasă teafăr măcar pe Steve, doar ştiam bine că Max se va descurca, Max oricum avea voinţa lui.

M-am întins lângă Steve, cum am văzut la un Sioux în copilărie.

— Morţii cu morţii, vii cu vii, am repetat până mi se încurca limba şi incantaţia chiar era ce trebuia să fie, un cântec.

Se auzea din amintire ghitara Izei şi foşnetul frunzelor de viţă prin larma ogrăzii, care îmi însoţeau muzica. Am deschis gura şi mi-a zburat din gât limba, făcută cucuvea, gata să se aşeze pe acoperişul casei mari şi să cânte prevestirea morţii. Şoimul ce mi-a ţâşnit din inimă a sfârtecat-o din zbor, împrăştiindu-i penele pe iarba grasă pe care Sari scosese la păscut vaci cu aripi de înger. Taurul din mijloc avea un nas mare, care se tot lungea în trompă de elefant şi chema la el şoimul care se mărea ca un vultur şi răspundea la numele Garūḍa. Şerpii îndoielii mă gâtuiau, oprindu-mi izvorul cântecului de schimbare.

Deasupra mea se oglindea gheaţa dintre lumi, dincolo de lună şi stele. Gheaţa se îngroşa şi se lăsa peste noi, gata să ne apese lumea până la strivire.

Micul Alin îşi scoase sabia din teaca fără margini şi lovi cu coada ascuţită în şerpii ce crescuseră şi rodeau restul de lună sângerie. Balaurii s-au îmbucăţit singuri şi pretutindeni s-au împrăştiat în clopoţei, preschimbaţi repede în flori mititele, în brânduşe şi toporaşi.

Iza le aduna, le făcea cremă şi le întindea pe o felie mare de pâine.

— Să fie pentru sufletul lui Scottie, zise nevasta Indianului, de lângă care ţâşnise un dragon şopârlă cu zâmbetul lui Lizzie. Zâmbetul copilului a crăpat gheaţa de deasupra.

Din copacul cel mare al lui Brad se ascuţeau frunze cu tăişuri pe ambele părţi.

Darrin vântura dealurile de sub care ieşeau pietrele sculptate cu trecerea oceanelor de demult, din care cântau orci şi scoici. Scoicile se făceau pocale în care turna vin Alin, care încălzea oceanul dispărut.

Casa mare avea o prispă care se alungea în părţi şi în sus, sprijinită în stâlpi groşi, în care îi recunoşteam pe băieţii colonelului, legănaţi de vântul suflat de clapele pianului, care îşi lungea corzile şi o strângea pe Iza în chingile morţii. Icnetele fetei întăreau forţa frânghiilor ca de spânzurătoare.

— Mami, cucuveaua e pasăre prevestitoare de moarte sau de viaţă?

Glasul micului Will ne-a zguduit lumea în care ne afundasem.

*

Steve a tras aerul meu greu în piept şi l-a scuipat în lumânare, înteţindu-i focul.

Prin mirosul de moarte se desluşea în sfârşit şi miros de viaţă.

— Îţi mulţumesc, Juma, am auzit vocea lui. Am călătorit ceva.

— I-ai găsit pe băieţi?

— Nu ştiu, în visul meu erau prin casă, o ţineau să nu se prăvălească.

Am zâmbit.

— Sunt în pădure, acolo s-au băgat. Erau prinşi în stâlpii casei, nu?

— Aha.

— Stâlpii noştri sunt de paltin. E vreo pădure de paltin pe aici?

— Cheamă-l pe Max, el le vede de sus.

Samuel a trântit uşa odăii sărăcăcioase de perete.

— Hei, lume nouă!

— Bătrâneilor, hai la plimbare, s-a auzit glasul lui Max.

— Zi-mi, unde e pădurea de paltini prin jur?

— Hm, păi să tot fie la vreo douăzeci de mile, spre nord, pe linia pe care s-au retras nemţii pe când i-am luat

la tăvăleală. Samuel m-a urcat în maşina aia grea, din nou.

Steve s-a proţăpit în poarta unităţii şi ne-a dat şase băieţi la însoţire cu mitraliera Vickers, başca doi flăcăi pe motocicletă.

— Ştii, Juma, când îl găseşti pe Stan să îi spui că friţii au montat câte două mitraliere pe dihăniile lor, nouă nu ne-a trecut prin minte. O asemenea supărare sigur îl va aduce aici să-şi termine treaba, ca un băiat sârguincios ce este.

Se vede că era fratele mai mare, că dintotdeauna a avut grijă de ei, chiar şi acum găsise cu cale să îmi dea un temei de glumă şi bună dispoziţie.

*

Pădurea de paltin se apropia de noi cu fix acelaşi avânt cu care ardeam şi noi de zorul de a o cerceta, ne căutam ca nişte iubiţi sau poate ca nişte pistolari puşi pe duel.

Din dreptul lizierei s-a văzut o flăcăruie şi apoi s-au auzit fluierăturile gloanţelor. Fierul blindajului suna ca o ploaie cu grindină de-aia serioasă, ca oul de porumbel, cum văzusem odată pe când eram mic.

Băieţii de pe motocicletă era vârâţi într-un şanţ din stânga drumului, cam bătătorit de retragerea în fugă a nemţilor. Maşina noastră era înfiptă într-un şleau din care nu prea mai ieşea, de parcă tocmai atunci se găsise să-şi tragă sufletul ruginit pe la încheieturi.

Mi-ar plăcea să vă zic că s-a petrecut vreo minune, dar nu a fost aşa.

Avionul ce se apropia din spatele nostru a tras două rafale şi cam atât.

— Fir-ar li s-a blocat mitraliera!

Samuel era şeful triştilor din cuibul de fier.

— Hai, Sam, mai cu viaţă, o scoatem la capăt, zău că te lamentezi ca un boşorog. Asta e partea mea, nu mi-o răpi.

Două explozii i-au luminat faţa ţintaşului de pe mitralieră.

— I-au bombardat ai noştri, domnule. Chiftele i-au

făcut pe nemţălăi, chiţăi flăcăul care ţinea banda cu cartuşe.

Ne-am apropiat tiptil, ţopăind în zigzag ca nişte lapini. Pădurea ne şuiera a trudă multă, părea nesfârşită.

— Dintotdeauna am zis că o pădure mare e mare şi privită dinafară şi de pe dinăuntru.

— Asta e, Juma, zi mulţumesc pentru bombele zvârlite de Max şi hai la treabă.

Cinci ceasuri bune am înaintat cercetând după băieţii noştri şi cu ochii după vreun neamţ pus pe rele.

— Fluieră!

— Jos!

— Sunt doi, trag cu rândul, ca să încarce, domnule, raportă flăcăul care sărise din ataş ceva mai înainte.

Am aşteptat numărând în gând timpul de încărcare. I-am mierlit ca pe ciute.

— Se vede osul bătrân, Juma, de-aia te-am luat de hăitaş. Soldaţii mă priveau cu un respect pe care nu-l mai simţisem demult.

Unul din nemţi încă mai gemea, îi zdrobisem umărul şi şoldul.

Samuel l-a luat la discuţie în limba germană, dar am aflat imediat ce subiecte dezbătuseră, că neamţul a început să ne vorbească limba, chiar dacă niţel stricat.

— Zi, mă, puţină de varză ce eşti, pe unde ai văzut ceva băieţi de-ai noştri?

— Am legat prizonierii la un kilometru nord-est de aici, într-un ascunziş acoperit de scânduri. Îi păstram să negociem.

— Hai fuguţa acolo şi îţi promit viaţa, iar dacă nu mă crezi tot aia e.

Sam era nerăbdător.

— Uşor, bătrâne. Câţi nemţi sunt acolo?

— Trei, grav răniţi, fără muniţie. Muniţia era la cei de la intrarea în pădure, căutau un spaţiu să fugim de aici.

— Aha, au fugit, stai liniştit, sunt cât se poate de liberi.

Neamţul nu minţea. Cei trei colegi ai lui mai erau

doar unul, doi se eliberaseră singuri, lăsaseră acolo doar două hoituri.

Sanitarul nostru l-a strâns pe neamţ cu o faşă făcută garou şi i-a făcut o morfină.

Ai noştri erau cam vreo trei sute cu totul, din care nu ştiu câţi nu putreziseră deja.

Nici urmă de Stan şi Sigmund.

Am început să-i strig. I-am strigat vreun ceas sau mai bine. Întunericul lua în stăpânire pădurea.

Sam se lăsase de spate, de parcă se preda.

— S-au dus, Robert.

Priveam balta din faţa mea, în care întunericul mai lăsa oglinda apei să ne vorbească. Am căzut ca un copac lovit de topor, cu faţa direct în ea.

Monstrul cu ochi pe care îl vedeam eram eu, aducătorul de plâns. M-am învârtit, cineva m-a întors ca pe o fleică de carne pe grătar. Mă oglindeam de jos în sus şi stelele îmi şopteau că mă fac de râs, balta aia e prea mică să găsesc altceva în afară de noroi în ea.

Picura de sus. Ploaia avea altă poveste.

— Unde sunt băieţii? Sunt în apă? În ocean?

— Nu, spuse ploaia, ia-le urma încet, ca pe vânat, să nu-i sperii. Mai întreabă bălţile, n-au ce căuta în altă apă, aş fi ştiut, văd totul de sus.

— Aha, zi-mi atunci despre văzduh. Cum aş arăta ca un fulg de nea care se roteşte repede-repede? Crezi că i-aş ameţi pe cei care m-ar privi sau doar eu aş fi foarte ameţit încercând să-i ţin minte pe toţi?

Mirosul de oţet m-a adus înapoi ca un şuvoi ce curge printr-o pâlnie.

— Bre, cred că te-ai scăpat pe matale în scăldătoare când erai prunc, îţi zic eu.

Caporalul care îmi vorbea suna foarte încurajator.

— Dacă nu eram atent o mierleai la mare artă, ascultă-mă ce-ţi zic, dar şi mai tare e că mi-e greu să cred că te puteai îneca într-o baltă de doi inci, doar te-ai fi înfundat în noroi, cam ca un peşte pe uscat.

— Peştele fermecat?

— Păi eu aşa socotesc, a fost un pic de farmec pe aici, nu simţi peste tot? Cred că ţi-a intrat farmec de pe fundul lacului şi în chiloţi.

— Ba bine că nu, nu numai acolo.

Îmi aminteam. Apa îmi spusese să mai întreb bălţile, dar nu terminase ce avea de spus. Cred că e de întrebat noroiul.

— Nu, chiar o iau razna, m-am trezit gândind cu voce tare.

— N-ar fi prima oară, răspunse Samuel, are şi ţăcăneala asta rostul ei.

Întunericul care ne împresura ne împingea spre ieşire.

— Putem înnopta aici, vă rog?

— Nu avem voie, şefule, răspunse un soldat vânjos. Trebuie să ne întoarcem.

— Bine, plecaţi voi, eu rămân.

— Da, e civil, zise Sam, face ce îl taie capul, iar eu rămân cu el pentru că aşa am ordinele.

— Bre, ne încurcăm rău, domnul maior Steve Sounders ne-a zis să am grijă de voi ca de ochii din cap, ce e de făcut?

— Mai e puţin până dimineaţă, cred că putem aştepta zorii sau continuăm căutarea. Eu propun să facem o tabără acum, fără lumini aprinse, fără foc. Nu e chiar aşa frig.

— Da, e ok.

— Hai, flăcăi, daţi vina pe mine, cine se coboară la mintea unui moş?

Am stat în tăcere cam un ceas.

Cerul era destul de senin cât să nu ne scoatem ochii unul altuia şi destul de întunecat cât să vedem alte luminiţe, care scăpărau la vreo şase sute de paşi.

— Comorile nemţilor, ia uite cum pâlpâie, şefule.

M-am apropiat de lumina slabă până am zărit-o destul de limpede, răzbătea dintr-un soi de grotă, pe sub nişte trunchiuri de copac.

Era un fel de zumzet acolo, pe care nu-l puteam descifra. Am şoptit:

— Băieţi?

Desluşeam un borcan plin cu luminiţe. Am văzut cum cineva îl acoperea cu o cârpă.

— Stan?

— Juma? Tu eşti?

— Aha. Hai sus, sunt cu Samuel.

— Sunt prins aici, Ziggie e ameţit rău, ni s-a terminat raţia de două zile. Culegeam rădăcini să le mărunţesc şi să i le dau lui să le roadă.

— Hai sus, avem conserve.

L-am scos mai întâi pe Ziggie. M-am tot ţinut, dar nu am mai putut, am plâns de m-am topit, vorbea din peştera adâncimilor, ca în poveşti de demult.

Samuel l-a tras pe Stan încetişor. Avea oasele picioarelor bune de croşetat, îi căzuse trunchiul de paltin direct pe femur.

M-am minunat din nou. Băieţii prinseseră o mulţime de licurici şi-i îndesaseră într-un borcan, aia era lumina comorilor. N-am reuşit niciodată să vorbesc cu insectele mici, aşa că nici eu nu vă pot lumina mai mult de atât.

Frânghiile de care atârnau băieţii în timp ce îi ridicam vibrau corzi de chitară, iar Iza urla strânsă de ele, ca de un şarpe. Curios lucru, nu doar eu o auzeam.

— Sam, Juma, ce fac copiii? Ce face Iza? Sigmund era livid, dar vorbea cu rost.

— Am vorbit ieri cu ea la telefon. Şi cu Sari. Vă aşteaptă, ce să facă?

*

O luăm de la început, de parcă n-am fi înţeles nimic. Ne-am întors la război.

— Mi se pare mie sau decorurile triste au un efect devastator de atrăgător pentru noi?

Sam râdea. Nu-l mai văzusem râzând. Mă fâstâceam gândindu-mă că se ţăcănise şi el, mai ales că mă simţeam întrucâtva responsabil de asta.

— Hei, ce căutăm noi aici? Hai acasă, oameni buni, insistă el şi abia acum îi înţelegeam disperarea prisosului.

— Sam, taica nu ştia nimic despre război, dar

vânătorii de foci de pe vapor fuseseră mercenari şi îmi ziceau mereu că dacă vrei să câştigi un război e musai să stai cu faţa la el, să-i arăţi că vrei să-l îmblânzeşti, că îl stăpâneşti.

— Robert, nicio alegere nu e întâmplătoare, fiecare are rostul ei. Băieţii au ales deja. Demult.

— Poate e doar o amăgire, Sam. Merită încercat să schimbăm o opinie.

*

Război. Din nou. Nicio noutate.

*

Iza îşi striga durerea, pe măsură ce sângele ei se topea mustos în fierberea vârtejurilor de apă. Îl strigă pe zeul casei, care era prea departe. Îşi strigă neamul, care era prea viu. I se făcu frică, se grăbise.

Apoi auzi cântecul şi aşteptarea.

Gheaţa cădea bucăţi mari, departe de casa mare, iar prin ea se auzeau vuiete de cântece la corn şi zăngănit de arme.

Max a surâs. Era şi timpul să vină ai lui.

Niciunul dintre noi nu ştiam dacă războinicii ce-şi sunau venirea sunt prietenoşi sau puşi pe harţă cu noi. Cred că nici Max, el doar ştia că sosesc.

*

E o poveste americană, ha! Voi hotărâţi cum se termină.

Am pus un pariu pe care vreau să-l pierd, fără prostii manipulatoare.

Spuneţi cum vreţi să închei minunea asta de poveste la adresa mea de mail şi pentru doar cinci mii de dolari puteţi avea finalul vostru. Pun pariu pe cinci dolari că n-o să trimiţi banii ăştia. Pui rămăşag?

Mai jos varianta mea, mai eco.

*

Moartea este o materie care nu se învaţă decât la şcoala vieţii, fiecare o apucă după noroc.

Pe mine moartea m-a cam uitat.

Bătrâneţea vine în aceeaşi cutie cu înţelepciunea de

a-ţi îngădui să mai încurci realitatea unuia cu realitatea altuia, iar eu trag foloasele etăţii mele. După ce eşti uitat de atâta timp pe pământurile astea, tot mai multe vise devin aievea, ale tale sau ale altora şi tot mai multe din visurile tale nu mai au nicio însemnătate pentru nimeni altcineva.

Războiul oamenilor nu e niciodată doar al lor, îşi aduc cu ei zeii din cer şi de pe pământ, gata oricând să sfârşească sub pământ, odată cu cei care i-au convocat.

Sunt încredinţat că Max ştia bine asta, doar el făcea parte din ambele cete ale purtătorilor de armă, adică şi oamenii şi zeii. Socoteam că doar el îi putea uni.

Cerul s-a pogorât din nou şi din nou, mai jos, mereu mai jos, apăsător poate ca norii de furtună sau poate ca pe treptele fântânilor săpate adânc în piatră. Oceanul din nori a cuprins pământul şi a îmbrăţişat viaţa de jos. Din barca cea mare a sărit Grimnir, cu zeci de flăcăi ce-l urmau, puşi pe necazuri, dar cu surâsul pe buze şi cu ascuţişul lamelor tocmai gata de scurtat chinuri şi dificultăţi. În urma lor veneau sute de bărci de-ale lor, pline cu aşteptări, pline de uitări.

Sufletele văzduhului, păsări de pradă şi păsări de fugă, se învăţau între ele să fie peşti de încredere, unii de pradă, alţii de fală.

Din miezul pământului s-au adunat focuri şi călduri care mângâiau lacrimile oceanului strâmtat de nori. Pe nojiţele de glod topit care urca din flăcări se citea argintul bălai, tras în fuioare, taman bune de vrăji mici şi incantaţii. La jumătatea drumului dintre foc şi gheaţă stătea Max şi ţinea Lumea la subţioară, să nu scape din mână sufletele luptătorilor scurse prin cele 540 de uşi din Valhalla. Adusese ploaia să oprească focul.

Aerul din jurul şi dinăuntrul fumului de praf de puşcă lâncezea, se umplea, se îngroşa de apă, toţi soldaţii erau tăcuţi şi înfiguraţi, gata să supravieţuiască, iar supravieţuirea în cazul ăsta însemna să respire apa aia. Dacă nu ar fi respirat deloc ar fi murit asfixiaţi, dacă ar fi tras doar apă în piept ar fi murit înecaţi, aşa că se

împrieteniseră cu toată apa aia ce-i înconjura. Erau pe fundul oceanului, prea departe de uscat, prea departe de luciul apei, prea aproape unul de celălalt, prea adânc în burta umezelii, prea mult ca în burta mamei lor, o singură mamă deja, iar asta îi făcea pe toţi fraţi.

Soldaţii s-au aliniat.

În cealaltă tabără, a vieţii momentului, Comandantul maimuţă strigă strident, deranjant, semn că îşi pierduse supapa cu care chiţăia când era strâns în mână:

— V-aliniaaaţi! Pentru onor, prezentaaaţi arm!

Stăpânii jucăriilor se salutară curtenitor. Era rândul lor la mutare, aşa era jocul.

Cei cinci copii se uniră în petalele de frangipani, floare care era rotită spre stânga de Lizzie, dând timpul înapoi.

Grimnir nu se aştepta la mişelia asta.

— E incorect! Le-am jurat oştenilor mei argint şi pradă de povestit.

Timpul avea acum o cheiţă aromată.

— Vidar, condu-ne în lumea nouă! Eşti unul de-ai noştri, hai! Grimnir îşi flutură palma deschisă deasupra capului, făurind o cheie pentru ceasul timpului său, pentru a curma rotirea plumeriei. Max făcu acelaşi semn, dând timpul lui Grimnir înainte. Ochiul rănit al tatălui tuturor se prefăcu într-o crestătură închisă, fără nicio limpezime, doar plină de aşteptări, o gură neostoită de prăpastie în care nimic nu se mai putea rostogoli, o gaură neagră.

Timpul copiilor se tot dădea înapoi, învârtit spre stânga pământului de sub ei. Floarea de frangipani se făcu o roată mare de bâlci cu dichis, plimbându-i pe toţi în sus şi-n jos, până când susul şi josul se făcură totuna. Atunci chiar Timpul veni să se dea şi el, jucăuş.

— Îmi plaace, strigă Timpul atârnând cu capul în jos, îmi plaaace, iuhuuu!

Timpului îi plăcea să fie copil şi se bucura chemându-i pe toţi la joaca sa.

Grimnir deschise braţele, îmbrăţişând timpul cel tânăr şi se aruncă în joaca cea mică, fără regulile din jocul

cel mare.

Zeii bătrâni se strânseră care dincotro şi îşi gustau tinereţea. Moartea îşi îndreptă cocoaşa şi aruncă bastonul ascuţit cu care tăia firele vieţilor orbecăind şi rătăcind după înţelegeri. Şi ea şi zeii îşi aminteau totul despre început, iar acum sfârşitul avea sens, iar sensul nu mai avea sfârşit.

Hypnos, zeul somnului, ca un frate bun şi iubitor, îşi adormise fratele obosit de prisosul de vaiete şi de râurile de lacrimi înroşite cu sângele odată hrănitor, risipit pe gliile uitării. Thanatos visa fără vise în poala fratelui său, zâmbind din spatele măştii morţii. Iza, sprijinită de şoldul lui Max, îi desena lui Thanatos peste pleoapele închise, pe stânga un soare aurit, iar pe dreapta o Lună argintată, unite între ele de firul invizibil al viselor aievea. Pe măsură ce se adâncea în fiorii somnului, zeul cel crunt se limpezea, ridurile adânci ca râurile rapide i se unduiau în valurile oceanului în care se scurgeau în sfârşit, căpătând înţelesul neputinţei şi agoniei tuturor zbaterilor vieţilor curmate.

Din visul cel mai de departe răzbătea o voce mititică de zână:

— Uite, dragule, priveşte câmpul ăsta de grâu, uite cum se unduiesc toate spicele deodată sub vânt! Vezi tu, exact aşa arată valurile mărilor şi oceanelor.

Zeul înspăimântător o iubise pe zâna drăgălaşă, o mai iubea şi acum, după o veşnicie şi un pic. O privea adesea pe ascuns, copil fiind, dar nu ar fi fost în măsură să îi vorbească, pentru că ea era totdeauna în lumină, iar el se călea sub apăsarea celor ce îi dăduseră acea viaţă, Nyx şi Erebos, Noaptea şi întunericul. Bietul de el, nu avea voie nici să plângă. Ultima oară când vărsase lacrimi s-a căscat, din ruperea întunericului, potopul cel mare, pentru care zeii au făcut arca salvatoare, ştiţi voi care, cea din carte.

— Cu toţii vor muri, toţi muritorii, dar socoteala noastră cu ei este să moară la timpul lor, ca să avem şi noi Timpul nostru, frate, îi spunea Hypnos, înţelept şi cu ochii mijiţi de somn sau nesomn, totdeauna proaspăt trezit sau aproape adormit, nimeni nu ştia.

Somnul lui Thanatos adusese armistiţiul.

Dacă o fi fost un somn gol sau unul cu vise, noi oamenii nu ştim, dar ne putem da cu presupusul.

Max zâmbi şi împinse oceanul din nori, cât era de mare şi de necuprins, cu tot cu oamenii lui, înapoi, altundeva. Închiderea porţilor Valhallei se făcu simplu, fără niciun efort de-al lui Max, doar prin simpla şi de nezdruncinat alegere. El a decis să rămână. A ales viaţa oamenilor.

*

Copii erau la butoane.

Taţii lor erau copii, nu uitaseră nimic, aşa că li se alăturară. Scott conducea inginereşte maşinăria supremă, băţul pe care îl împingeai pe jos şi antrena cu o cămă un jocheu de jucărie, o maimuţică din lemn, care bătea cu veselie din palme. Chibzuiesc că toată veselia jucăriei era izvorâtă dintr-o faptă de laudă, probabil câştigase cursa şi ajunsese înaintea băţului cu care era împinsă.

— Nu ştiam că se ţin şi curse pe aici.

— Da, avem o grămadă de curse!

— Sunt multe curse, fii atentă pe unde calci.

— Îi calc în picioare, fir-ar!

— Bagă-i sub covor.

Turma de soldăţei de jucărie era măturată în grabă, copiii ştiau bine că bunicul nu era prea încântat dacă rupeau figurinele de plumb, le spunea că se teme să nu sufere. Figurinele, nu bunicul.

Băieţii din faţa lui Max, Cazimir şi Vladimir, gemenii, o aşteptau pe madame Isabelle la lecţia de franceză la pian.

*

Mi-am tot stors mintea să înţeleg alegerile lui Max. Poate aţi înţeles de la mine, tot istorisind despre el, că pe măsură ce a păşit mai adânc în viaţă şi-a mai pierdut din puteri sau magie. Eu zic că nu-i aşa şi mă închin lui cu atât mai mult, pentru că odată cu viaţa parcursă, Max a îmbrăţişat-o şi mai mult, oferindu-i sens, valoare şi preţuire.

Cred că printre oameni sunt şi zei care învaţă cot la cot cu noi cum să trăiască şi asta le ocupă destul timp, slavă lor.

Vedeţi voi, pe de altă parte, gâlceava oamenilor este pricina zeilor.

Tot aşa eu sunt de părere că viaţa noastră de oameni este hrana lor, a zeilor sau cum le-o zice fiecare. Viaţa lor sau felul cum îşi duc ei veacul, este în schimb hrana poveştilor ce îi face dintotdeauna pe oameni să îşi dorească să creadă în eroi şi să facă rodul rugăciunilor lor ceea ce sunt zeii.

În ceea ce mă priveşte, socoteala asta cu idolii sau zeii păstraţi în piatră, împletiţi din câlţi, scrijeliţi în lemn sau doar coloraţi din cuvinte, funcţionează cam la fel pentru toţi oamenii, adică le spune până unde pot merge şi pe de altă parte până unde pot visa. Aşa apar graniţele înţelegerii sau exprimării înţelegerii, iar graniţele sunt margini, ca oricare, ce se întâlnesc între ele la colţuri. Colţurile astea sunt mai ascuţite sau mai boante, după cum au fost călcate mai des sau după cum au tăiat mai adânc şi mai mulţi.

Cu toţii, fiecare după măsura lui, oameni şi zei, eroi sau făuritori de eroi, au tras de marginile lumii într-o parte sau alta şi uite cum colţurile ei se mişcă mereu, făurind curse noi, curse pentru aşteptări, uitări, revelaţii şi vise.

*

**

Vă spusesem că totul este despre zeul acela ce a ales după placul lui, ca un zeu adevărat. Toate cele ce vi le-am povestit aici sunt întocmai aşa cum s-au petrecut, fără nicio urmă de născocire, poate doar o părere de rău că ar fi fost şi mai multe de amintit. Cine mai ştie, toate la vremea lor, vorba unuia ce a petrecut ceva vreme pe aici, îndestulător ca să înţeleagă măcar atât.

Eu şi cei care l-am cunoscut ne-am bucurat de călătoria magnifică a vieţii noastre, iar vouă m-am apucat să vă spun cum a fost pentru că m-aş fi umplut de remuşcări şi căinţă dacă nu aş fi putut împărtăşi minunăţia

asta.

Nu am avut copii. Neamul meu se stinge odată cu mine. Poate că am trăit prea mult şi a trebuit să plătesc într-un fel amintirile câştigate, precum simbria pe care nici până acum nu am dezgropat-o, spre bucuria mea.

Există o sumedenie de oameni despre care nici nu ai habar, darămite să te intereseze, oameni chiar lângă tine, poate chiar oameni ca tine. Suntem înconjuraţi de nepăsare, a noastră şi a celorlalţi.

Oameni mari şi puternici au trecut prin lume de parcă n-ar fi făcut niciodată umbră pământului. Ce i-a păstrat mai mult pe aici, printre noi, au fost urmele lor şi poveştile celorlalţi.

Max a apărut de parcă îl aşteptaseră cu toţii dintotdeauna şi a trăit de parcă toţi ar fi trăit doar pentru povestea lui.

Poate fi povestea ta.